

Σοσιαλισμός από τα κάτω

Νο 25 Νοέμβρης - Δεκέμβρης '97 Δραχμές 500

- Οκτώβρης 1917
- Ναρκωτικά
- Μεξικό - Ζαπατίστας
- Φοιτητικές Καταλήψεις

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΡΑΧ

Πού πάει ο καπιταλισμός;

Σοσιαλισμός

από τα κάτω

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ

**ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ
ΕΡΓΑΤΙΚΟ
ΚΟΜΜΑ**

Εκδοτικός:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπεύθυνη: Μαρία Σταύλου

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Τασία Κύρκου

Εκτύπωση: ΛΙΘΟΤΥΠ ΑΕ

Γραφεία Περιοδικού:
Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια
ΑΘΗΝΑ 105 52
τηλ. 52.41.001, Fax 52.27.177

Υπεύθυνη Διακίνησης:
Καίτη Πανταζίδου
Κεντρική διάθεση:
ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ Β.ΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια
Τηλ. 52.47.584

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3 ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

- Συνδικάτα, Νέος γύρος
- Προϋπολογισμός '98
- Παλαιστήνη: Ειρήνη που σημαίνει πόλεμος
- Απιαστες προϋποθέσεις

9 Μετά το Κραχ, πού πάει ο καπιταλισμός

12 Οι φοιτητικές καταλήψεις

14 Ιταλία, το σωσίβιο Μπερτινότι

15 1917 - Πώς οι εργάτες πήραν την εξουσία

21 Ναρκωτικά, ο εθισμός στο κέρδος

24 Το Μεξικό μετά την εξέγερση

28 Οι γυναίκες στον Μεσοπόλεμο

29 ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

- Αλέξης Παπαχελάς: Ο διασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας
- Ματίνα Λέτσα: Εργατικοί αγώνες στην περίοδο της δικτατορίας
- Τζέρεμι Ρίφκιν: Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της
- Νίκος Ροτζώκος: Επανάσταση και εμφύλιος στο Εικοσιένα
- Δημοσθένης Παπαχρίστου: Νίκος Πλουμπίδης - Ντοκουμέντα
- Ελλη Σκοπετέα: Φαλμεράουερ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Νέος γύρος

Η κοινή 24ωρη απεργία της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ στις 18 Δεκέμβρη είναι μια καμπή στις πολιτικές και συνδικαλιστικές εξελίξεις. Η προσπάθεια της κυβέρνησης Σημίτη να δεσμεύσει τα συνδικάτα μέσα από τον "κοινωνικό διάλογο" και την υπογραφή ενός τριμερούς Συμφώνου Εμπιστοσύνης με τον ΣΕΒ απέτυχε. Οι υπογραφές του Πολυζωγόπουλου και του Κουτσούκου μπήκαν στο Σύμφωνο ύστερα από ένα δραματικό και οριακό 22-22 στην Ολομέλεια της Διοίκησης της ΓΣΕΕ. Στην πράξη, οι συνδικαλιστικές ηγεσίες αναγκάζονται να απαντήσουν στην κυβερνητική πολιτική καλώντας κοινή πανεργατική απεργία όπως πέρσι, τότε που ο Παπαντωνίου δήλωνε "Κόψτε το λαιμό σας".

Ενα χρόνο αργότερα, και παρά τις απόπειρες εκτόνωσης, η κυβέρνηση αντιμετωπίζει το ίδιο πρόβλημα: Πώς να παρακάμψει τις αντιστάσεις των συνδικαλισμένων εργατών στην απόπειρα σκλήρυνσης της λιτότητας και των περικοπών. Με τη διαφορά ότι τώρα η κρίση στην ΠΑΣΚΕ είναι πολύ βαθύτερη. Ο κόσμος στη βάση των συνδικάτων είναι πιο θυμωμένος και πιο ριζοσπαστικοποιημένος προς τα αριστερά. Οι δυνατότητες να δυναμώσουμε την εργατική αντίσταση χιζόντας επαναστατική σοσιαλιστική εναλλακτική λύση απέναντι στο Σημίτη είναι μεγαλύτερες. Αρκεί να τις αξιοποιήσουμε.

Η πανεργατική απεργία της 18 Δεκέμβρη είναι το κορυφαίο σημείο αυτών των εξελίξεων αλλά δεν είναι το μοναδικό. Είναι η κορυφή του παγόβουνου. Χαρακτηριστικό σημάδι είναι η κοινή κινητοποίηση των σωματείων ΟΑΣΑ - ΗΣΑΠ - ΗΑΠΑΠ, για πρώτη φορά μαζί από το 1983. Στο χώρο της πρώην ΕΑΣ η ΠΑΣΚΕ είχε σαρωτική πλειοψηφία και πάταγε πάνω στις δάφνες του μεγάλου αγώνα

1992 - 93 για να επιβάλλει τη συλλογιστική: "Το ΠΑΣΟΚ έφερε πίσω τα λεωφορεία και τα αμαξοστάσια στο δημόσιο, οι οδηγοί και οι τεχνικοί πρέπει να βάλουμε πλάτες για να πετύχει η επιχείρηση." Ενα από τα πιο δυνατά και μαχητικά κομμάτια της συνδικαλισμένης εργατικής τάξης πιεζόταν ιδεολογικά και πολιτικά να μην προχωράει σε απεργίες όλη την τελευταία τετραετία. Αυτό το μπλοκάρισμα τώρα ραγίζει. Στο σωματείο Τεχνικών της ΕΘΕΛ η ΠΑΣΚΕ διασπάστηκε ανοιχτά με τη διαγραφή 2 μελών του Διοικητικού Σωματείου του Σωματείου.

Στη ΓΣΕΕ, η ΠΑΣΚΕ δεν προχώρησε σε πειθαρχικά μέτρα εις βάρος της Μαρίας Φραγκιαδάκη που απείχε από την κρίσιμη ψηφοφορία (22-22) για τον κοινωνικό διάλογο. Έχει πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις το φαινόμενο των συνδικαλιστών της ΠΑΣΚΕ που δεν ευθυγραμμίζονται με την επίσημη πολιτική. Παντού λειτουργούν οι ίδιες πιέσεις.

Η κυβέρνηση συνεχώς παραβιάζει ακόμη και τις συμβιβαστικές συμφωνίες που οι ίδιοι οι υπουργοί της προτείνουν στις συνδικαλιστικές ηγεσίες για να αποφύγουν κινητοποιήσεις. Πέρσι κάτω από την πίεση της απεργίας των καθηγητών, η κυβέρνηση παραχώρησε κάποιες αυξήσεις στους εργαζόμενους στους Δήμους και τα Νοσοκομεία για να αποφύγει την κλιμάκωση και τον συντονισμό των κινητοποιήσεων. Μέσα στο περασμένο καλοκαίρι, όμως, η κυβέρνηση άρχισε να μιλάει για "πλασματικές υπερωρίες" στα Νοσοκομεία και προσπάθησε να κόψει τους μισθούς. Χρειάστηκε μια δυναμική απεργία στον Ευαγγελισμό για να ανασταλεί η προσπάθεια περικοπής των "πλασματικών υπερωριών". Η απεργία κράτησε πέντε βδο-

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Συγκέντρωση στο Πεδίο του Αρεως στην 24ωρη της ΓΣΕΕ στις 23/10/97

μάδες και επιβλήθηκε στην ηγεσία του σωματείου κυριολεκτικά από τα κάτω. Το Δ.Σ. του σωματείου κάλεσε μαζική παράσταση διαμαρτυρίας στον Πρόεδρο του Νοσοκομείου και αυτό εξελίχθηκε σε αλεπαύτηλες γενικές συνελεύσεις που αποφάσιζαν συνεχείς συγκεντρώσεις και πορείες μέχρι που ανάγκασαν το υπουργείο να υποχωρήσει.

Αυτές οι διπλές πιέσεις - οι παλινωδίες και οι επιθέσεις από πάνω και ο κόσμος που αρνείται να τις δεχτεί με σταυρωμένα χέρια - λειτουργούν πάνω σε όλο το φάσμα της συνδικαλιστικής ηγεσίας. Η κρίση στην ΠΑΣΚΕ είναι πιο έντονη και σημαντική γιατί είναι η πιο μαζική παράταξη που έχει τον έλεγχο στα πιο πολλά συνδικάτα και αντιμετωπίζει τις προδοσίες των δικών της υπουργών στην κυβέρνηση.

Γιατί, όμως, η αριστερή συνδικαλιστική αντιπολίτευση δεν καταφέρνει να συσπειρώσει τις διαφωνίες στην ΠΑΣΚΕ και να δώσει ώθηση στην εργατική αντίσταση; Προβλήματα εμφανίζονται και στις παρατάξεις του ΣΥΝ και του ΚΚΕ.

Ο Συνασπισμός ξεκίνησε υποστηρίζοντας τη συμμετοχή της ΓΣΕΕ στον "κοινωνικό διάλογο" και στο τέλος βρέθηκε να την καταψηφίζει. Η ηγεσία της ΕΣΑΚ (του ΚΚΕ) έχει αναγκαστεί επίσης να αναθεωρήσει την στάση της ξανά και ξανά στους τελευταίους 6 μήνες. Την περασμένη Πρωτομαγιά οργάνωσε χωριστό γιορτασμό, καταγγέλοντας τις παρατάξεις που υποστήριζαν τον "κοινωνικό διάλογο". Το ΚΚΕ ζωγράφιζε μια εικόνα όπου όλα τα συνδικάτα έχουν παραδώσει τα όπλα και μόνο η ΕΣΑΚ αντιστέκεται, χωριστά. Στην πορεία όμως, όταν οι πιέσεις ανάγκασαν τις ηγεσίες της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ να καλέσουν 24ωρες απεργίες στις 23 Οκτώβρη η μία, στις 25 Νοέμβρη η άλλη και στις 18 Δεκέμβρη και οι δύο μαζί, η ΕΣΑΚ υποχρεώθηκε να αναγνωρίσει ότι τα συνδικάτα κινού-

νται και να εγκαταλείψει τις ξεχωριστές συγκεντρώσεις. Περισσότεροι αγωνιστές βλέπουν σήμερα τα όρια αυτής της τακτικής. Πίσω από την σκληρή ρητορική των καταγγελιών της ΕΣΑΚ κρύβεται η ηττοπαθής θεωρία του "αρνητικού συσχετισμού δυνάμεων" που χάνει από τα μάτια της τις δυνατότητες των εργατών να παλέψουν.

Πέρα η κοινή 24ωρη ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ στις 28 Νοέμβρη '96 πυροδότησε ένα γύρο σκληρών απεργιών διαρκείας, που ανάγκασαν την κυβέρνηση να δοκιμάσει αλλαγή τακτικής από το "κόψτε το λαμόσας" στον "κοινωνικό διάλογο". Φέτος βρισκόμαστε μπροστά στη χρεωκοπία του κοινωνικού διαλόγου, την ώρα που το Κραχ στα Χρηματιστήρια πιέζει την κυβέρνηση να κάνει την οικονομική πολιτική της πιο επιθετική ενάντια στους εργαζόμενους. Ο συνδιασμός αυτών των στοιχείων ανοίγει μπροστά μας ένα νέο γύρο συγκρούσεων ανάμεσα στην κυβέρνηση και τα συνδικάτα. Αυτή τη φορά τα ιδεολογήματα του "εκσυγχρονισμού" και ο έλεγχος του Σημίτη στην ΠΑΣΚΕ είναι πιο ξεθωριασμένα από πέρα.

Η πρωτοβουλία του ΣΕΚ να συγκεντρώνει υπογραφές με αίτημα "φορολογήστε τους πλούσιους" αποκάλυψε πόσο πολύ έχουν μετατοπιστεί οι ιδέες του κόσμου που θέλει να παλέψει. Πέντε χιλιάδες υπογραφές, μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, με την απαίτηση να παλέψουν τα συνδικάτα ώστε να πληρώσουν οι καπιταλιστές είναι ένα φανταστικό δείγμα. Το Κραχ που торπίλισε την ψεύτικη ευφορία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 έπαιξε ρόλο σ' αυτό. Αλλά και οι αγωνιστικές εμπειρίες του περασμένου γύρου έχουν συντελέσει στην στροφή προς τ' αριστερά, στην αναζήτηση ταξικής απάντησης.

Αυτή την αναζήτηση πρέπει να βοηθήσουμε να οργανωθεί, ιδιαίτερα να απλώσει ρίζες μέσα στα συνδικάτα. Αυτό είναι το κλειδί για νικηφόρα πορεία των αγώνων στον νέο γύρο.

Προϋπολογισμός '98 Γιατί δεν τα παίρνουν απ' τους κερδοσκόπους

Ο προϋπολογισμός του 1998 που έχει στείλει στη Βουλή η κυβέρνηση Σημίτη είναι ο πιο σκληρός σε βάρος των εργαζόμενων αλλά και ο πιο αβέβαιος εδώ και πέντε χρόνια.

Τα μέτρα που προβλέπει είναι όχι μόνο απροκάλυπτα ταξικά και κοινωνικά άδικοα αλλά και οικονομικά αναποτελεσματικά: όσο κι αν το δίδυμο Σημίτη - Παπαντωνίου μιλάει για θωράκιση της οικονομίας η πολιτική της προσαρμογής στις δυνάμεις της αγοράς οξύνει αντί να εκτονώνει την κρίση.

Η εισοδηματική πολιτική που επιβάλει ο προϋπολογισμός είναι η χειρότερη από την εποχή του κακόφημου 0%+0% των Μάνου - Μητσοτάκη. Ενώ ο πληθωρισμός τρέχει αυτή τη στιγμή με 5,6% (μέσο επίπεδο για το 1997) και η ίδια η κυβέρνηση αναθεωρεί τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό του '98 προς τα πάνω (βλεπε στη συνέχεια), ο προϋπολογισμός προβλέπει αύξηση 2,5% για το συνολικό κονδύλι της μισθοδοσίας των δημοσίων υπάλληλων. Στο συνδυασμό με τις ρυθμίσεις για αυξημένη παρακράτηση φόρου, ο καθαρός μισθός των δημοσίων υπάλληλων θα μείνει ονομαστικά περίπου στάσιμος. Δηλαδή σε πραγματικές τιμές η κυβέρνηση επιδιώκει να κόψει τις αποδοχές των εργαζόμενων στις δημόσιες υπηρεσίες κατά 3%-4%.

Αυτή την εισοδηματική πολιτική η κυβέρνηση θέλει επίσης να την επεκτείνει στις ΔΕΚΟ και στον ιδιωτικό τομέα. Ακόμα και η ηγεσία της ΓΣΕΕ αναγκάστηκε να καταγγείλει επίσημα με απόφαση του Γενικού Συμβουλίου που προκήρυξε την απεργία στις 18 Δεκέμβρη, ότι "οι κυβερνητικές ρυθμίσεις επηρεάζουν αρνητικά και τις συλλογικές διάπραγματεύσεις".

Η επίθεση στους μισθούς είναι έ-

να μόνο σκέλος της συνολικότερης επίθεσης που επιχειρεί η κυβέρνηση με τον προϋπολογισμό. Ένα δεύτερο σκέλος είναι η κλιμάκωση των περικοπών με την κατάργηση, συγχώνευση ή αλλαγή καθεστώτος 1.750 υπηρεσιών και οργανισμών του δημοσίου. Κρατικά νοσοκομεία, παιδικοί σταθμοί, οργανισμοί Πρόνοιας όπως το ΠΙΚΠΑ, φοιτητικές εστίες και βιβλιοθήκες, ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων, το ΙΓΜΕ, το Γραφείο Ευρέσεως Ναυτικής Εργασίας και πολλά άλλα περιλαμβάνονται σ' αυτόν τον κατάλογο της ντροπής που έχει ενσωματωθεί ως παράρτημα στον προϋπολογισμό. Ορισμένες από αυτές τις υπηρεσίες θα κλείσουν, άλλες θα μετατραπούν σε Ανώνυμες Εταιρείες ή σε Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και άλλες θα μεταφερθούν στη δικαιοδοσία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η ίδια η κυβέρνηση υπολογίζει ότι αυτό μεταφράζεται σε 12.000 μετα-

Αφίσσα του ΕΚΑ

Στις 18 Δεκέμβρη 1997
ΑΠΕΡΓΟΥΜΕ

2,5% = 100%
ΛΙΤΟΤΗΤΑ = ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

Όλοι στη συγκέντρωση
10.30 στην πλατεία
Κάνιγγος

ΕΚΑ

ΔΙΕΚΔΙΚΟΥΜΕ

- Προστασία και Αύξηση των Εισοδημάτων μας
- Φορολογική Μεταρρύθμιση
- Μέτρα Κοινωνικής Προστασίας Ανέργων

ΕΡΓΑΤΟΥΠΑΛΛΗΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ

τάξεις δημοσίων υπαλλήλων.

Τα συνδικάτα καταγγέλλουν ότι μ' αυτό τον τρόπο όχι μόνο θα χειροτερέψουν οι συνθήκες για τους εργαζόμενους σ' αυτούς τους οργανισμούς, αλλά και για όλους τους εργαζόμενους που χρησιμοποιούν αυτές τις υπηρεσίες. Το Ενιαίο Σωματείο Εργαζομένων στους Κρατικούς Παιδικούς Σταθμούς παραδείγματος χάρη καταγγέλει ότι η μεταφορά τους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σημαίνει επιβολή διδάκτρων που κυμαίνονται από 20.000 (Δήμος Νεάπολης Θεσσαλονίκης), μέχρι 40.000 (Βόλος).

Η ΠΟΕΔΗΝ καταγγέλει ότι τα κονδύλια μισθοδοσίας για τα περιφερειακά νοσοκομεία είναι μειωμένα κατά 25% σε σύγκριση με φέτος.

Η κλιμάκωση των περικοπών είναι προετοιμασία για ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων επιχειρήσεων. Οι επιχορηγήσεις του προϋπολογισμού έχουν παγώσει στα ονομαστικά επίπεδα του 1996.

Όπως καταγγέλλουν τα σωματεία, η ΕΘΕΛ χρειάζεται το 1998 περίπου 50 δις για την αγορά λεωφορείων, αλλά η πρόβλεψη του προϋπολογισμού είναι μόνο 2 δις. Γι' αυτό, για πρώτη φορά από το 1983 κατεβαίνουν σε κοινή κινητοποίηση τα σωματεία ΟΑΣΑ, ΗΠΑΠ και ΗΣΑΠ.

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, η κυβέρνηση ομολογεί ότι ο προϋπολογισμός μπορεί να χειροτερέψει στη διάρκεια της υλοποίησής του. Η κατάθεσή του έγινε τις μέρες του Χρηματιστηριακού πανικού και η πρόβλεψή του για το μέσο επιτόκιο εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους αναθεωρήθηκε κείνες τις μέρες προς τα πάνω, σε 8,9%. Ήδη, όμως, σε δηλώσεις του στο αφιέρωμα των Φαινόμενα Τάιμς για την Ελλάδα στις 25 Νοέμβρη, ο Παπαντωνίου παραδέχεται ότι οι

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

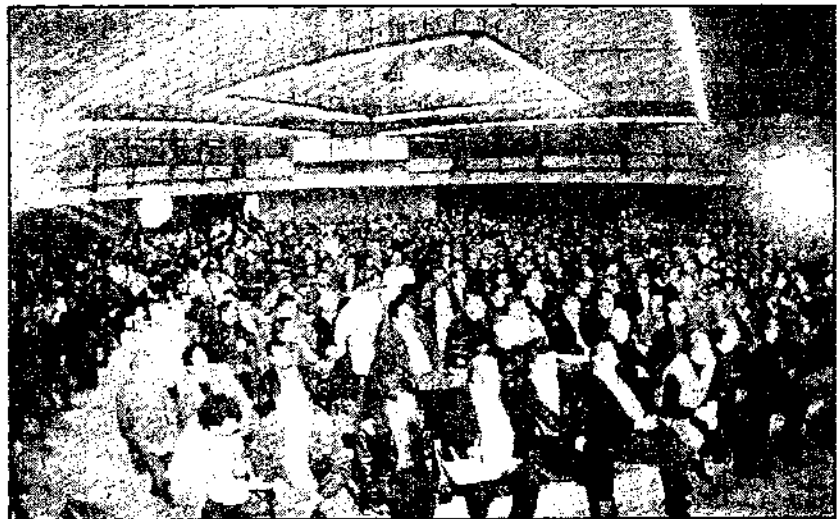
προβλέψεις του προϋπολογισμού για τα επιτόκια είναι "αμφίβολες". Λίγο αργότερα, στις 3 Δεκέμβρη, οι εφημερίδες αποκάλυψαν ότι η κυβέρνηση είχε ήδη αναγκαστεί από τις 5 Νοέμβρη να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση αναθεώρηση των στόχων του προγράμματος σύγκλισης, αλλά η αναθεώρηση είχε κρατηθεί μυστική "καθώς υπήρχε κίνδυνος να επηρεαστούν επί το δυσμενέστερο οι συνθήκες αναταραχής στην αγορά χρήματος" (Καθημερινή, 3/12).

Με την αναθεώρηση του προγράμματος η κυβέρνηση δέχεται πληθωρισμό 5,6% για το '97 (αντί για 3,9% που είχε προβλέξει) και ανεβάζει την πρόβλεψη για το '98 σε 3,7%.

Είναι σαφές σε ποιους σκοπεύει η κυβέρνηση να ρίξει τα βάρη από την προβλεπόμενη χειροτέρευση. Ενώ δηλώνει μεγαλύτερο πληθωρισμό στην Ε.Ε., επιμένει στο 2,5% "αυξήσεις" για τους μισθούς. Ενώ ανησυχεί για μεγαλύτερη επιβάρυνση του προϋπολογισμού από τόκους, ταυτόχρονα προωθεί φορολογικό νομοσχέδιο που αρνείται να ανεβάσει το αφορολόγητο όριο για τους μισθωτούς αλλά επιμένει στις φοροαπαλλαγές για τους πλούσιους. Ενώ η άνοδος των επιτοκίων προκλήθηκε από την κερδοσκοπία στα Χρηματιστήρια, τα κέρδη των κερδοσκόπων παραμένουν αφορολόγητα.

Και μόνο η πρόταση για ένα ελάχιστο φόρο στα αποθεματικά των κατασκευαστικών εταιρειών και των τραπεζών προκάλεσε κραυγές από τον ΣΕΒ και καταγγελίες για "αντισυνταγματικότητα" από τη Νέα Δημοκρατία.

Κι όμως υπάρχουν εξωφρενικές περιπτώσεις αύξησης της χρηματιστηριακής α-

Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας 10/12. Κοινή απεργιακή συγκέντρωση των εργαζόμενων στις συγκοινωνίες

ξίας των "χαρτιών" που κατέχουν οι μεγαλομέτοχοι των επιχειρήσεων, όπως του Αποστολόπουλου που οι μετοχές του στο Ιατρικό Κέντρο ανέβηκαν από 13,8 δις σε 37,8 δις μέσα σε ένα χρόνο. Αύξηση 24 δις ή 170% χάρη στα παιχνίδια στο Χρηματιστήριο.

Αυτά τα προκλητικά και επικίνδυνα παιχνίδια η κυβέρνηση όχι μόνο δεν τα αποθαρρύνει, αλλά φροντίζει να τα ενισχύσει. Η άρνηση να ανεβάσει τους συντελεστές φορολογίας των κερδών και να φορολογήσει τα κέρδη από το παίξιμο των μετοχών είναι ένα μόνο σκέλος. Ταυτόχρονα ετοιμάζει νέες μετοχοποιήσεις όπως του ΟΤΕ ρίχνοντας λάδι στη φωτιά της κερδοσκοπίας. Και ακόμη χειρότερα, κατηγορεί τα συνδικάτα για "υπερβολικές" μισθολογικές

διεκδικήσεις που προκαλούν "υπερβάσεις" στις δαπάνες του προϋπολογισμού και "απειλούν την ισορροπία του".

Σημίτης και Παπαντωνίου ονομάζουν "θωράκιση" της οικονομίας τον περιορισμό των μισθών και την απελευθέρωση των αγορών. Στην πράξη, αυτή η πολιτική χειροτερεύει την αστάθεια στην οικονομία. Ενισχύει τα κέρδη, αλλά περιορίζει την κατανάλωση. Με άλλα λόγια ενισχύει την τάση των κερδών να αποφεύγουν τις επενδύσεις και να στρέφονται στην κερδοσκοπία. Σε μια εποχή που το ξεφούσκωμα των κερδοσκοπικών "οικονομικών θαυμάτων" έχει ήδη ξεκινήσει, αυτό είναι καθαρή τρέλα.

Πάνος Γκαργκάνας

Γραφτείτε συνδρομητές

- **Σοσιαλισμός από τα κάτω**
ετήσια συνδρομή 3.000 δρχ.
- **Εργατική Αλληλεγγύη**
ετήσια συνδρομή 10.000 δρχ.
εξάμηνη συνδρομή 5.000 δρχ.

Τ.Θ. 8161, 100 10 Αθήνα

Όνομα

Διεύθυνση

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Ειρήνη που σημαίνει πόλεμος

Βρισκόμαστε στην Χεβρώνα, μια πόλη 100.000 Παλαιστινίων και 400 "υπερροθόδοξων" -ακροδεξιών- Ισραηλινών που διαμένουν στο κέντρο της πόλης προστατευόμενοι από 3.000 στρατιώτες. Οδηγός μας είναι ο Αμπου Ζαϊντ του Πανεπιστήμιου της Χεβρώνας. Θέλει να μας δείξει το κέντρο της πόλης, αλλά μας σταματάνε σε ένα στρατιωτικό φυλάκιο. "Αραβας είσαι ή Εβραίος;" τον ρωτάει ένας στρατιώτης. "Αραβας" αποκρίνεται. "Συγγνώμη αλλά μόνο σε Εβραίους επιτρέπεται η διέλευση" είναι η απάντηση. Δυο από μας λένε ότι είναι Ισραηλινοί, αλλά για τον στρατιώτη δεν έχει καμμία σημασία αφού ο οδηγός είναι Παλαιστίνιος. Το ότι ένας Ισραηλινός και ένας Παλαιστίνιος μπορούν να κάθονται φιλικά σε ένα αυτοκίνητο είναι κάτι αδιανόητο στην νοοτροπία των Ισραηλινών: Σε μια έρευνα ανάμεσα σε 800 έφηβους 16-18 χρονών στο Ισραήλ το 67% πιστεύει ότι "δεν μπορούμε να εμπιστευθούμε κανέναν Παλαιστίνιο" και το 61% ότι "δεν πρέπει να τους δοθούν ίσα δικαιώματα με τους Ισραηλινούς".

Η "ειρηνευτική διαδικασία" που ξεκίνησε με την υπογραφή των Συμφωνιών του Οσλο το 1993 σήμανε μεγάλη χειροτέρευση της ζωής των Παλαιστίνιων. Τα 2/3 των 900.000 κατοίκων της Γάζας είναι πρόσφυγες από τον πρώτο αραβοϊσραηλινό πόλεμο του 1948. Ζούνε σε στρατόπεδα με άθλιες συνθήκες στέγασης και υγιεινής. Σε κάποια σπίτια 15 άνθρωποι μοιράζονται 2-3 δωμάτια. Οι Συμφωνίες του Οσλο το 1993 έγιναν δεκτές με πανηγυρισμούς. Σήμερα, σύμφωνα με τον επικεφαλής του Παλαιστινιακού Κέντρου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Γάζα, Ραζ Ελ Σουρανί "δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στην ειρηνευτική διαδικασία καμμία ελπίδα για το μέλλον".

Στην Γάζα η ανεργία φτάνει το 70%. Το 1993 η "διεθνής κοινότητα" είχε υποσχεθεί στις Παλαιστινιακές Αρχές οικονομική βοήθεια 2,4 δις δολαρίων σε πέντε χρόνια. Μόνο τα μισά έχουν έρθει, για να χρησιμοποιηθούν σε έργα βιτρίνας. Ο ΟΗΕ έκανε περικοπές 15% στις παροχές του. Μετά από πίεση του Ισραήλ έκλεισαν και 20 κέντρα της Χαμάς στερώντας 40.000 Παλαιστίνιους από απαραίτητες υπηρεσίες.

Οι οικονομικοί αποκλεισμοί που επιβάλλει η Ισραηλινή κυβέρνηση κοστίζουν στην παλαιστινιακή οικονομία 2 δις δρχ την ημέρα, τα 2/3 του συνολικού της εισοδήματος. Οι μισθοί στην Γάζα είναι το 1/7 των μισθών των Ισραηλινών. Όμως, οι Παλαιστίνιοι αγοράζουν με "Ισραηλινές" τιμές.

Το Ισραήλ έχει καταπατήσει 33 άρθρα της συμφωνίας του Οσλο. Μια από τις δεσμεύσεις ήταν η δημιουργία ενός "διαδρόμου" που θα ενώνει την Δυτική Οχθη με την Γάζα. Όμως, οι Παλαιστίνιοι ακόμα χρειάζονται ειδική άδεια για να ταξιδέψουν από την μια περιοχή στην άλλη. Μετά τις πρόσφατες επιθέσεις αυτοκτονίας της Χαμάς ο Ισραηλινός στρατός κόβει την επικοινωνία ανάμεσα στις παλαιστινιακές πόλεις, προκαλώντας έλλειψη φρέσκων τροφίμων που σαπίζουν αδιάθετα. Έτσι, ενώ με

5-6 σκελ (περίπου 400 δρχ) στη Γάζα μπορείς να αγοράσεις 15 κιλά ντομάτες, με τα ίδια λεφτά στη Δυτική Οχθη αγοράζεις μόλις ένα κιλό.

Το Ισραήλ έχει κατασκευάσει ένα υπερσύγχρονο οδικό δίκτυο που "καντονοποιεί" τα εδάφη των Παλαιστίνιων συνδέοντας τους οικισμούς των εποίκων και τις στρατιωτικές βάσεις. Τα τελευταία χρόνια η πολιτική της "εβραιοποίησης" της ανατολικής Ιερουσαλήμ έχει σαν αποτέλεσμα οι 170.000 Ισραηλινοί να ξεπερνάνε τους Παλαιστίνιους κατά 5.000. Η Ισραηλινή κυβέρνηση ελπίζει ότι έτσι θα αποτρέψει την πιθανότητα η Ιερουσαλήμ να γίνει πρωτεύουσα ενός μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους.

Τα προηγούμενα χρόνια, όταν στην κυβέρνηση ήταν το Εργατικό Κόμμα, ο αριθμός των Ισραηλινών εποίκων στα Κατεχόμενα αυξήθηκε 50% φτάνοντας τις 160.000. Τα κτίρια και οι δρόμοι των οικισμών τους είναι πεντακάθαροι. Το γρασιδί ποτίζεται ακόμα και όταν δεν υπάρχει νερό στους προσφυγικούς καταυλισμούς των Παλαιστίνιων. Τα παιδιά των εποίκων παίζουν σε μεγάλους χώρους με πισίνες ενώ τα παιδιά των Παλαιστίνιων δίπλα σε ανοικτούς υπονόμους και σωρούς σκουπιδιών. Η σκληρή ανισότητα και καταπίεση πυροδότησε την εξέγερση της Ιντιφάντα το 1987.

Η κυβέρνηση Νετανιάχου πιέζει συνέχεια τον Αραφάτ να κάνει υποχωρήσεις. Την ίδια στιγμή η ισλαμιστική Χαμάς αυξάνει την επιρροή της παρόλες τις προσπάθειες του Αραφάτ που όλο και περισσότερο συμπεριφέρεται σαν ο χωροφύλακας των Ισραηλινών και των Αμερικάνων. Φυλακίζει μέλη της Χαμάς για μεγάλα διαστήματα χωρίς δίκη πριν αναγκαστεί να τους αφήσει από έλλειψη στοιχείων. Όπως μας εξηγεί ο Ναμπίλ Αμπου Ζαϊντ: "Οι Παλαιστίνιοι θέλουν ειρήνη. Όμως, κάθε φορά που ο Νετανάχιου αποκλείει μια πόλη, στρατολογεί ομάδες αυτοκτονίας..." Πρόσφατα, κρατούμενοι μέλη της Χαμάς έκαναν απεργία πείνας. Σε ένδειξη συμπαράστασης 120 Παλαιστίνιοι που εργάζονται στον Ερυθρό Σταυρό έκαναν κατάληψη στα γραφεία του.

Η αποτυχημένη απόπειρα δολοφονίας του ηγέτη της Χαμάς Χαλέντ Μεσάλ από τις Ισραηλινές μυστικές υπηρεσίες, προκάλεσε σημαντικές εξελίξεις. Το Ισραήλ αναγκάστηκε να αποφυλακίσει τον πνευματικό ηγέτη της Χαμάς, τον Σείχη Γιασίν. Μερικές μέρες αργότερα σε μια ομιλία του ο Γιασίν, υπαινίχθηκε την δυνατότητα ανακωχής δέκα χρόνων ανάμεσα στην Χαμάς και το Ισραήλ. Ο Γιουσουφ Ασφουρ ένας Παλαιστίνιος σοσιαλιστής που ζει στο Ισραήλ, μας είπε ότι αυτό είναι ίσως το πρώτο βήμα για τον τελικό συμβιβασμό της Χαμάς. "Ο κόσμος θα καταλάβει ότι ούτε η Χαμάς δίνει διέξοδο. Οτι πέρα από την εθνικιστική ηγεσία της PLO και τους δεξιούς ισλαμιστές της Χαμάς, η μοναδική εναλλακτική προοπτική είναι η σοσιαλιστική."

Απιαστες προϋποθέσεις

Από την 1η Γενάρη του '98 θα αρχίσει τελικά η εφαρμογή των Προεδρικών Διαταγμάτων για την νομιμοποίηση των μεταναστών. Μετά από καθυστέρηση δύο περίπου χρόνων η κυβέρνηση προχώρησε να ψηφίσει τα προεδρικά διατάγματα και ισχυρίζεται ότι οι μετανάστες θα αποκτήσουν ίσα δικαιώματα με τους υπόλοιπους εργαζόμενους. Στην πραγματικότητα όμως, τα διατάγματα διατηρούν τους φραγμούς απέναντι στους μετανάστες.

Εξαιρέσεις

Το πρώτο πρόβλημα είναι ότι με τα διατάγματα εξαιρούνται από τη διαδικασία της νομιμοποίησης ολόκληρες κατηγορίες μεταναστών. Εξαιρούνται όσοι μετανάστες θα έρθουν στην Ελλάδα μετά τη δημοσίευση των διαταγμάτων και όσοι δεν δηλώνουν ότι ήρθαν εδώ για εργασία (π.χ. φοιτητές), οι οποίοι θα υπόκεινται στις διατάξεις του ρατσιστικού νόμου 1975/91 της Νέας Δημοκρατίας που εξακολουθεί να παραμένει σε ισχύ. Υποχωρώντας στις πιέσεις των εφοπλιστών, η κυβέρνηση εξαιρεί τους μετανάστες που δουλεύουν σε πλοία με ελληνική σημαία. Εξαιρούνται, τέλος, όσοι έχουν καταδικασθεί στην Ελλάδα σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 μηνών και όσοι πάσχουν από μολυσματική νόσο.

Ο πρόεδρος του Συλλόγου Παλαιστινίων Φοιτητών μας είπε: *"Για τις εκατοντάδες ξένους φοιτητές που ζουν καθημερινά μέσα στην αβεβαιότητα τα διατάγματα δεν λένε τίποτα. Παίρνουμε άδεια παραμονής για ένα χρόνο και για να την ανανεώνουμε πρέπει να δηλώνουμε συνάλλαγμα 150.000 δραχμές το μήνα. Τεράστιο ποσό, αν σκεφτείς ότι οι οικογένειές μας έχουν 500.000 εισόδημα το χρόνο. Οι περισσότεροι ζούμε στις φοιτητικές Εστίες όπου μας ζητάνε να πληρώσουμε 18.000 το μήνα για τα άθλια δωμάτια και άλλες 15.000 για σίτιση. Στα μεγαλύτερα έτη πέρα απ' το συνάλλαγμα, σου ζητάνε και αναλυτική βαθμολογία. Αν δεν κρίνουν ικανοποιητική την επίδοσή σου στα μαθήματα, μέσα σε 15*

μέρες σε διώχνουν!

Τώρα παράλληλα με τις σπουδές πρέπει να δουλεύουμε για να έχουμε τα ένησημα που χρειάζονται για να νομιμοποιηθούμε, άρα η πίεση θα είναι μεγαλύτερη."

Προϋποθέσεις

Το δεύτερο πρόβλημα είναι ότι για να πάρει ένας μετανάστης τις δύο κάρτες (πρώτα "λευκή κάρτα" προσωρινής παραμονής με ισχύ ως τις 31/12/98 και ύστερα "πράσινη κάρτα" περιορισμένης διάρκειας 1-3 χρόνων) χρειάζονται μια σειρά όροι και προϋποθέσεις.

"Ο Παλαιστινίος μετανάστης συνεχίζει: "Για να πάρω την πρώτη κάρτα, πρέπει να μην είμαι γραμμένος στον κατάλογο των ανεπιθύμητων αλλοδαπών που ορίζει ο νόμος 1975. Ποιός όμως φτιάχνει αυτόν τον κατάλογο; Τα υπουργεία Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Την περίοδο του πολέμου στον Κόλπο, οι άραβες φοιτητές είμασταν ανεπιθύμητοι και μας θεωρούσαν επικίνδυνους. Τις πρώτες μέρες του πολέμου 11 άραβες φοιτητές απελάθηκαν χωρίς κανένα λόγο και άλλοι 23 μετά από μια βομβιστική επίθεση που έγινε στην Πάτρα και την έριξαν σε μας."

Για να πάρουν την δεύτερη - την "πράσινη" - κάρτα οι μετανάστες θα πρέπει στο χρονικό διάστημα από 1/1 έως και 31/5 να κάνουν 40 μεροκάματα και να επιδείξουν τα αντίστοιχα ένησημα. Ο Ολιβερ Μ. είναι εργαζόμενος από την Νιγηρία που μένει στην Ελλάδα δύο χρόνια. Μας λέει: "Οι περισσότεροι Νιγηριανοί που είμαστε εδώ, δουλεύουμε στους δρόμους πουλώντας μικροπράγματα. Δουλεύουμε κάθε μέρα από τις 8 το πρωί μέχρι τις 10-11 το βράδυ για να βγάλουμε 5,6 ή 8 χιλιάδες τη μέρα. Δεν έχουμε ούτε σταθερή δουλιά, ούτε ασφάλιση. Ποιός μαγαζάτορας θα δεχτεί να μας κολάει και ένησημα όταν δεν έχουμε καν σταθερό μισθό; Πολλοί ιδιοκτήτες απ' τα μαγαζιά που δουλεύουμε είναι και αυτοί από την Νιγηρία και χωρίς "νόμιμο" χαρτί. Ποιός θα μας δώσει λοιπόν τα ένησημα;"

Αντίστοιχη είναι η εικόνα και για τους υπόλοιπους εργαζόμενους μετανάστες. Για

τις 30 περίπου χιλιάδες εργαζόμενες από τις Φιλιπίνες που δουλεύουν σαν οικιακές βοήθοι, ή για τους χιλιάδες Αλβανούς που ευκαιριακά κάνουν κάποιο μεροκάματο. Κι όμως, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αντί για νομιμοποίηση χωρίς όρους, που θα έδινε στους μετανάστες την ευκαιρία να αρχίσουν να διεκδικούν από τους εργοδότες τα ένησημα, βάζει τα ένησημα σαν προϋπόθεση. Δηλαδή μόνο οι νόμιμοι θα νομιμοποιηθούν.

Νομιμοποίηση

Οσοι μετανάστες δεν καταφέρουν να εξασφαλίσουν όλες τις προϋποθέσεις που βάζουν τα προεδρικά διατάγματα θα απελαύνονται! Όμως ακόμα κι αν καταφέρουν να τις μαζέψουν, την τελική κρίση για το αν θα πάρουν κάρτα ή όχι θα την έχει μια επιτροπή που θα συγκροτείται από τον υπουργό Εργασίας και θα περνάει από νέα κόσκινα τους μετανάστες.

Τέλος, όλα αυτά τα "δικαιώματα" των μεταναστών μπορούν να παρθούν πίσω από τους υπουργούς Εργασίας ή Δημόσιας Τάξης για λόγους "εθνικής ασφάλειας" ή "γενικότερου δημοσίου συμφέροντος". Παραμένουν δηλαδή οι μετανάστες όμηροι οποιαδήποτε στιγμή αποφασίσει η άρχουσα τάξη να παίξει το χαρτί του ρατσισμού.

Τα προεδρικά διατάγματα δεν προχώρησε σε πραγματική νομιμοποίηση. Για άλλη μια φορά η κυβέρνηση του Σημίτη μένει στα μιά του δρόμου και υποχωρεί στις πιέσεις του ΣΕΒ, των εφοπλιστών και των δημαγωγών της ΝΔ που κινδυνολογούν ότι με την νομιμοποίηση "θα γεμίσουμε Αλβανούς που θα διεκδικούν να αναγνωριστούν σαν μειονότητα!"

Τα συνδικάτα, η αριστερά και οι κοινότητες των μεταναστών πρέπει να απαιτήσουμε ξεκάθαρα: νομιμοποίηση όλων των μεταναστών χωρίς όρους και προϋποθέσεις. Όλοι οι μετανάστες είναι καλοδεχόμενοι. Κρατήστε τη νομιμοποίηση, πετάξτε τις προϋποθέσεις.

Γιάννης Σηφακάκης

Μετά το κραχ Πού πάει ο καπιταλισμός

Ο καπιταλισμός δεν έχει σταθεροποιηθεί μετά το τελευταίο Κραχ. Τα οικονομικά θαύματα βρίσκονται στη δίνη τραπεζικών κρίσεων και νομισματικών αναταραχών.

Η Μαρία Στύλλου εξηγεί γιατί αυτό δεν είναι απλά μια "ασιατική γρίπη", αλλά ένας ιός που επηρεάζει την παγκόσμια οικονομία

Το Κραχ ήρθε σαν σοκ για όλο τον κόσμο. Ο Σημίτης εμφάνιζε μέχρι τότε ότι η ελληνική οικονομία προχωρούσε από επιτυχία σε επιτυχία. Τα χρηματιστήρια διεθνώς ήταν σε περίοδο κοντριών αγελάδων. Τι έγινε και στις 27 Οκτώβρη ξαφνικά οι ημέρες των μετοχών σε όλα τα χρηματιστήρια έπεσαν κατακόρυφα;

Τα γεγονότα δεν ήταν τόσο ξαφνικά. Στη μέση του καλοκαιριού το πρώτο Κραχ εμφανίστηκε στα Χρηματιστήρια της Ταϊλάνδης, της Μαλαισίας, της Σιγκαπούρης και της Ινδονησίας χώρες που προβάλλονταν σε όλη τη δύση σαν τα οικονομικά θαύματα. Η κρίση σ' αυτές τις χώρες δεν περιορίστηκε μόνο στο Χρηματιστήριο, αλλά μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα κατάρρευσαν και τα νομίσματά τους.

Για να αποφύγουν τον κίνδυνο της χρεωκοπίας, οι διεθνείς τράπεζες και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) έδωσαν δάνεια και προσπάθησαν να στηρίξουν τις οικονομίες τους.

Όμως ο ιός του Κραχ δεν μπόρεσε να περιοριστεί στα τέσσερα τιγράκια. Στην προτελευταία βδομάδα του Οκτώβρη, άρχισαν να πέφτουν οι τιμές στο χρηματιστήριο του Χονγκ-Κονγκ. Μέσα σε τρεις μέρες έπεσαν 30%. Την Δευτέρα 27 Οκτωβρίου η κρίση γενικεύτηκε. Στην Γουώλ Στρητ ο δείκτης Ντάου Τζόουνς πέφτει 500 μονάδες, στα Χρηματιστήρια της Ευρώπης την επόμενη, η εικόνα είναι η ίδια. Στην Ελλάδα η Σοφοκλέους τις επόμενες βδομάδες έπεσε 500 μονάδες (από τα 1800 που είχε φτάσει ο δείκτης έπεσε στα 1300) παρόλο που η επόμενη μέρα ήταν αργία (28 Οκτώβρη) και το Χρηματιστήριο έμεινε κλειστό. Πήρε πε-

ρισσότερο από δέκα μέρες να σταθεροποιηθούν τα διεθνή Χρηματιστήρια κι αυτό μετά από μεγάλες παρεμβάσεις των επιχειρήσεων και των τραπεζών. Η IBM βγήκε και αγόρασε η ίδια τις μετοχές της, την Τρίτη 28 Οκτώβρη, ενώ αντίστοιχα στη Σοφοκλέους η ίδια η Εθνική έριξε δισεκατομμύρια για να σταματήσει τις μετοχές από την κατάρρευση.

Όμως η κρίση δεν περιορίστηκε μόνο στα Χρηματιστήρια. Σε μια σειρά από χώρες επηρέασε τα ίδια τα νομίσματα. Όσο οι κερδοσκόποι φυγάδευαν τα κεφάλαιά τους τόσο η νομισματική κρίση μεγάλωνε. Στη Νότια Κορέα χρειάστηκε γρήγορη επέμβαση των τραπεζών και του διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για να στηρίξουν το γουόν (το νόμισμα της Ν.Κορέας). Στην Ελλάδα η κυβέρνηση ξανάβασε τα επιτόκια για να κρατήσει σταθερή τη δραχμή.

Διαδήλωση απεργιών τραπεζοπάλληλων στη Ν. Κορέα

Τί είναι το Κραχ και γιατί πήρε τέτοιες διαστάσεις;

Όσοι αγοράζουν μετοχές στο Χρηματιστήριο ελπίζουν να πάρουν ένα μικρό μέρος από τα μεγάλα κέρδη που θα κάνουν οι επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις που θέλουν να δανειστούν έχουν δύο δρόμους. Ο ένας είναι να δανειστούν από τις τράπεζες και ο άλλος είναι να πουλήσουν μετοχές στο Χρηματιστήριο.

Το κέρδος των καπιταλιστών δεν βγαίνει μέσα από το Χρηματιστήριο πωλώντας και αγοράζοντας χαρτιά, αλλά από την ίδια την παραγωγή. Εκεί οι καπιταλιστές εκμεταλλεύονται τους εργάτες, απομυζούν την υπεραξία τους που είναι η πηγή του κέρδους. Αυτοί που αγοράζουν τις μετοχές μιας συγκεκριμένης επιχείρησης ελπίζουν να πάρουν ένα κομμάτι απ' αυτό το κέρδος. Γι' αυτό και οι μετοχές που έχουν την μεγαλύτερη ζήτηση είναι των επιχειρήσεων που υπόσχονται το μεγαλύτερο μέρισμα στο τέλος του χρόνου.

Όμως η αγορά στον καπιταλισμό δεν είναι μια ομαλή και ελεγχόμενη διαδικασία

όπως θέλουν να την παρουσιάσουν. Η ζήτηση των μετοχών δεν γίνεται από κάποιους μικροκαταθέτες που αντί για τις τράπεζες τοποθετούν τις οικονομίες τους στο Χρηματιστήριο.

Οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι εταιρείες χαρτοφυλακίου, οι μεγάλες χρηματιστικές εταιρείες αποτελούν τον μεγάλο όγκο αυτών που ζητάνε μετοχές. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να τοποθετούν βάζον την τιμή των μετοχών ανεξάρτητα από τις προσδοκίες των κερδών. Αρχίζει πια να αυτονομείται η τιμή της μετοχής από την πραγματική παραγωγή. Αρχίζει δηλαδή η κερδοσκοπία πάνω στα ίδια τα χαρτιά.

Αυτό το παιχνίδι μέσα στα Χρηματιστήρια έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις στη σημερινή περίοδο οικονομικής κρίσης. Οι καπιταλιστές προτιμούν να τοποθετούν τα κέρδη τους στον τζόγο του Χρηματιστηρίου, και όχι στο να κάνουν επενδύσεις.

Ο καπιταλισμός είναι ένα ανταγωνιστικό σύστημα και κανένα κεφάλαιο δεν μετράει τα κέρδη του μόνο σε απόλυτα ποσά. Πάντοτε συγκρίνουν τα κέρδη τους

σαν απόδοση και τελικά αυτό που μετράει στις αποφάσεις τους είναι το αναμενόμενο ποσοστό κέρδους. Σήμερα ολόκληρο το σύστημα βρίσκεται ξανά σε μια περίοδο όπου ολόκληρες επιχειρήσεις βλέπουν μεγαλύτερη απόδοση από την κερδοσκοπία παρά από νέες παραγωγικές επενδύσεις. Οι κερδοσκόποι δεν είναι κάποιοι περιθωριακοί παίκτες των Χρηματιστηρίων, αλλά οι ίδιες οι μεγάλες επιχειρήσεις που τοποθετούν τα αποθεματικά τους σε "χρηματιστηριακά παράγωγα", δηλαδή στοιχήματα πάνω στις τιμές των νομισμάτων, μετοχών, ομολόγων, ακινήτων, πρώτων υλών κλπ, παρά σε νέα εργοστάσια.

Μέσα σε μια μέρα κάθε καπιταλιστής μπορεί να παίξει και να μεταφέρει τα κεφάλαιά του από το Χρηματιστήριο του Τόκιο στην Γουώλ Στρητ, σε αναζήτηση καλύτερων ευκαιριών.

Στις σημερινές συνθήκες, κρίσης και αναντιστοιχίας ανάμεσα στην πραγματική οικονομία και στο Χρηματιστήριο, τα πράγματα είναι ασαφή. Η πτώση του Χρηματιστηρίου των χωρών της νοτιανατολικής Ασίας ακολούθησε τη φήμη ότι επικείται υποτίμηση στα νομίσματα. Πριν από την κατάρρευση στο Χονγκ-Κονγκ κυκλοφορούσε έντονα η φήμη ότι η κυβέρνηση θα προχωρούσε σε υποτίμηση του τοπικού δολαρίου.

Μπορεί να ξαναγυρίσει η οικονομία εκεί που ήταν πριν; Μήπως το Κραχ ήταν ένα απομονωμένο επεισόδιο; Μήπως θα λειτουργήσει σαν διορθωτική κίνηση για τις υπερηχημένες μετοχές;

Το 1989 κατάρρευσαν οι οικονομίες των χωρών του κρατικού καπιταλισμού- όλες οι χώρες του Ανατολικού μπλόκ. Σήμερα είναι υπό κατάρρευση οι οικονομίες χωρών της νοτιανατολικής Ασίας. Στην Ταϊλάνδη, στην Ινδονησία, στην Κορέα έχει μπει το Δ.Ν.Τ. για να τις ενισχύσει. Στην Ισπανία που είναι η δεύτερη παγκόσμια οικονομική δύναμη πτώχευσε η τέταρτη χρηματιστική εταιρεία και απειλούνται μεγάλες τράπεζες. Όλα αυτά δεν είναι "απομονωμένα επεισόδια", μια κρίση που περιορίζεται "στις παρυφές της παγκόσμιας οικονομίας". Από την ίδια αρρώστια πάσχει η Γερμανία, η Γαλλία οι χώρες που είναι το κέντρο της Ενωμένης Ευρώπης και του Κοινού Ευρώ. Ακόμα και οι ΗΠΑ και η Βρετανία που το προηγούμενο διάστημα περνούσαν περίοδο ανάπτυξης, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι βρίσκονται ξανά στα πρόθυρα μιας νέας ύφεσης.

Η κοινή αιτία είναι η κρίση που βρίσκε-

ται ο καπιταλισμός από το 1973. Μέσα σ' αυτή την περίοδο οι οικονομίες έχουν περάσει μέσα από 3 μεγάλες υφέσεις. Η τελευταία άρχισε στη Δύση στις αρχές του '90, λίγο μετά το '89 στην Ανατολή.

Η σημερινή κρίση είναι επιβεβαίωση της εικόνας που περιέγραφε ο Μαρξ για τον καπιταλισμό πριν από 150 χρόνια. Το τυφλό κυνηγητό του κέρδους από τον κάθε καπιταλιστή χωριστά φτάνει να γεμίζει την αγορά από εμπορεύματα που μένουν απούλητα. Αυτή η κρίση υπερπαραγωγής πιέζει κάποιες επιχειρήσεις του κλάδου είτε να κλείνουν είτε να περιορίζουν την παραγωγή τους. Αυτό το βήμα δεν περιορίζεται μόνο στο συγκεκριμένο κλάδο αλλά παίρνει μπάλα και τους υπόλοιπους κλάδους και επιχειρήσεις που προμηθεύουν αυτές τις επιχειρήσεις. Οι εργάτες που απολύονται περιορίζουν τη ζήτησή τους για τροφή, ρούχα σπίνια κτλ και αυτό μειώνει την αγορά των επιχειρήσεων γενικεύοντας ακόμα περισσότερο την κρίση.

Επειδή αυτά ήταν μέχρι πρόσφατα τα κοινά χαρακτηριστικά όλων των χωρών του κέντρου του καπιταλισμού, οι χώρες της Ανατολικής Ασίας έμοιαζαν σαν τη γη της Επαγγελίας για τους καπιταλιστές. Οχι μόνο οι απανταχού κυβερνήσεις τις εμφάνιζαν σαν πρότυπο ανάπτυξης αλλά και οι καπιταλιστές της δύσης, έστελναν τα κεφάλαια τους προς τα εκεί. Στα Χρηματιστήρια, στις τράπεζες, σε επιχειρήσεις με φτηνούς εργάτες και κρατικές επιδοτήσεις.

Στα τέλη του '60 δυο χώρες, η Νότια Κορέα και η Ταϊβάν και δυο πόλεις - κράτη, το Χονγκ-Κονγκ και η Σιγκαπούρη, πέτυχαν να μετατραπούν από χώρες του "Τρίτου κόσμου" σε βιομηχανικές οικονομίες. Άσχετα με τις συγκυρίες που τους έδωσαν αυτή τη δυνατότητα, οι οικονομίες τους και οι επιχειρήσεις τους ανταγωνίζονται τα αμερικάνικα, ευρωπαϊκά και γιαπωνέζικα προϊόντα στις διεθνείς αγορές. Το παράδειγμά τους ακολούθησαν το '80 τα λεγόμενα "τιγράκια", η Ταϊλάνδη, η Μαλαισία, η Ινδονησία. Όμως, αυτό που έμοιαζε μια αρχική περίοδο το πλεονέκτημα της κάθε μιας χώρας, τα φτηνά εργατικά χέρια και φτηνές εξαγωγές που κατάκλυζαν τις διεθνείς αγορές, άρχισε να ανατρέπεται από μια στιγμή και πέρα.

Η οικονομική κρίση στον υπόλοιπο κόσμο, στην Ιαπωνία, στην Ευρώπη, στην Λατινική Αμερική άρχισε να περιορίζει τις εξαγωγές τους. Πολλά περισσότερα κομπιούτερ, αυτοκίνητα, ηλεκτρονικά ανταγωνίζονται για πιο περιορισμένες αγορές. Εάν το "φτηνά εργατικά χέρια" μπορούσε να λειτουργήσει στην Κορέα κάτω από δι-

κτατορία και με μαζική έξοδο από την ύπαιθρο, δεν μπορούσε να συνεχίζεται για πάντα. Η νέα εργατική τάξη, με συλλογική δύναμη και συνδικάτα επέβαλε στις κυβερνήσεις της Ν. Κορέας υποχωρήσεις και ψηλά μεροκάματα.

Το 1988 ήταν χρόνος καμπίς για τη Ν. Κορέα, όταν ένα τεράστιο απεργιακό κίνημα ανάγκασε όλους τους εργοδότες να συμφωνήσουν σε μεγάλες αυξήσεις. Παρόμοιες αυθόρμητες απεργίες είδαμε τα τελευταία χρόνια και στις άλλες χώρες, την Κίνα, την Ινδονησία, παρόλο που το επίπεδο εκβιομηχάνισης τους είναι μικρότερο απ' αυτό της Νότιας Κορέας πριν από δέκα χρόνια.

Πόσο θα επηρεάσει η κρίση στην Ανατολική Ασία τον υπόλοιπο κόσμο;

Αντί για τη δική μας απάντηση θα χρησιμοποιήσουμε απόσπασμα από το κύριο άρθρο της *Φαϊνάνσιαλ Τάιμς* το Σάββατο 29 Νοεμβρη: "*Με την Ιαπωνία στη μέγερνη δυνατών αντιπληθωριστικών δυνάμεων και την Νότια Κορέα στο κατάφλοι του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, οι υπόλοιπες χώρες δεν μπορούν να έχουν καμιά αμφιβολία ότι η κρίση της Ασίας θα τις επηρεάσει*".

Στην Ιαπωνία πτώχευσε τέλη Νοέμβρη, η Γιαμαίτσι, η τέταρτη σε μέγεθος χρηματιστική εταιρεία. Στην σειρά βρίσκονται και άλλες μικρότερες γιαπωνέζικες τράπεζες, που είχαν δώσει δάνεια και μετά το τελευταίο Κραχ δεν μπορούν να τα πάρουν πίσω. Υπάρχει κίνδυνος σήμερα η στασιμότητα της γιαπωνέζικης οικονομίας να μετατραπεί σε βαθιά ύφεση που μπορεί να συγκριθεί μόνο με αυτή που γνώρισε ο κόσμος το 1930. Πολλά εξαρτώνται από το τι θα συμβεί στις υπόλοιπες οικονομίες της περιοχής.

Η κρίση στη Νότια Κορέα προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις στη Βραζιλία και τη Ρωσία. Όταν οι τράπεζες της Ν.Κορέας άρχισαν να αποσύρουν τα κεφάλαιά τους από το Χρηματιστήριο της Βραζιλίας η βραζιλιάνικη οικονομία μπήκε σε κατάσταση σοκ. Αυτό στη συνέχεια μεταδόθηκε στη Ρωσία, όταν άρχισαν να αποσύρονται τα βραζιλιάνικα κεφάλαια από το ρώσικο Χρηματιστήριο.

Το ίδιο μπορεί να γενικευτεί σε όλες τις χώρες. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο επιβάλλει μέτρα που θα βάλουν τις οικονομίες των ασιατικών χωρών σε μεγαλύτερη ύφεση. Αυτό θα επηρεάσει όχι μόνο την Ιαπωνία αλλά και τις Ευρωπαϊκές χώρες και τις ΗΠΑ. Η Νότια Κορέα χτίζει εργοστάσιο της Χιουντάι στη Σκωτία και το

σταμάτησε. Ταυτόχρονα όλη η νοτιανατολική Ασία και η Ιαπωνία είναι τεράστιες αγορές για τα ευρωπαϊκά και αμερικάνικα προϊόντα.

Γι' αυτό οι καπιταλιστές, σήμερα, παντού κρατάνε την αναπνοή τους για το τι συμβαίνει στην περιοχή. Αυτό που συμβαίνει στη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία σήμερα αποκτά μεγαλύτερες διαστάσεις κι από την κατάρρευση των χωρών του κρατικού καπιταλισμού.

Ποιές είναι οι πολιτικές συνέπειες;

Οι περιοχές της πολιτικής αστάθειας και αβεβαιότητας διευρύνονται. Μετά τον πόλεμο του Βιετνάμ και το άνοιγμα της Κίνας στη Δύση οι πολιτικές εξελίξεις στην Ασία έμοιαζαν κάτω από έλεγχο. Τα πράγματα έχουν αλλάξει δραματικά. Στις προεδρικές εκλογές του Δεκέμβρη στη Νότια Κορέα θα υπάρχουν δυο υποψήφιοι από τα αριστερά. Ο ένας θα είναι ο σοσιαλδημοκράτης Κιμ-Νταε-Γιουνγκ με πιθανότητες να τις κερδίσει και ο άλλος ο Κουόν Γιάνγκ Τιλ, ηγέτης της Κορεατικής Συνομοσπονδίας Εργατικών Σωματείων.

Η διαφορά με πριν είναι ότι στην Κορέα οι εργάτες δεν περιορίζονται μόνο σε οικονομικές διεκδικήσεις αλλά παλεύουν για να καθορίζουν οι ίδιοι τις πολιτικές εξελίξεις. Και αυτά τα χαρακτηριστικά εμφανίζονται και σε άλλες χώρες. Στην Ταϊλάνδη, ξέσπασαν μεγάλες διαδηλώσεις όταν κυβέρνηση και Δ.Ν.Τ. ανακοίνωσαν το πρόγραμμα λιτότητας.

Στην Ευρώπη οι σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις που κέρδισαν τις εκλογές μέσα από την αριστερή στροφή των εργατών, όλο και λιγότερο μπορούν να λειτουργούν σαν χλωροφόρμιο. Η άφισσ του Μάη του '68 που έγραφε ότι "Ρεφορμιστές = χλωροφόρμιο" περιγράφει μια αλήθεια που την βλέπουν ξανά χιλιάδες εργαζόμενοι. Η διάσταση ανάμεσα στις ελπίδες των εργατών που τους ψήφισαν μαζικά και την πρακτική τους όλο και περισσότερο ανοίγει.

Οι ηγεσίες των συνδικάτων δυσκολεύονται να ελέγξουν πάντοτε τη βάση τους. Οι υποσχέσεις για την αγορά με κοινωνικό πρόσωπο δεν γίνονται πιστευτές. Ενα μικρό αλλά σημαντικό κομμάτι εργατών για πρώτη φορά ψάχνει τις απαντήσεις στις επαναστατικές ιδέες. Σε τέτοιες στιγμές η παρουσία επαναστατικών κομμάτων αποχτάει τεράστια σημασία. Μπορούν να έχουν απήχηση και επιρροή πολλαπλάσια της δύναμής τους. Και μπορούν να μεγαλώνουν πάρα πολύ.

Φοιτητικές καταλήψεις

Στις αρχές του Αυγούστου ο Αρσένης έφερε το νομοσχέδιο για τη "Μεταρρύθμιση" στους χώρους της εκπαίδευσης πιστεύοντας ότι θα περάσει χωρίς έντονες αντιδράσεις. Πέντε μήνες μετά, φοιτητές και μαθητές παλεύουν για να άπουσρθεί ο νόμος. Οι μισές σχολές της Αθήνας, το Πολυτεχνείο, η Φιλοσοφική, η Γεωπονική, η ΑΣΟΕΕ, η Βιομηχανική, το Πολυτεχνείο της Ξάνθης, καθώς και πολλά τεχνικά και πολυκλαδικά λύκεια προχώρησαν σε κατάληψη. Οι καταλήψεις είναι συνέχεια των κινητοποιήσεων των καθηγητών το Σεπτέμβριο. Δάσκαλοι, καθηγητές, φοιτητές, μαθητές, διοικητικοί υπάλληλοι των σχολών ζήτησαν την κατάργηση του νόμου.

Ο νόμος του Αρσένη είναι μια Αντιμεταρρύθμιση. Δεν χτυπάει μεμονωμένα κάποιες κατακτήσεις στο χώρο της εκπαίδευσης. Είναι ένα συνολικό σχέδιο που επιδιώκει την κατάργηση της δημόσιας και δωρεάν Παιδείας. Αντί να βάζει τέρμα στην εντατικοποίηση μετατρέπει τα σχολεία σε "εξεταστικά κέντρα" πετώντας έξω από τα σχολεία τους "κακούς" μαθητές, τα παιδιά των πιο φτωχών οικογενειών. Αντί να δίνει γνώσεις και ειδικευση καταργεί τα ΤΕΑ και τα Πολυκλαδικά Λύκεια και μαζί τη δυνατότητα των νέων να

δουλέψουν τελειώνοντας το σχολείο. Αντί να προσλαμβάνει εκπαιδευτικούς στα σχολεία και να δίνει δουλειά στους χιλιάδες άνεργους αποφοίτους καταργεί την επετηρίδα. Αντί να παρέχει γνώση διορίζει "Αξιολογητές" στους καθηγητές για να τσακίσει τον συνδικαλισμό και τη μονιμότητα των εργαζομένων στα σχολεία. Αντί να προχωρήσει στην ελεύθερη πρόσβαση στα ΑΕΙ - ΤΕΙ δημιουργεί τα Προγράμματα Σπουδών Επιλογής (ΠΣΕ) που θα λειτουργούν παράλληλα με τα Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ), δηλαδή τα σημερινά ΑΕΙ και ΤΕΙ. Τα ΠΣΕ θα συμβάλλονται με ιδιωτικές επιχειρήσεις και θα εισπράτουν διδάκτρα από τους φοιτητές. Όλες οι δωρεάν παροχές σε συγγράμματα, βιβλία, σίτιση, στέγαση δεν θα ισχύουν για τα ΠΣΕ. Ο Αρσένης χρησιμοποιεί το δόλωμα της "ελεύθερης πρόσβασης" - που δεν είναι καθόλου ελεύθερη αφού θα εγγράφεται συγκεκριμένος αριθμός σπουδαστών βάσει κριτηρίων, ηλικίας, βαθμών κλπ - για να αντικαταστήσει τη δημόσια δωρεάν παιδεία με σχολές επιχειρήσεις και να μετατρέψει τους φοιτητές σε "πελάτες".

Ο προϋπολογισμός του 1998 μετατρέπει τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων σε Ανώνυμη Εταιρεία. Πρωθει ιδιωτικοποιή-

σεις στις Φοιτητικές Εστίες, αφού όλο το προηγούμενο διάστημα δεν κατάφερε να αναγκάσει τους φοιτητές να πληρώνουν νοίκι. Δεν προχωράει σε πραγματική αύξηση των δαπανών για την Παιδεία. Η κυβέρνηση επιδεικτικά αφήνει τη Δημόσια εκπαίδευση να μαραζώνει. Η κυβέρνηση όπως ακριβώς και με τις συγκοινωνίες χρησιμοποιεί τα χάλια της τωρινής εκπαίδευσης - για τα οποία υπεύθυνη είναι η ίδια - για να κοροϊδέψει τον κόσμο, ότι μια ιδιωτική εκπαίδευση... "ε, μπορεί να είναι και καλύτερα". Όμως όποιος σπέρνει τέτοιους ανέμους, θερίζει και ανάλογες θύελλες.

Οι πρωτοετείς φοιτητές από τη στιγμή που πατάνε το πόδι τους μέσα στις σχολές βλέπουν τα όνειρα τους να γκρεμίζονται. Εχοντας δώσει εξετάσεις δυο και τρεις φορές καταφέρνουν να περάσουν σε μια σχολή και αυτό που συναντάνε είναι τα ίδια χάλια με το σχολείο: Κτίρια πρώην γκαράζ όπως στη ΣΕΥΠ στο ΤΕΙ Αθήνας, ή σχολές που μπάζουν νερά, έλλειψεις σε βιβλία, συγγράμματα που καλύπτονται από την τσέπη τους, εργαστήρια γεμάτα από χαλασμένα μηχανήματα. Εστίες όπου χρησιμοποιούνται οι κοινόχρηστοι χώροι για δωμάτια όπως η Εστία Ιλισίων, εστίατο-

ρες που κάθε λίγο κυνηγάνε να ανεβάσουν τις τιμές, εντατικοποίηση με τις προόδους και τις αλυσιδές μαθημάτων, καθηγητές που δουλεύουν με σύμβαση ή μένουν απλήρωτοι. Όλα αυτά για να πάρουν ένα πτυχίο που δεν έχει αντίκρουσμα αφού η κυβέρνηση παγώνει τις προσλήψεις. Όλα αυτά κάνουν τους φοιτητές να αγαπούν τον κλάδο.

Η αγανάκτηση δεν τροφοδοτείται μόνο από τα προβλήματα μέσα στους χώρους της εκπαίδευσης. Ένας πάρα πολύ μεγάλος αριθμός φοιτητών είναι αναγκασμένος να εργάζεται σε ευκαιριακές δουλειές, στις πισσαρίες, στα κούριερ και οπουδήποτε για να καταφέρει να βγάλει τη σχολή. Μόνο το 40% των φοιτητών που μπαίνουν στις σχολές καταφέρνουν στο τέλος να την τελειώσουν. Οι φοιτητές δεν ζούνε σε "μια γυάλα" έξω από την κοινωνία. Έχουν γονείς απολυμένους ή που εργάζονται και ζουν τις οικογένειες τους με 200.000 και 250.000 δραχμές το μήνα τη στιγμή που οι καπιταλιστές θησαυρίζουν. Έχουν αντιμετωπίσει τη βία της αστυνομίας στην πλατεία, στο γήπεδο, στην κατάληψη που έκαναν στο σχολείο τους.

Οι κατάληψεις στις σχολές ήταν η απόφαση ότι "φτάνει πιά"! Οι γενικές συνελεύσεις που άρχισαν το Νοέμβριο ήταν ζωντανές και μαζικές: Στη Γεωπονική σε 6 γενικές συνελεύσεις ο αριθμός των φοιτητών που συμμετέχουν δεν έχει πέσει κάτω από τους 500. Στην Ξάνθη η απόφαση για κατάληψη της σχολής περνάει παμπηφεί. Στη ΣΓΤΚΣ του ΤΕΙ Αθήνας παρόλο που δεν βρίσκεται σε κατάληψη συμμετείχαν στη συνέλευση 300 φοιτητές ενώ ο συνηθισμένος αριθμός είναι 50. Στη Βιομηχανική παρόλο που κωλυσιεργεία του Δ.Σ. του συλλόγου μαζεύτηκαν 400 υπογραφές μέσα στα έτη για να γίνει γενική συνέλευση. Σπάζανε τα μαθήματα και η γενική συνέλευση αποφάσισε κατάληψη. Οι φοιτητές της Γεωπονικής μοίρασαν την προκήρυξη της κατάληψης σε σχολεία της περιοχής. Η διάθεση για συντονισμό βρίσκεται παντού. Μαθητές του καταλημένου ΤΕΛ Γλυφάδας κατέβηκαν στη Νομική για να συζητήσουν με τους φοιτητές, το ίδιο και οι μαθητές του 1ου ΤΕΛ Πειραιά στη Βιομηχανική. Η συζήτηση ανοίγει όχι μόνο πάνω στο νόμο αλλά στο τι κρύβεται πίσω από τα χάλια της παιδείας, αν υπάρχει εναλλακτική λύση στον "ρεαλισμό" των εκσυγχρονιστών, αν η επανάσταση είναι ε-

πίκαιρη. Στις εκδηλώσεις των ΕΣΟΦ για "το χρηματιστηριακό κραχ" και την "προοπτική του Σοσιαλισμού σήμερα" συμμετείχαν εκατοντάδες φοιτητές.

Οι ΕΣΟΦ-Σ από τον Οκτώβριο κυκλοφόρησαν ενημερωτικό φυλλάδιο με τα σημεία του νόμου και μοίρασαν προκήρυξη στις πρώτες συνελεύσεις που καλούσε σε κατάληψεις. Τότε όλες οι υπόλοιπες δυνάμεις έλεγαν (και κάποιες το λένε και τώρα) ότι "ο κόσμος δεν τραβάει για κατάληψεις" και πως οι ΕΣΟΦ-Σ είναι "καταληψιομανείς". Η μαζικότητα των συνελεύσεων και οι αποφάσεις τους για κατάληψεις έδειξαν στην πράξη ποιος έχει δίκιο. Ωστόσο η συζήτηση για το πώς προχωράει ο αγώνας δε σταματάει με το ξεκίνημα των καταλήψεων. Ισα - ίσα από εκείνη τη στιγμή φουντώνει.

Η ηγεσία της ΠΑΣΠ παρόλο που εμφανίζεται ότι κάνει αντιπολίτευση στο Σημίτη στην πράξη όχι μόνο δεν προτείνει κατάληψη, αλλά ούτε οποιαδήποτε άλλη κινητοποίηση. Πολλές φορές ψηφίζει μαζί με τη ΔΑΠ για το κλείσιμο των αγώνων, αφήνοντας στην πραγματικότητα ακάλυπτο τον κόσμο της που θέλει να παλαίψει.

Η ΠΚΣ δε στηρίζει πουθενά τις κατάληψεις και προτείνει κλεισίματα δρόμων και παραστάσεις στις πρωτανείες. Πριοριζείται σε μια ατέλειωτη καταγγελιολογία του νόμου χωρίς πρακτικό αντίκρουσμα. Δεν πιστεύει ότι ο αγώνας αυτός μπορεί να νικήσει γιατί από καιρό έχει χάσει την εμπιστοσύνη ότι η δράση της εργατικής τάξης και της νεολαίας μπορεί να αλλάξει την κοινωνία. Η μοναδική δυναμική που βλέπει στον κόσμο είναι η κοινοβουλευτική, να ψηφίσει το ΚΚΕ στις επόμενες εκλογές.

Τα ΕΑΚ που στηρίζουν τις κατάληψεις πάσχουν από το ίδιο σύνδρομο. Θεωρούν ότι οι κατάληψεις δεν ανήκουν σε όλους τους φοιτητές. Καταγγέλλουν τον κόσμο της ΠΑΣΠ και της ΠΚΣ ότι δεν είναι αγωνιστές, στέλνοντάς τους στην αγκαλιά της ΔΑΠ, αποδυναμώνοντας τις κατάληψεις. Ενώ στα συνθήματα μιλάνε για κοινό αγώνα φοιτητών εργατών, στην πράξη δεν το θέλουν γιατί πιστεύουν ότι η συνδικαλιστική ηγεσία των συνδικάτων θα καπελώσει τον αγώνα.

Για να μπορέσουν να νικήσουν οι κατάληψεις χρειάζεται να απλωθούν, να οργανωθούν και να συνδεθούν

με τους αγώνες των εργαζομένων. Απλωμα των καταλήψεων σημαίνει διάρκεια. Σημαίνει οργάνωση της εσωτερικής ζωής της κατάληψης: Συντονιστικές επιτροπές που να βγάλουν υλικό, αφίσες, προκηρύξεις, να οργανώνουν εκδηλώσεις, πολιτικές συζητήσεις και πάνω από όλα το βγάλσιμο της κατάληψης προς τα έξω. Η αγανάκτηση δεν περιορίζεται μόνο μέσα στις σχολές.

Η ΓΣΕΕ και η ΑΔΕΔΥ αναγκάζονται κάτω από την πίεση του κόσμου να καλέσουν γενική απεργία στις 18 Δεκέμβριο. Οι φοιτητές πρέπει να στραφούν στη δύναμη που λέγεται εργατική τάξη. Η εμπειρία του '91, Ξανά, δείχνει ότι οι αγώνες νικάνε όταν την περιφρούρηση στα σχολεία την κάνουν και οι καθηγητές, ότι τα νομοσχέδια αποσύρονται όταν οι διαδηλώσεις μαζικοποιούνται από τους εργαζόμενους. Οι φοιτητές της κατάληψης της Βιομηχανικής και της ΑΣΟΕΕ που κατέβηκαν στη απεργιακή συγκέντρωση των εργαζομένων στις συγκοινωνίες δείχνουν το δρόμο για να παλαίσουμε. Κάθε κατάληψη πρέπει να οργανώσει τέτοια κατεβασμάτα στους εργατικούς χώρους, στις γειτονιές, στις πλατείες, στα σχολεία με μοίρασμα υλικού και να ενωθεί με τη βάση των εργαζομένων. Το μείγμα φοιτητές - εργάτες μπορεί να πνέσει τα σχέδια της κυβέρνησης Σημίτη στον αέρα.

Εχοντας αυτήν ακριβώς την εκτίμηση οι ΕΣΟΦ-Σ, βάζουν σε κάθε γενική συνέλευση την πρόταση για κατάληψη, κυκλοφορούν αφίσες για το συλλαλητήριο στις 18 του Δεκέμβριο, θέτουν σαν άμεσο καθήκον τη σύνδεση με τους εργάτες. Γιατί έχουν εμπιστοσύνη στη δύναμη από τα κάτω, την δύναμη των εργατών και της νεολαίας, να αλλάξει τα πράγματα. Να καταργεί νόμους, να ρίχνει υπουργούς και κυβερνήσεις, να εξεγείρεται, να αλλάζει την εικόνα του κόσμου.

Για να νικάνε οι αγώνες χρειάζονται ιδέες. Τις ιδέες του σοσιαλισμού και της επανάστασης και όχι της απογοήτευσης και του αγώνα για την "τιμή των όπλων". Για αυτόν τον λόγο οι ΕΣΟΦ οργανώνουν σε μόνιμη βάση συζητήσεις μέσα στις σχολές, το διήμερο για το Σοσιαλισμό και την Επανάσταση στις 13 και 14 Δεκέμβριο. Δυνατές ΕΣΟΦ-Σ σημαίνει ιδέες και αγώνες που νικάνε.

Γιώργος Πίτας

Το σωσίβιο Μπερτινότη

Για μια βδομάδα τον περασμένο Οκτώβρη, η Ιταλία βρέθηκε στο χείλος μιας μεγάλης πολιτικής κρίσης, με αφορμή την απειλή παραίτησης του πρωθυπουργού Ρομάνο Πρόντι. Αυτό το ενδεχόμενο έσπειρε τον πανικό στην άρχουσα τάξη γιατί θα σήμαινε υπονόμευση της προσπάθειας να πιαστούν τα κριτήρια του Μάαστριχτ για την Οικονομική και Νομισματική Ενοποίηση (ΟΝΕ). Όμως, τελικά η κυβέρνηση Πρόντι όχι μόνο επέζησε αλλά βγήκε πιο ενισχυμένη, χάρη στην σύγχυση του κόμματος της Κομμουνιστικής Επανάδρασης.

Το υπόβαθρο της κρίσης είναι η προσπάθεια της κυβέρνησης να μειώσει τα ελλείμματα του προϋπολογισμού, που είναι προϋπόθεση για την ένταξη στην ΟΝΕ. Η κυβέρνηση Πρόντι ήθελε να πετύχει αυτόν το στόχο με περικοπές ύψους 25 τρισεκατομμυρίων λιρετών (πάνω από 1% του ΑΕΠ) στις δαπάνες για τις συντάξεις, την υγεία, το κράτος πρόνοιας. Αυτό το πρόγραμμα περικοπών θα έφερε τα ελλείμματα του προϋπολογισμού από 3,2% που είναι σήμερα, κάτω από το 3% που είναι το όριο.

Όταν ο Πρόντι παρουσίασε τον προϋπολογισμό της λιτότητας η ηγεσία της Κομμουνιστικής Επανάδρασης απείλησε ότι θα αποσύρει την υποστήριξή της. "Μόνο ο θεός μπορεί να σώσει αυτή την κυβέρνηση" δήλωσε ο ηγέτης της Κομμουνιστικής Επανάδρασης Φάουστο Μπερτινότη. Αν για την κυβέρνηση αυτό σήμαινε κρίση, για την Επανάδραση σήμαινε πιστικά διλήμματα.

Πάρα πολλοί εργάτες ήταν αντίθετοι στα μέτρα λιτότητας, αλλά δεν ήταν έτοιμοι να υποστηρίξουν την πτώση της κυβέρνησης. Εκπρόσωποι των ηγεσιών των συνδικάτων -που στήριζαν τον προϋπολογισμό- δήλωναν ότι τα γραφεία τους είχαν κατακλυστεί από γράμματα, τηλεφωνήματα, φαξ, από εργάτες που ανησυχούσαν για την πιθανή πτώση της κυβέρνησης. Οι εργαζόμενοι έχουν σκληρές εμπειρίες από την δεξιά κυβέρνηση του Μπερλουσκόνι και μετά του Ντίνι που προώθησε τις ιδιωτικοποιήσεις και τις περικοπές και δεν θέλουν να τις ξαναζήσουν.

Ο Μπερτινότη αναγκάστηκε να υποχωρήσει και η Κομμουνιστική Επανάδραση δήλωσε ότι θα υποστηρίξει τον προϋπολογισμό που θα κατατεθεί στο τέλος του χρόνου. Οι περικοπές στις συντάξεις και τις κοινωνικές δαπάνες θα προχωρήσουν, αν και οι βιομηχανικοί εργάτες θα διατηρήσουν το ασφαλιστικό τους καθεστώς που προβλέπει συνταξιοδότηση στα 52. Επίσης δόθηκε μια ασαφής υπόσχεση για την εφαρμογή του 35ωρου από το 2001, αλλά η συμφωνία περιλαμβάνει δέσμευση ότι για την εφαρμογή του μέτρου "θα πρέπει να συνυπολογιστούν οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες". Η κυβέρνηση απέσπασε ένα "σύμφωνο σταθερότητας" ενός χρόνου με την Κομμουνιστική Επανάδραση. Συμφωνήθηκε ότι θα γίνονται τακτικές συσκέψεις ανάμεσα στους υπουργούς και την Επανάδραση στη βάση "κινήσεων που θα διευκολύνουν την ένταξη της Ιταλίας στο κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα."

Πρόκειται για συνταγή ακόμα μεγαλύτερης λιτότητας. Ηδη η Κονφιντούστρια -ο ιταλικός ΣΕΒ- απείλησε ότι δεν πρόκειται να εφαρμόσει το 35ωρο και δήλωσε ότι η συμφωνία με τον Μπερτινότη θα φέρει κυβερνητική κρίση σε λιγότερο από ένα χρόνο.

Για τους εργάτες στην Ιταλία, η υποχώρηση είναι κακά νέα. Η Κομμουνιστική Επανάδραση είναι η μαζικότερη οργάνωση στα αριστερά. Είναι μια αριστερή διάσπαση του "μετεξελιγμένου" ΚΚ και έχει συσπειρώσει τους καλύτερους αγωνιστές καθώς και τα υπολείματα της άκρας αριστεράς. Κατάφερε ακόμα να προσελκύσει στις γραμμές της την αριστερή πτέρυγα της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας.

Στις εκλογές του 1996 η Κομμουνιστική Επανάδραση πήρε το 8% των ψήφων και έγινε ρυθμιστικός παράγοντας στην βουλή. Ταυτόχρονα έκανε εκλογικές συμμαχίες με το Κόμμα Δημοκρατικής Αριστεράς (τον κορμό του κυβερνητικού συνασπισμού της "Ελιάς") για να μην διασπαστεί η αριστερή ψήφος. Το αποτέλεσμα όμως ήταν η Κομμουνιστική Επανάδραση να προσαρμοστεί στα δεξιά, αποδεχόμενη την ανάγκη ιδιωτικοποιήσεων και τώρα των περικοπών στο κοινωνικό κράτος.

Η κυβέρνηση βρέθηκε σε δύσκολη θέση και μπορούσε να αναγκαστεί σε υποχώρηση. Για να γίνει κάτι τέτοιο θα χρειαζόταν η κινητοποίηση των δεκάδων χιλιάδων υποστηρικτών της Κομμουνιστικής Επανάδρασης στους χώρους δουλειάς για να ξεσηκωσουν ένα κίνημα ενάντια στα μέτρα λιτότητας. Δεν χωρά αμφιβολία ότι αυτή η δυνατότητα υπήρχε. Πριν τις εκλογές του '96 είχε πάρει επιτυχημένες πρωτοβουλίες στη βάση των συνδικάτων για τους μισθούς και τις συνθήκες δουλειάς. Μπήκε μπροστά στην πάλη ενάντια στην άκρα δεξιά και τους φασίστες με αποκορύφωμα μια τεράστια διαδήλωση 200.000 στην Ρώμη. Τις μέρες της κρίσης συνδικαλιστές της βάσης στην Φλωρεντία οργάνωσαν μια δυναμική και θυμωμένη διαδήλωση ενάντια στον προϋπολογισμό όπου συμμετείχαν πάνω από 2.000 εργαζόμενοι.

Όμως όλα τα τελευταία χρόνια η Επανάδραση έχει σαν πρώτη προτεραιότητα την κοινοβουλευτική της εκπροσώπηση και επιρροή. Έτσι με το πρώτο σημάδι μιας σοβαρής κρίσης υποχωρεί, διατηρώντας τις υπάρχουσες ισορροπίες.

Η πολιτική κρίση μεταφέρθηκε και στο εσωτερικό της Κομμουνιστικής Επανάδρασης. Υπάρχουν πληροφορίες ότι το "Κομμουνιστικό Σχέδιο" μια από τις ομάδες της άκρας αριστεράς που λειτουργούν στο εσωτερικό της απειλεί να αποχωρήσει από το κόμμα.

Ακόμα μια ομάδα απειλεί να αποχωρήσει, η λεγόμενη "τάση του 20%". Ήταν το ποσοστό που πήρε στο περσινό συνέδριο της Επανάδρασης ένα σχέδιο απόφασης με κεντρικά σημεία την αντίθεση στις απολύσεις, την λιτότητα και την ευρωπαϊκή ενοποίηση. Παρόλες τις φραστικές της διακηρύξεις για "εξωκοινοβουλευτική δράση" η Κομμουνιστική Επανάδραση παραμένει εγκλωβισμένη στον κοινοβουλευτισμό. Αυτό σημαίνει ότι αντί να κινητοποιήσει την βάση των εργαζόμενων στηρίζει μια κυβέρνηση που διαχειρίζεται τον ιταλικό καπιταλισμό. Αυτή η αντίφαση θα οξυνθεί παραπέρα καθώς μπροστά στην ευρωπαϊκή ενοποίηση οι καπιταλιστές θα δυναμώνουν τις πιέσεις τους για ακόμα μεγαλύτερες περικοπές δαπανών.

Λεάνδρος Μπόλαρης

Πώς οι εργάτες πήραν την εξουσία

Τα 80χρονα της μεγάλης ρώσικης Επανάστασης έδωσαν την ευκαιρία να προβάλουμε τι σημαίνει εργατική επανάσταση μέσα από το πιο λαμπρό παράδειγμα. Ο Πάνος Γκαργκάνας και ο Δημήτρης Λιβιεράτος παρουσιάζουν πώς νίκησε και τις διεθνείς επιπτώσεις της.

Η μεγάλη επανάσταση του 1917 στη Ρωσία ήταν ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, αντίστοιχο με τη μεγάλη Γαλλική Επανάσταση του 1789. Ένας από τους μεγάλους σταθμούς στην ιστορία της ανθρωπότητας που αποδεικνύουν ότι η κοινωνία αλλάζει με επαναστάσεις. Όπως το 1789 σηματοδοτεί το τέλος μιας ολόκληρης εποχής, το πέρασμα από τη φεουδαρχία στην σύγχρονη κοινωνία και την εξαφάνιση της "Ελέω Θεού" εξουσίας, έτσι και το 1917 είναι το ορόσημο για μια νέα περίοδο, όπου στην ημερήσια διάταξη είναι το τέλος της "Ελέω Χρήματος" εξουσίας.

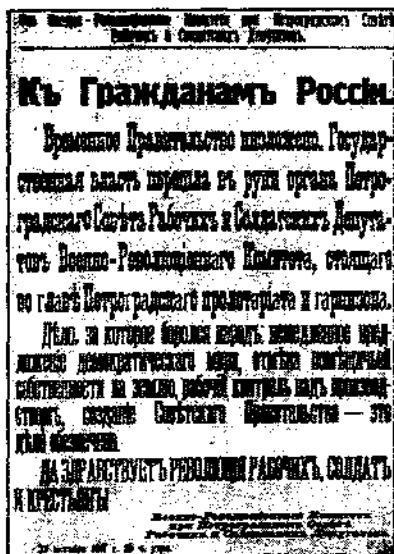
Σ' αυτήν την μεγάλη κλίμακα κοσμοϊστορικών αλλαγών 80 χρόνια δεν είναι πολλά. Ανάμεσα στην αστική επανάσταση του 1789 και στο κύμα των επαναστάσεων του 1848, που αποτέλεσαν τη γέφυρα από τις αστικές στις προλεταριακές επαναστάσεις, μεσολαβούν 60 χρόνια. Και από την "άνοιξη των λαών" του 1848 μέχρι το επόμενο κύμα σοσιαλιστικών πλέον επαναστάσεων του 1917-23 πέρασαν άλλα 70 χρόνια.

Εστω κι αν ο σταλινισμός ανέτρεψε την εργατική εξουσία, κα-

τάστρεψε την πρώτη νικηφόρα εργατική επανάσταση, ο Κόκκινος Οκτώβρης του 1917 παραμένει το πιο ζωντανό και επίκαιρο παράδειγμα για την επαναστατική αλλαγή της κοινωνίας στην εποχή μας.

Ποια είναι, λοιπόν, τα βασικά διδάγματα της Ρώσικης Επανάστασης για το τι σημαίνει εργατική επανάσταση σήμερα;

Πρώτα απ' όλα, η επανάσταση δεν είναι τυχαίο ξεσπάσμα που προκαλείται από την αυθαίρετη θέληση των επαναστατών, αλλά μια βαθιά κοινωνική κρίση. Είναι μια κατάσταση, όπου όπως το διατύπωσε ο Λένιν, "η άρχουσα τάξη δεν μπορεί να συνεχίσει να κυβερνάει όπως παλιά, ενώ οι από κάτω δεν θέλουν πια να κυβερνιούνται όπως παλιά". Η Ρώσικη κοινωνία έφτασε στην έκρηξη του Φλεβάρη - Οκτώβρη 1917 σαν αποκορύφωμα μιας κρίσης που αγκάλισσε την πρώτη εικοσαετία του εικοστού αιώνα και είχε διεθνείς διαστάσεις. Μια ολόκληρη περίοδο πολέμων και επαναστάσεων, που προκλήθηκε από την ίδια την πορεία του καπιταλισμού σαν σύστημα.

25 Οκτώβρη 1917.
Το Σοβιέτ της Πετρούπολης ανακοινώνει τη νίκη της επανάστασης

Από την "Μπελ Επόκ" στον Πόλεμο

Τα χρόνια πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο έχουν μείνει στη ιστορία με το όνομα "Μπελ Επόκ" - η ωραία εποχή. Επιφανειακά ήταν εποχή ανεπανάληπτης οικονομικής άνθισης και ευημερίας. Κάτω από την επιφάνεια, όμως, υπήρχαν οι διεργασίες που ωθούσαν προς την έκρηξη που ακολούθησε. Οι πιο αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες - οι Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής - συμμετείχαν σ' ένα αγώνα δρόμου για το ξαναμοίρασμα των αποικιών και των σφαιρών επιρροής του πλανήτη. Ο οικονομικός ανταγωνισμός αφήνει όλο και περισσότερο πίσω του τις μορφές εμπορικής αντιπαράθεσης επιχειρήσεων στην αγορά και παίρνει τις μορφές σύγκρουσης ολόκληρων εθνικών οικονομιών. Αυτό που οι μαρξιστές της εποχής ονόμασαν πέρασμα του καπιταλισμού στο στάδιο του ιμπεριαλισμού σήμαινε κυριαρχία των εθνικών αγορών από λίγες μεγάλες μονοπωλιακές επιχειρήσεις, ενεργή παρέμβαση του κράτους για την στήριξή τους, αλματώδη ανάπτυξη της πολεμικής βιομηχανίας και του μιλιταρισμού. Κάθε χώρα βρισκόταν αντιμέτωπη με το δίλημμα είτε να προσαρμοστεί σ' αυτόν τον στρατιωτικοοικονομικό ανταγωνισμό, είτε να μετατραπεί σε μισο-αποικία των Μεγάλων Δυνάμεων.

Ο Ρωσο-ιαπωνικός πόλεμος του 1905, η επέμβαση της Ιταλίας στη Λιβύη το 1911, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι του 1912-13 και συνολικότερα οι συγκρούσεις για το διαμελισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ήταν οι σταθμοί προς τη γενίκευση της κρίσης με τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο του 1914-18.

Οι πιέσεις που δημιουργεί αυτή η πορεία σε όλες τις χώρες να "εκουγχρονιστούν", να εισάγουν τις πιο σύγχρονες καπιταλιστικές μεθόδους στην οικονομία τους και να την στρατιωτικοποιήσουν, φέρνει παντού τις κοινωνικές αντιθέσεις σε εκρηκτικό σημείο. Ο Ρωσο-ιαπωνικός πόλεμος του 1905 συνδυάζεται με την πρώτη ρώσικη επανάσταση της ίδιας χρονιάς. Ακολουθεί η επανάσταση των Νεότουρκων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1908, η επανάσταση του Ζαπάτα στο Μεξικό το 1914, η εξέγερση στην Ιρλανδία το Πάσχα του 1916, πριν φτάσουμε στη Ρώσικη Επανάσταση του 1917 που σήμανε τη γενίκευση του επαναστατικού κύματος. Η έκφραση "περίοδος πολέμων και επαναστάσεων" δεν είναι σχήμα λόγου αλλά ακριβής προσδιορισμός της δυναμικής του καπιταλισμού διεθνώς στις αρχές του αιώνα.

Η Ρωσία δεν ήταν η "ιδιόμορφη εξαιρεση" αλλά ένας κρίκος σ' αυτή τη διαδικασία. Το ξέσπασμα του Παγκόσμιου Πολέμου έφερε την κοινωνική συνοχή της Τσαρικής Αυτοκρατορίας σε ο-

ρικό σημείο. Οι πιέσεις εκείνης της πολεμικής προσπάθειας ήταν κολοσιαίες. Σε κάθε μέρα του Παγκόσμιου Πολέμου αντιστοιχούσαν 5.600 νεκροί στρατιώτες στα χαρακώματα. Τα χωριά της Ρωσίας άρχισαν να γεμίζουν λιποτάκτες, νέους αγρότες που προσαθούσαν να γλυτώσουν από το σφαγείο και που συχαινόταν έτσι κι αλλιώς το τσαρικό καθεστώς, το οποίο στερούσε τις οικογένειές τους από τη γη και σε πολλές περιπτώσεις τις τιμωρούσε γιατί η μητρική τους γλώσσα δεν ήταν τα ρώσικα ή γιατί η θρησκεία τους δεν ήταν η Ορθοδοξία.

Οι πόλεις άρχισαν να μένουν χωρίς ψωμί και άλλα τρόφιμα και οι στρατιγγοί του τσάρου όλο και περισσότερο ανησυχούσαν ότι οι φαντάροι θα αρνούταν να χτυπήσουν τους διαδηλωτές σε περίπτωση ταραχών.

Αυτοί οι φόβοι των στρατηγών επαληθεύτηκαν τον Φλεβάρη του 1917, όταν οι εργάτριες της Πετρούπολης βγήκαν στους δρόμους στην επέτειο της Παγκόσμιας Ημέρας των Γυναικών διεκδικώντας ψωμί. Οι απεργίες και οι διαδηλώσεις απλώθηκαν σαν φωτιά, όταν αποκαλύφθηκε ότι οι στρατιώτες της φρουράς αρνούσαν τις διαταγές. Η αδυναμία του παλιού καθεστώτος "να κυβερνάει όπως παλιά" αποδείχτηκε στην πράξη και αυτό ήταν η αρχή της επανάστασης.

Η μαζική έκρηξη

Η κρίση των από πάνω, ωστόσο, είναι μόνο το ένα μισό της ιστορίας. Το άλλο μισό είναι η έκρηξη ελευθερίας των από κάτω. Η επανάσταση ήταν κυριολεκτικά ένα "πανηγύρι των καταπιεσμένων", που στο επίκεντρο του είχε την εργατική τάξη.

Οι αγρότες που ήταν υποχρεωμένοι να δουλεύουν σαν κολήγοι, αρχίζουν να οργανώνουν καταλήψεις των αγροκτημάτων. Οι φαντάροι μετατρέπουν τους στρατώνες σε χώρους Γενικών Συνελεύσεων και εκλέγουν επιτροπές, οι οποίες αμφισβητούν την αυθαιρέσια των αξιωματικών. Οι κατατρεγμένοι από τα πογκρόμ του Μεγαλορώσικου εθνικισμού, Εβραίοι και Μουσουλμάνοι, Τσετσένοι και Αρμένιοι, Ουκρανοί και Λιθουανοί, σπάνε τις διακρίσεις και συμμετέχουν στην πυρετώδη πολιτική ζωή της επανάστασης ισότιμα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η ανάδειξη του Τρότσκι, που ήταν εβραϊκής καταγωγής, στην ηγεσία του Σοβιέτ της Πετρούπολης. Στην Τσαρική Ρωσία πριν το 1917, τα μαζικά πογκρόμ κατά των εβραίων ήταν μια φρικαλέα πραγματικότητα, πιο σκληρή από το σημερινό ρατσισμό σε βάρος των μεταναστών. Η ριζική ανατροπή που σηματοδοτεί η εκλογή επαναστατών εβραϊκής καταγωγής στην ηγεσία της επανάστασης είναι το ίδιο (και πιο έντονη) με το να φανταστούμε μια Φιλιππινέζα ή έναν Αλβανό στην ηγεσία ενός μελλοντικού επαναστατικού συμβουλίου των εργατών της Αθήνας.

Πώς μπόρεσαν οι "καθυστερημένοι" εργάτες της Ρωσίας να βρεθούν στην πρώτη γραμμή τέτοιων ριζοσπαστικών ανατροπών, που ακόμα και σήμερα θεωρούνται "προχωρημένες"; Ο άνεμος ελευθερίας της επανάστασης σάρωσε όχι μόνο ρατσιστικές διακρίσεις και εθνικιστικές και θρησκευτικές προκαταλήψεις αλλά και τις διακρίσεις και προκαταλήψεις σε βάρος των γυναικών. Με τη νίκη της επανάστασης αποικονικοποιήθηκε η μοιχεία και η ομοφυλοφιλία. Καθιερώθηκε η ελεύθερη έκτρωση και το αυτόματο διαζύγιο. Ανοιξαν οι πόλες της Παιδείας με ελεύθερη πρόσβαση για όποιον ήθελε να σπουδάσει, καταργήθηκαν οι βαθμοί και οι εξετάσεις και ξεκίνησαν τα πιο πρωτοποριακά πειράματα.

Σε πείσμα της συκοφαντικής προπαγάνδας που θέλει να ζωγραφίζει το 1917 σαν ένα "πραξικόπημα των Μπολσεβίκων" η ρώσικη επανάσταση ήταν μια από εκείνες τις στιγμές της ιστο-

ρίας που διευρύνουν τους ορίζοντες της ελευθερίας εκατομμυρίων καταπιεσμένων ανθρώπων.

Η δύναμη που έκανε εφικτό αυτό τον άνεμο ελευθερίας, ήταν η εργατική τάξη. Εστω κι αν στη Ρωσία του 1917 ήταν μειοψηφία, η συλλογικότητα και η οργάνωση των εργατών τους αναδείκνυε σ' εκείνη την κοινωνική δύναμη που μπορούσε να παραλύει τις αντιδράσεις της άρχουσας τάξης, να συσπειρώνει και να εστιάζει την ενεργητικότητα όλων των άλλων εξεγερμένων ενάντια στον κοινό ταξικό εχθρό και να δίνει την προοπτική μιας νέας οργάνωσης της κοινωνίας. Στην καρδιά των Σοβιέτ των εργατών, των αγροτών και των στρατιωτών βρισκόνταν οι εργοστασιακές επιτροπές.

Τέτοιες επιτροπές εκλέχτηκαν από τις πρώτες μέρες της επανάστασης σχεδόν παντού, από τα μεγαλύτερα εργοστάσια των μεγάλων πόλεων όπως το περιβόητο Πουτίλοφ, μέχρι τα πιο απομακρυσμένα ορυχεία, τους σιδηρόδρομους και τους μικρότερους εργατικούς χώρους. Ήδη στις 30 Μάη του 1917 έγινε η πρώτη συνδιάσκεψη εργοστασιακών επιτροπών της Πετρούπολης με συμμετοχή 568 αντιπροσώπων από 236 εργοστάσια με 340.000 εργάτες. Αυτή ήταν η ραχοκοκαλιά της σοβιετικής εξουσίας και γι' αυτό μιλάμε για εργατική εξουσία. Χάρη στο δίκτυο των εργοστασιακών επιτροπών, τα Σοβιέτ μπορούσαν να απαιτήσουν στο οικονομικό σαμπουάζ των καπιταλιστών με τον εργατικό έλεγχο. Στο Χάρκοβο, παραδείγματος χάρη, ήδη από τον Ιούνιο του 1917, η συνδιάσκεψη των εκεί εργοστασιακών επιτροπών προειδοποιούσε τους εργοδότες ότι "αν σε πέντε μέρες δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματα, οι διευθυντές θα διωχθούν από τα εργοστάσια και θα αντικατασταθούν από εκλεγμένους μηχανικούς".

Εδώ βρίσκεται η μεγάλη διαφορά της εργατικής επανάστασης. Οι μάζες στους δρόμους και στα οδοφράγματα έπαιζαν πρωταγωνιστικό ρόλο και σε προηγούμενες επαναστάσεις της ιστορίας. Τη Βασίλη δεν την κατέλαβαν οι αστοί αλλά οι "ξεβράκωτοι", ο "όχλος" του Παρισιού. Ωστόσο, στις αστικές επαναστάσεις οι ηρωικές εξεγέρσεις του πλήθους αφήνουν πίσω τους μια άλλη μειοψηφική τάξη να ελέγχει την οικονομία και την εξουσία. Η Ρωσική Επανάσταση έδειξε για πρώτη φορά στην ιστορία αν εξαιρέσουμε τη βραχύβια Παρισινή Κομμούνα του 1871- ότι η εργατική τάξη έχει εναλλακτική λύση: δίνει τη δυνατότητα στους εξεγερμένους όχι μόνο να πρωταγωνιστούν στην ανατροπή του παλιού καθεστώτος, αλλά και να κρατήσουν τον έλεγχο απλώνοντας την επανάσταση στα "άδυνα" της κοινωνίας, στους χώρους δουλειάς.

Αυτή η δύναμη της εργατικής τάξης ήταν το στήριγμα που έδινε την αυτοπεποίθηση για το πολιτικό προχώρημα της επανάστασης, ακόμα και στις πιο ριζοσπαστικές αλλαγές, μέσα από το πέρασμα όλης της εξουσίας στα Σοβιέτ.

Πολιτικές μάχες

Αυτό δε σημαίνει ότι το προχώρημα ήταν αυτόματο. Κάθε άλλο. Η εμπειρία της Ρωσικής Επανάστασης δείχνει ξεκάθαρα πόσο ψεύτικες είναι οι αντιλήψεις που ζωγραφίζουν την επανάσταση σαν μια "μεγάλη νύχτα των οδοφραγμάτων". Το προχώρημα από τον Φλεβάρη στον Οκτώβρη του 17, από την ανατροπή του Τσάρου στην εξουσία των Σοβιέτ, σήμαινε

Μαθητική διαδήλωση στη Μόσχα τον Οκτώβρη του '17

μια σειρά κρίσιμες πολιτικές μάχες που κερδήθηκαν χάρη στον πρωτοποριακό ρόλο που έπαιζαν οι μπολσεβίκοι.

Ακριβώς επειδή η επανάσταση ήταν μια μαζική απελευθερωτική έκρηξη, εκατομμύρια άνθρωποι της δουλειάς, εργάτες και αγρότες, βρέθηκαν στο προσκήνιο. Εργάτες και εργάτριες, που μπορεί μέχρι τότε ποτέ να μην είχαν ασχοληθεί με την πολιτική, βρέθηκαν να συμμετέχουν σε συνελεύσεις, να εκλέγουν αντιπροσώπους, να κρίνουν και να καθορίζουν οι ίδιοι για ζητήματα που πιο πριν έμοιαζαν τελειώς έξω από τον έλεγχό τους: την πορεία του πολέμου, τις τύχες της αγροτικής μεταρρύθμισης, την αυτοδιάθεση των καταπιεσμένων εθνοτήτων.

Δεν είναι περίεργο ότι στην αρχή αυτής της διαδικασίας, η μεγάλη πλειοψηφία κουβαλάει και μέσα στην επανάσταση ιδέες από το παρελθόν, τότε που η άρχουσα τάξη έμοιαζε παντοδύναμη και οι μάζες ανίσχυρες. Αυτός είναι ο λόγος που στην αρχή της επανάστασης, η πλειοψηφία μέσα στα Σοβιέτ -στα εκλεγμένα συμβούλια αντιπροσώπων των εργατών, των αγροτών και των φαντάρων- πέρασε σε κόμματα που υποστήριζαν τον αυτοπεριορισμό της επανάστασης. Οι Μενσεβίκοι και οι Εσέροι ήταν κόμματα παρόμοια με τη σημερινή κοινοβουλευτική οριστερά. Τον Φλεβάρη πήραν την πλειοψηφία στα Σοβιέτ, αλλά τα περιορίσαν στο ρόλο οργάνων πίεσης πάνω στην Προσωρινή Κυβέρνηση, την οποία παρέδωσαν στους "φιλελεύθερους" αστούς. Η ρεφορμιστική στρατηγική τους έλεγε ότι έτσι κατοχυρώνεται το πέρασμα της Ρωσίας στη δημοκρατία. Σύμφωνα με αυτή την αντίληψη, τα Σοβιέτ θα μπορούσαν να πιέζουν για "προοδευτικές μεταρρυθμίσεις", αποφεύγοντας τα ακραία αιτήματα που μπορεί να "προβοκάριζαν" τους αστούς.

Για γνώμη είχαν οι αστοί -ακόμη και η δημοκρατική πτέρυγα για τα σοβιέτ, εκφράστηκε πολύ χαρακτηριστικά από τη εφημερίδα Νόβοε Βρέμια που έγραφε περιφρονητικά για το σύνθημα των μπολσεβίκων "Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ".

"*Ας πούμε ότι οι Μπολσεβίκοι παίρνουν την εξουσία. Ποιοι θα κυβερνάνε; Οι μάγειροι ίσως, αυτοί οι ειδήμονες της καταλέτας και του φιλέτου; Η μήπως οι πυροσβέστες, οι ιπποκόμοι και οι οδηγοί; Ίσως οι νοσοκόμες θα τρέχουν στο Συμβούλιο του Κράτους ανάμεσα σε δυο βάρδιες, αφού έχουν αλλάξει πάνες στα μωρά;*

Ποιοι θα χειρίζονται τις υποθέσεις του κράτους; Οι υδραυλικοί τις εξωτερικές υποθέσεις και οι ξυλουργοί τα θέατρα και τον πολιτισμό; Μόνο η ιστορία θα δώσει απάντηση σ' αυτές τις τρελές

φιλοδοξίες των μπολσεβίκων!"

Στην πράξη η ρεφορμιστική στρατηγική σήμαινε ότι οι Μενσεβίκοι και οι Εσέροι μετέφεραν μέσα στους εργάτες όλα τα διλήμματα που έβαζαν οι αστοί.

Οι εργάτες και οι εργάτριες ήθελαν να σταματήσει ο πόλεμος, αλλά μήπως η Προσωρινή Κυβέρνηση θα έπρεπε να τον συνεχίσει για να υπερασπίσει τη δημοκρατική πλέον Ρωσία από τα στρατεύματα του Κάιζερ; Οι αγρότες ήθελαν τη γη, αλλά μήπως αντί να προχωρούν σε καταλήψεις θα έπρεπε να περιμένουν την εκλογή μιας νέας Βουλής που θα ψήφιζε ένα νόμο για την αγροτική μεταρρύθμιση; Οι εξεγερμένες εθνότητες ήθελαν να πάντουν να θεωρούνται τμήματα "παιών των Ρωσίων" με τη βία, αλλά μήπως έπρεπε να παραιτηθούν από το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης για να σεβαστούν την "εδαφική ακεραιότητα της χώρας";

Ενώ, όμως, τα ρεφορμιστικά κόμματα προσπαθούσαν να πείσουν τους εργάτες να αφήσουν όλα αυτά τα ζητήματα να λυθούν αργότερα, μέσα από την κοινοβουλευτική δημοκρατία που θα έφερνε η Προσωρινή Κυβέρνηση, οι αστοί προτιμούσαν να συστειρωθούν γύρω από πραξικοπηματίες στρατηγούς σαν τον Κορνίλοφ. Στην πραγματικότητα, το δίλημμα που αντιμετώπιζε η επανάσταση ήταν είτε να προχωρήσει μπροστά στο πέρασμα της εξουσίας στους ίδιους τους εργάτες, είτε να γυρίσει πίσω στη δικτατορία των στρατηγών του Τσάουρ. Η "οσμολή δημοκρατική πορεία" υπήρχε μόνο στη φαντασία των Μενσεβίκων και των Εσέρων. Η απόπειρα πραξικοπήματος του Κορνίλοφ τον Αύγουστο του 1917 και η μάχη που έδωσαν οι μπολσεβίκοι για να την αποκρούσουν, έκανε την πλειοψηφία των εργατών να ξεκαθαρίσει. Οι μπολσεβίκοι από και μετά πήραν την πλειοψηφία στα Σοβιέτ και οργάνωσαν την κατάληψη της εξουσίας από τα Σοβιέτ τον Οκτώβρη.

Το κόμμα της νίκης

Το κέρδιμα της πλειοψηφίας μέσα στα Σοβιέτ ήταν μια υπομονετική και συστηματική προσπάθεια, την οποία μόνο ένα κόμμα σαν τους μπολσεβίκους μπορούσε να οργανώσει. Ένα κόμμα με καθαρές ιδέες και δυνατές ρίζες μέσα στους χώρους δουλειάς. Μόνο συνδυάζοντας αυτά τα δυο χαρακτηριστικά μπορούσαν οι μπολσεβίκοι να προβάλλουν τις σοσιαλιστικές απαντήσεις σε κάθε κρίσιμη καμπή μέσα στην κοσμογονία εργατικών συνελεύσεων, συνεδρίων, διαδηλώσεων και συγκρούσεων της επανάστασης.

Στη αρχή, χρειάστηκε να ξεκαθαρίσουν οι ίδιοι για τον προσανατολισμό τους σε όλη αυτή τη διαδικασία. Τον Απρίλη του '17, ο Λένιν με τις περιβόητες "Θέσεις του Απρίλη", ξέπερασε τις ταλαντεύσεις που είχαν εμφανιστεί σε ένα τμήμα της ηγεσίας. Καμιά υποστήριξη για την Προσωρινή Κυβέρνηση, αγώνας για να περάσει η εξουσία στα Σοβιέτ. Αυτή ήταν η απάντηση του Λένιν σε όσους επηρεάζονταν από το "ρεαλισμό" της ρεφορμιστικής στρατηγικής του τύπου "να εδραιώσουμε πρώτα τη δημοκρατία και μετά βλέπουμε για τα σοσιαλιστικά αιτήματα".

Χάρη σ' αυτό το γενικό προσανατολισμό οι μπολσεβίκοι ήταν το κόμμα που υποστήριζε τους αγρότες όταν προχωρούσαν σε καταλήψεις της γης και αρνιόνταν να τους γυρίσει πίσω στο όνομα της αναμονής μιας κοινοβουλευτικής αγροτικής μεταρρύθμισης. Ήταν το κόμμα που υποστήριζε τους φαντάρους όταν συγκρούονταν με τις απόπειρες των στρατηγών να βγάλουν το στρατό σε άλλη μια "Γενική Επίθεση" στα χαρακώματα του Παγκοσμίου Πολέμου.

Ήταν το κόμμα που έλεγε ότι ο μονομερής τερματισμός του πολέμου

Μέλη του Σοβιέτ Εργατών και Φαντάρων το 1917 στην Πετρίπολη. Η πλειοψηφία ήταν αντιπρόσωποι από εργοστάσια

από τη μεριά της Ρωσίας όχι μόνο ικανοποιεί το αίτημα των εργατών και των αγροτών για ειρήνη αλλά και θα απλώσει την επανάσταση στην ίδια τη Γερμανία, γιατί κι εκεί οι εργάτες θέλουν να φύγουν από τα χαρακώματα. Και δικαιώθηκε πανηγυρικά όταν τον Νοέμβριο του 1918, η ανταρσία των ναυτών του γερμανικού στόλου σήμανε το ξέσπασμα της επανάστασης που γκρέμισε τον Κάιζερ στη Γερμανία.

Οι μπολσεβίκοι είχαν το σθένος να προβάλλουν αυτές τις επαναστατικές ιδέες μέχρι να γίνουν πλειοψηφικές μέσα στα Σοβιέτ, γιατί ήταν ένα κόμμα προσαρμοσμένο από χρόνια στην προοπτική της εργατικής επανάστασης. Δεν έψαχναν την τελευταία στιγμή να διαμορφώσουν ένα δικτύο αγώνιστών που να δίνει αυτές τις πολιτικές μάχες σε κάθε εργοστάσιο, σε κάθε στρατόν, σε κάθε συνέλευση. Είχαν την καθαρότητα και τη διορατικότητα να βλέπουν ήδη από το 1903 ότι έρχεται περίοδος πολέμων και επαναστάσεων και ότι εργατική επανάσταση σημαίνει πολιτική μάχη για το κέρδιμα της πλειοψηφίας των εργατών στις ιδέες της δικής τους εξουσίας. Μόνο έτσι κατάφεραν να δώσουν στην επανάσταση του 1917 το εργαλείο που την έκανε νικηφόρα. Σήμερα, 80 χρόνια μετά, το βάρος πέφτει σ' εμάς να εξασφαλίσουμε το ίδιο για τους Οκτωβρηδες που βρίσκονται ξανά στην επικαιρότητα.

Πάνος Γκαργάνας

Συγκλόνισαν όλο τον κόσμο

Η Οκτωβριανή Επανάσταση παραμένει το κορυφαίο γεγονός του αιώνα μας. Αλλά και όλης της νεότερης ιστορίας του κόσμου. Είναι ορόσημο για όλους. Ένας ολόκληρος κόσμος κλονίστηκε και, παρά τις παλινδρομίες της ιστορίας, ποτέ δεν θα ξαναγυρίσει σε αυτό που ήταν.

Δεν ήταν μόνο το στιγμιαίο ξέσπασμα ενός λαού, της ρώσικης εργατικής τάξης. Προστοιμάστηκε από τους ταξικούς αγώνες των εργατών όλου του κόσμου. Στη Ρωσία ξέσπασε επειδή εκεί ήταν ο πιο αδύνατος κρίκος του παγκόσμιου καπιταλισμού, όπως παρατήρησε ο Λένιν.

Η Οκτωβριανή Επανάσταση εξέφρασε πόθους και αιτήματα της παγκόσμιας εργατικής τάξης. Δεν ήταν απομονωμένο γεγονός. Γι' αυτό όταν οι Ρώσοι μπολσεβίκοι, πρωτοπορία της εργατικής τάξης και όλων των κατα-

πιεζόμενων της χώρας τους διέλλυσαν το τσαρικό καθεστώς διακήρυξαν σε όλο τον κόσμο τις αρχές της ελευθερίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης των λαών.

Η απήχηση ήταν τεράστια και δίκαια ο αμερικανός δημοσιογράφος Τζον Ριντ στο κλασικό του πλέον βιβλίο έδωσε τον τίτλο "Δέκα μέρες που συγκλόνισαν τον κόσμο". Ήταν η πρώτη μεγάλη απόπειρα ανατροπής του παγκόσμιου καπιταλισμού.

Αμέσως μετά την εγκαθίδρυση της εργατικής εξουσίας στην Πετρούπολη η επανάσταση άναψε σε ολόκληρη τη Ρωσία. Επεκτάθηκε και σε όλες τις αποικίες της προς Ανατολάς. Συνήθως γνωρίζουμε τη συνέβη στην κυρίως Ρωσία και στην Ευρώπη. Αλλά η πρώτη μεγάλη νίκη της παγκόσμιας επανάστασης ήταν να απλωθεί στην Ανατολή μέχρι τις ακτές του Ειρηνικού. Όλοι οι λαοί που ήταν υπόδουλοι της τσαρικής Ρωσίας, πήραν μέρος στον επαναστατικό αγώνα στο πλάι των μπολσεβίκων. Επειδή μόνο αυτοί είχαν το ιστορικό θάρρος να διακηρύξουν την ελευθερία του κάθε λαού, το δικαίωμα των εθνών στην αυτοδιάθεσή τους, μέχρι πλήρους αποχωρισμού. Μαζί όλοι πολέμησαν στα 19 μέτωπα που άνοιξε ο παγκόσμιος και ρώσικος καπιταλισμός ενάντια στη σοβιετική εξουσία. Ο -απ' όλους- αποτελούμενος Κόκκινος Στρατός με επικεφαλής τον Λ. Τρότσκι τσάκισε όλες τις απόπειρες της διεθνούς αντίδρασης. Η οποιαδήποτε Ανατολή είναι ακόμα από τις πιο παραμελημένες σελίδες της σύγχρονης ιστορίας.

Αλλά και οι εξεγέρσεις στη Δύση βοήθησαν την σταθεροποίηση της σοβιετικής εξουσίας στη Ρωσία. Εστω και αν δεν μπόρεσαν να ανατρέψουν τον καπιταλισμό στη χώρα τους.

Στη Γερμανία τον Απρίλιο του 1917 και ενώ εξακολουθεί ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος, διασπάστηκε το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα. Οι κεντροαριστεροί με τους Σπαρτακιστές, την επαναστατική τάση που είχε επικεφαλής τη Ρόζα Λούξεμπουργκ και τον Καρλ Λήμπνεχτ, ίδρυσαν το Ανεξάρτητο Σοσιαλιστικό Κόμμα με βάση την αντιπολεμική πολιτική. Τον Ιανουάριο του 1918, ενώ συνεχίζεται ο πόλεμος η απεργία 500.000 εργατών τάρaxe όλη τη χώρα. Η αριστερά ήταν κατά της συνθήκης του Μπρεστ Λιτόφσκ, όπου οι γερμανοί милитарιστές επέβαλαν σκληρούς όρους στη μπολσεβικική εξουσία. Στη συνέχεια, με χαμηλό ηθικό εξαπελύθη η

γερμανική επίθεση στο Δυτικό Μέτωπο. Απέτυχε πλήρως και η Γερμανία αναγκάστηκε να ζητήσει ανακωχή στις 11 Νοέμβρη 1918.

Τον Οκτώβρη 1918, ένα μήνα πριν τη λήξη του πολέμου δημιουργήθηκαν και στην Γερμανία πολλά Συμβούλια Εργατών και Στρατιωτών και η Κίνηση των Επαναστατικών Εργοστασιακών Αντιπροσώπων.

Στις 5 Ιανουαρίου 1919 εξεργή η επανάσταση στο Βερολίνο. Όμως η πρωτοπορία, το Κόμμα της εργατικής τάξης δεν είχε καιρό να προετοιμαστεί. Δεν είχε ξεκαθαρισμένη γραμμή. Δεν πρόλαβε να επεκταθεί σε όλη τη χώρα. Οι αντιδραστικές δυνάμεις από τον στρατό μέχρι τη Σοσιαλδημοκρατία συνέτριψαν την επαναστατική απόπειρα. Οι Λούξεμπουργκ, Λήμπνεχτ δολοφονήθηκαν. Παρά την ήττα της γερμανικής επανάστασης, να σημειώσουμε ότι αυτή η κινητοποίηση του γερμανικού προλεταριάτου εμπόδισε την επέμβαση των γερμανών милитарιστών για την υποταγή της Οκτωβριανής Επανάστασης. Αλλά δεν ήταν και η μόνη χώρα όπου εκδηλώθηκαν επαναστατικά κινήματα.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου στην Αυστροουγγρική Αυτοκρατορία η εργατική τάξη κινείται. Μαζί με τους γερμανούς στις 16/11/1918 ξεσπάει γενική απεργία στη Βιέννη. Η αυτοκρατορία αρχίζει να διαλύεται. Από το 1917 άρχισαν απεργίες στη Βουδαπέστη της Ουγγαρίας. Συνεχίστηκαν το 1918 μέχρι τη Γενική απεργία του Ιούνη 1918. Με την πίεση των μαζών α-

Νοέμβρης 1918. Ναύτες υψώνουν την κόκκινη σημαία στο λιμάνι του Αμβούργου.

νακηρύχθηκε η Ουγγρική Δημοκρατία. Η αστική κυβέρνηση που σχηματίστηκε δεν μπορούσε να μοιράσει τη γη στους αγρότες. Δεν προχώρησε σε αποφασιστικά μέτρα, μεταρρυθμίσεις.

Με την επιρροή και το παράδειγμα της Σοβιετικής Επανάστασης, δημιουργήθηκαν επαναστατικές ομάδες και ένα κίνημα Επαναστατών Εργατών Αντιπροσώπων. Τον Μάρτη 1918 δημιουργήθηκε ένα μικρό Κομμουνιστικό Κόμμα κυρίως από Ούγγρους στρατιώτες αιχμαλώτους στη Ρωσία. Στις 21/3/1919 το αριστερό κίνημα σοσιαλιστών - κομμουνιστών πήρε την εξουσία και ίδρυσε τη Σοβιετική Δημοκρατία της Ουγγαρίας.

Πρόωρη κίνηση μέσα στο χάος. Το Κόμμα δεν είχε δυνάμεις, δεν είχε βάση στην αγροτιά, αλλά δεν είχε και την τόλμη να πάρει άμεσα αποφασιστικά μέτρα, όπως η διανομή της γης. Δεν μπόρεσε έτσι να αποκτήσει ευρύτερη υποστήριξη. Κράτησε 133 μέρες και τελικά συνεντρίβη από την επέμβαση των Αγγλογάλλων-Τσεχο-Ρουμάνων αντιδραστικών που εισέβαλαν στην Ουγγαρία.

Στις 7/11/1918 μια διαδήλωση εργατών στη Βαυαρία κατά του πολέμου μετεβλήθη σε κίνημα των Ανεξάρτητων Σοσιαλιστών. Μαζί τους τάχθηκε η φρουρά του Μονάχου και ο ηγέτης της αριστεράς Αϊσνερ ανέλαβε την προεδρία της Συμβολικής Κυβέρνησης. Όμως, δεν ήταν ένα πεπειραμένο επαναστατικό κόμμα επικεφαλής των Συμβουλίων. Εγίναν συνεχείς συμβιβασμοί με τη δεξιά της Σοσιαλδημοκρατίας. Αυτή η πτέρυγα αναθάρρησε και ήταν υπεύθυνη της δολοφονίας του Αϊσνερ.

Όμως, η οικονομική κρίση τάραιζε τη Βαυαρία. Η Σοσιαλδημοκρατία δεν μπορούσε να σταθεροποιήσει την κατάσταση. Συνεχείς διαδηλώσεις οδήγησαν την τελευταία ομάδα της επαναστατικής αριστεράς στην εξουσία των Συμβουλίων και ανακήρυξε την Σοβιετική Δημοκρατία της Βαυαρίας στις 7/4/1919. Όμως, η άμεση επέμβαση των δυνάμεων του Βερολίνου και των Βαυαρών στρατοκρατών την Πρωτομαγιά του 1919 διέλυσε την πρόωρη επαναστατική εξουσία.

Στις 21/10/1918 οι Σοσιαλδημοκράτες πήραν την κυβέρνηση στη Βιέννη. Στις 9/2/1919 ιδρύθηκε το ΚΚ Αυστρίας από λίγους επαναστάτες. Είχαν δημιουργηθεί πολλά Συμβούλια Εργατών στη Βιέννη. Επίσης μια Λαϊκή Πολιτοφυλακή. Όμως οι πρωτοπόροι επαναστάτες δεν ήταν έτοιμοι να ηγηθούν. Ολα έγιναν πολύ γρήγορα. Από τις 17 Απρίλη άρχισαν οι διαδηλώσεις και διάρκεσαν μέχρι τον Ιούνιο, οπότε συνεντρίβη η απόπειρα της αριστεράς από τη δεξιά πτέρυγα των Σοσιαλδημοκρατών της κυβέρνησης.

Τον Μάρτη και Απρίλη του 1919 έγιναν μεγάλες απεργίες και διαδηλώσεις στην περιοχή Ρουρ της Γερμανίας με επικεφαλής τους κομμουνιστές.

Στις 4 Μάρτη ιδρύθηκε στη Μόσχα η Γ' Διεθνής για να συντονίσει και οργανώσει τη δράση των επαναστατών όλου του κόσμου. Στην

Ελλάδα μεταξύ 4-10 Νοέμβρη 1918 συνήλθε το ιδρυτικό συνέδριο του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος. Ο προσανατολισμός του ήταν, κατ' αρχήν, προς τη Β' υπάρχουσα Διεθνή. Όμως, τα επαναστατικά γεγονότα της Ρωσίας επηρέασαν πολύ του έλληνες σοσιαλιστές. Μια ισχυρή αριστερή πτέρυγα προσανατολίστηκε προς τη Γ' Διεθνή, όπου και τελικά θα ενταχθεί το κόμμα των ελλήνων επαναστατών.

Καλό θα είναι να αναφέρουμε ότι η κυβέρνηση Βενιζέλου υπακούοντας στην πολιτική των συμμάχων της Αγγλο-Γάλλων στείλε τον Φεβρουάριο του 1919 εκστρατευτικό σώμα αποτελούμενο από τη II και XIII μεραρχία, μερικές άλλες μονάδες και πολεμικά πλοία δύναμης 30.000 ανδρών να πολεμήσουν στη Νότιο Ρωσία, την Ουκρανία και Κριμαία κατά των μπολσεβίκων. Όμως οι έλληνες στρατιώτες κατάλαβαν γρήγορα ότι δεν είχαν τίποτα εναντίον των ρώσων εργατών και αγροτών. Στις 6/4/1919 είδαν δίπλα τους να εξεγείρονται οι ναύτες του γαλλικού στόλου, να ενώνονται με τα τοπικά Σοβιέτ και να διαδηλώνουν μαζί.

Υστερα από λίγο η ελληνική μεραρχία απεσύρθη στη Ρουμανία. Σέ καμιά περίπτωση δεν ήθελαν να τη φέρουν στην Ελλάδα και να διηγηθούν τι είδαν στην επαναστατημένη Ρωσία. Αλλά και να ενωθούν με το αντιπολεμικό ρεύμα του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος. Υστερα από επανεκπαίδευση στη Ρουμανία τους έστειλαν κατ' ευθείαν στο μέτωπο της Μικράς Ασίας.

Με λίγα λόγια, θα έλεγα ότι, η Οκτωβριανή Επανάσταση δεν αφορούσε μόνο τη Ρωσία. Ήταν η αρχή της Παγκόσμιας Επανάστασης. Απλώθηκε προς Ανατολάς και προς Δυσμάς. Στην πρώτη πλευρά πέτυχε να ενσωματωθούν οι απέραντες, αλλά καθυστερημένες αυτές χώρες στην καινούργια Σοβιετική Ένωση. Στη Δύση, όπως είδαμε παραπάνω, χρειαζόταν μεγαλύτερη οργάνωση της πρωτοπορίας η οποία δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί. Τα επαναστατικά γεγονότα της Γερμανίας, της Ουγγαρίας, της Βαυαρίας, της Αυστρίας και άλλων περιοχών καθυστέρησαν και καθήλωσαν τις δυνάμεις των καλά οργανωμένων καπιταλιστών της Δύσης να τσακίσουν τους μπολσεβίκους.

Η Οκτωβριανή Επανάσταση επέζησε. Εδωσε το παράδειγμα για την ανάπτυξη συνεχών επαναστατικών κινήματων σε όλο τον κόσμο μέχρι σήμερα. Ανεξάρτητα από το άθλιο τέλος που οδήγησε το πρώτο επαναστατικό κράτος ο Σταλινισμός το παράδειγμα μένει ζωντανό. Ήταν το πρώτο βήμα. Η τεράστια εμπειρία του θα εξασφαλίσει την επιτυχία των επόμενων κινήματων της εργατικής τάξης. Ίσως δεν είναι μακριά, δεδομένου ότι η αντίπαλη καπιταλιστική τάξη έχει από χρόνια μπει σε μια συνεχή κρίση.

Σημασία έχει να δυναμώσει η πρωτοπορία της εργατικής τάξης, η πολιτική οργάνωση σε πολλές χώρες ώστε να οδηγήσει στο επόμενο μεγάλο κύμα που έρχεται σε επιτυχία.

Δημήτρης Λιβεράτος

Ναρκωτικά

Ο εθισμός στο κέρδος

55 ακροδεξιοί βουλευτές της ΝΔ και 6 από το ΠΑΣΟΚ ζητάνε την επαναφορά της θανατικής ποινής για τους εμπόρους ναρκωτικών. Είναι υποχρυσία και κινδυνολογία μιας τάξης που κάνει τεράστια κέρδη από τη διακίνηση αυτών των ουσιών, όπως εξηγεί η Σταυρούλα Πανίδου στο άρθρο της

Πριν λίγους μήνες ο Σκουλάκης, υφυπουργός Υγείας και υπεύθυνος της κυβέρνησης για το θέμα των ναρκωτικών, επιχειρηματολόγούσε υπέρ των θεραπευτικών προγραμμάτων με μεθαδόνη για την απεξάρτηση από την ηρωίνη και έδινε υποσχέσεις ότι το κράτος θα χρηματοδοτήσει τέτοιου είδους προγράμματα. Δημιουργήθηκαν έτσι οι ελπίδες στον κόσμο ότι, επιτέλους, θ' αρχίσει να εφαρμόζεται για τα ναρκωτικά μια πολιτική πρόληψης και θεραπείας και όχι καταστολής των χρηστών.

Τι απέγιναν αυτές οι υποσχέσεις; Την πολιτική για τα ναρκωτικά την ασκεί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και όχι το Υπουργείο Υγείας. Η έξαρση της καταστολής είναι πρωτοφανής: κλούβες στην Ομόνοια σε 24ωρη βάση, αστυνομία στα σχολεία, αθρόες συλλήψεις φτωχών χρηστών και μικρεμπόρων. Σημίτης και Σκουλάκης δηλώνουν κατηγορηματικά: "Δε συζητάμε την αποποινικοποίηση. Δε θα στείλουμε αυτό το λάθος μήνυμα στην ελληνική κοινωνία." Το πρόγραμμα μεθαδόνης είναι 300 θέσεων, τη στιγμή που οι χρήστες ηρωίνης στην Ελλάδα ανέρχονται στους 40.000.

Όταν μιλάμε για ναρκωτικά, μιλάμε για εμπορεύματα που επιφέρουν χημικές μεταβολές στη διάθεση. Το βασικότερο, όμως, είναι ότι μιλάμε για εμπορεύματα αφού αποφέρουν ανυπολόγιστα κέρδη. Ο παγκόσμιος τζίρος του εμπορίου ναρκωτικών αποτιμάται σε 500 δισεκατομμύρια δολάρια και αναλογεί στο 10% του παγκόσμιου εμπορίου. Σύμφωνα με έκθεση

Σύμφωνα με έκθεση του ΟΗΕ, τα κέρδη από το εμπόριο ναρκωτικών έχουν φτάσει να είναι μεγαλύτερα από τα κέρδη του εμπορίου αυτοκινήτων και μεγαλύτερα ακόμη και από αυτά του εμπορίου πετρελαίου.

του ΟΗΕ, τα κέρδη από το εμπόριο ναρκωτικών έχουν φτάσει να είναι μεγαλύτερα από τα κέρδη του εμπορίου αυτοκινήτων και μεγαλύτερα ακόμη και από αυτά του εμπορίου πετρελαίου. Τα νούμερα αυτά αφορούν μόνο στο εμπόριο ηρωίνης και κο-

καίνης. Σ' αυτά, δεν περιλαμβάνονται τα κέρδη των τραπεζών από το ξέπλυμα των χρημάτων.

Οργανωμένη βιομηχανία

Στην ίδια έκθεση του ΟΗΕ αναφέρεται ότι η καλλιέργεια της κόκας έχει διπλασιαστεί τα τελευταία δέκα χρόνια, του δε όπιου, που αποτελεί την πρώτη ύλη και για την ηρωίνη, έχει τριπλασιαστεί. Οι συνεχείς οικονομικές κρίσεις έχουν εκμηδενίσει την αξία των αγροτικών προϊόντων και αναγκάζουν όλο και περισσότερους αγρότες, στην Κολομβία, στην Τουρκία, στην Αλβανία, για να μη πεθάνουν από την πείνα να καλλιεργούν τα φυτά αυτά που έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση. Μια ζήτηση που και αυτή αυξάνεται όσο ο καπιταλισμός γίνεται πιο βάρβαρος. Όσο οι καθημερινές συνθήκες για την εργατική τάξη γίνονται όλο και πιο πιεστικές, οι εργάσιμες ώρες της όλο και πιο εξουθενωτικές και η ανεργία είναι το μέλλον όλο και μεγαλύτερων κομματιών εργατικής νεολαίας.

Τα στατιστικά στοιχεία δίνουν αυτή τη στιγμή 8 εκατομμύρια χρήστες ηρωίνης στον κόσμο και 30 εκατομμύρια χρήστες

Ο Σημίτης με τον Γείτονα και τον Σκουλάκη σε κοινή σύσκεψη για τα ναρκωτικά αποφάσισαν ότι η κυβέρνηση απορρίπτει την αποποινικοποίηση

κοκαΐνης. Η ηρωίνη και η κοκαΐνη, όμως, δεν βρίσκονται στην κορυφή της αγοράς των ναρκωτικών. Προηγούνται η κάνναβη - μόνο στη Βρετανία υπάρχουν 2,75 εκατομμύρια χρήστες, ο δε ετήσιος τζίρος ανέρχεται σε 1,5 τρισεκατομμύρια δρχαμές - και φυσικά τα νόμιμα ναρκωτικά. Ο καπνός, το αλκοόλ και τα δεκάδες είδη αντικαταθλιπτικών, ηρεμιστικών, αγχολυτικών χαπιών προπορεύονται κατά πολύ και ανεβάζουν "τον κύκλο εργασιών" αυτού του εμπορίου σε ασύλληπτα νούμερα.

Είναι πολύ καθαρό, λοιπόν, ότι μιλάμε για μια αγορά που αποφέρει τεράστια κέρδη. Και βέβαια δεν πρόκειται για μια αγορά με άγνωστους, μυστηριώδεις "κακούς" από τη μια και τις "καλές" κυβερνήσεις από την άλλη που μάχονται εναντίον τους. Οι καπιταλιστές αυτής της αγοράς, με τη νόμιμη ή την παράνομη μορφή της, είναι πολύ γνωστοί στις κυβερνήσεις. Κι αυτές, όχι μόνον δεν προσπαθούν να τους εμποδίσουν, αλλά πολύ συχνά είναι βαθιά χωμένες στην ανάπτυξη και την εξέλιξη και της παραγωγής και του εμπορίου των ναρκωτικών.

Πόσο μεγάλη υποκρισία είναι ότι οι κυβερνήσεις μάχονται εναντίον των ναρκωτικών, γίνεται πασιφανές όταν δούμε την πολιτική τους απέναντι στα νόμιμα ναρκωτικά. Το αν ένα ναρκωτικό είναι νόμιμο ή παράνομο δεν σημαίνει απολύτως τίποτα για την επικινδυνότητά του. Το πλέον νόμιμο ναρκωτικό, το τσιγάρο, θα έχει σκοτώσει, σύμφωνα με τις ιατρικές στατιστικές, 21 εκατομμύρια ανθρώπους μέχρι το 2.000. Κάθε χρόνο στη Βρετανία πεθαίνουν από αυτό 115.000 και 28.000 από το

αλκοόλ. Σε σύγκριση με αυτά τα νούμερα, οι 1.144 θάνατοι, από το 1984 έως σήμερα, από χρήση ηρωίνης και οι πέντε που αποδόθηκαν σε χρήση κάνναβης, είναι ελάχιστοι. Κι όμως. Η προμώθηση των βιομηχανιών καπνού και αλκοόλ αποτελεί, δεκαετίες τώρα, εθνική προτεραιότητα για πάρα πολλές κυβερνήσεις και σίγουρα για τις ελληνικές. Δισεκατομμύρια ξοδεύονται για τη διαφήμιση των δύο αυτών προϊόντων και καμιά κυβέρνηση δεν διανοείται να ασκήσει οποιονδήποτε έλεγχο. Είναι γελοίο να θέλουν να μας πείσουν ότι μάχονται εναντίον του τσιγάρου με την ταμπιλίτσα του Υπουργείου Υγείας που "προειδοποιεί ότι το κάπνισμα βλάπτει σοβαρά την υγεία".

Ξεδιάντροπα, ιδιοκτήτες αυτών των βιομηχανιών αποτελούν σημαίνοντα μέλη στις "εκστρατείες κατά των ναρκωτικών". Δεν το κάνουν μόνο για αποπροσανατολισμό. Τα διάφορα ναρκωτικά είναι προϊόντα ανταγωνιστικά μεταξύ τους. Είναι ζημιά για τις βιομηχανίες καπνού και αλκοόλ, όταν οι χρήστες κάνναβης ξοδεύουν το 42% των χρημάτων που δίνουν για ποτά και τσιγάρα. Είναι τεράστια ζημιά το ότι η χρήση των χαπιών "Εκσταση", που μπορεί να είναι θανατηφόρα όταν γίνεται με ταυτόχρονη χρήση αλκοόλ, έχει ρίξει κατά πολύ την πώληση ποτών στα κλαμπ. Ετσι, χωρίς καμιά απόδειξη ότι το συγκεκριμένο ναρκωτικό είναι πιο επικίνδυνο ή εθιστικότερο από άλλα, ξέσπασε όλη αυτή η υστερική εκστρατεία εναντίον του, στην οποία πρωτοστάτησε η βιομηχανία αλκοόλ.

Ιστορία επεμβάσεων

Η ιστορία των ναρκωτικών είναι κομμάτι της ιστορίας του ιμπεριαλισμού ήδη από τον περασμένο αιώνα και του ψυχρού πολέμου ως τις μέρες μας. Η Βρετανική Αυτοκρατορία συμμετείχε ενεργά στην παραγωγή, τη μεταφορά και εμπορία του όπιο τον 19ο αιώνα, φτάνοντας μάλιστα μέχρι και στον αιματηρό πόλεμο με την Κίνα για την απόκτηση του Χονγκ Κονγκ, ούτως ώστε να μπορεί να ελέγχει το εμπόριο όπιο.

Η εξαπλώση του εμπορίου της ηρωίνης και της κοκαΐνης είναι άμεσα δεμένη με τις δραστηριότητες της Αμερικανικής κυβέρνησης και ειδικότερα αυτές των μυστικών της υπηρεσιών, της CIA. Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, την περίοδο του ψυχρού πολέμου, η CIA προσπαθούσε να δημιουργήσει σε όλες τις χώρες της Δύσης συνθήκες καταστολής του "κομμουνιστικού κινδύνου". Ο καλύτερος τρόπος στην Ευρώπη ήταν να ενισχύσει ή να δημιουργήσει μαφιόζικα συνδικάτα. Ετσι, στη Μασσαλία ενίσχυσε τη ντόπια Μαφία για να σπάσει την απεργία των ναυτεργατών. Στη Σικελία, για να κτυπήσει το κίνημα, μετέφερε σικελούς γκάγκστερς από τις ΗΠΑ για να οργανώσουν τη Μαφία εκεί. Οι ενισχυμένες από τη CIA Μαφίες χρηματοδοτήθηκαν σε μεγάλο βαθμό εξαπλώνοντας το εμπόριο της ηρωίνης στις αντίστοιχες χώρες.

Οι βασικές περιοχές προέλευσης της ηρωίνης και της κοκαΐνης, δηλαδή οι περιοχές όπου καλλιεργείται το όπιο και η κόκα, υπήρξαν γεωγραφικά θέσεις στρατηγικής σημασίας για τις ΗΠΑ. Αποτελούσαν πεδίο σύγκρουσης μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Για να έχει τον έλεγχό τους, η CIA υποστήριζε στρατούς που προστάτευαν αφενός τη Δύση από "το σοβιετικό ή κινεζικό κίνδυνο" και αφετέρου την παραγωγή όπιο και κόκας.

Η σχέση της ΣΙΑ και του στρατηγού Νοριέγκα στον Παναμά - που, παρενθετικά, υπήρξε πρόεδρος της Επιτροπής της Ιντερόλ κατά των ναρκωτικών - είναι από τις πιο πρόσφατες και γνωστές. Οι ΗΠΑ είχαν για πολλά χρόνια υπό την προστασία τους το Νοριέγκα, γιατί μεγάλο μέρος από τα χρήματα που προέρχονταν από το εμπόριο κοκαΐνης που διεξήγαγε ο στρατηγός, τα χρησιμοποιούσαν για να εξοπλίσουν το στρατό των Κόντρας στη Νικαράγουα. Με το τέλος του ψυχρού πολέμου και καθώς αυτή η σχέση με τον Νοριέγκα ήταν ήδη πολύ γνωστή, η CIA έδωσε ένα θεαματικό τέλος στη συγκεκριμένη συνεργασία.

Αυτό ασφαλώς και δεν σήμανε κάποιο πλήγμα στη ροή των ναρκωτικών. Τη θέση

του Παναμά πήρε το Μεξικό και η συνεργασία με τους εκεί ανώτερους κυβερνητικούς υπαλλήλους, τα καρτέλ, τις τράπεζες ξεπλύματος χρημάτων. Κοκαΐνη 4,6 τρισεκατομμυρίων δραχμών το χρόνο προωθείται από το Μεξικό και περίπου 60% από αυτό το ποσό διανέμεται σε δωροδοκίες και χρηματισμούς υπευθύνων και από τις δύο πλευρές των συνόρων ΗΠΑ - Μεξικού.

Το εμπόριο ναρκωτικών αποτελεί ένα τεράστιο κύκλωμα αγοράς, μια τρομερά οργανωμένη αλυσίδα για να κανονιστούν τα πάντα. Από την καλλιέργεια των αγριόχορτων που αποτελούν την πρώτη ύλη των ναρκωτικών, κυρίως στην Ασία και στην Ν. Αμερική, μέχρι την μεταφορά, την επεξεργασία, την παραλαβή και τη διάθεση των ναρκωτικών στις χώρες κατανάλωσης, στις αγορές της Αμερικής και της Ευρώπης. Ένα τόσο σημαντικό εμπόριο, με τόσο τεράστια κέρδη, δεν μπορεί να αφεθεί στην τύχη του. Η διαφθορά δεν είναι υπόθεση του δρόμου, είναι ένα γεγονός που φθάνει στα υψηλότερα κλιμάκια του συστήματος.

Όταν οι κυβερνήσεις ανοίγουν "πόλεμο εναντίον των ναρκωτικών", ποτέ δε σημαίνει κτύπημα αυτής της αγοράς. Η αστυνομία είναι αναμειγμένη στο εμπόριο των ναρκωτικών. Και δεν μιλάμε μονάχα για τις περιπτώσεις διεφθαρμένων - συνήθως κατώτερων - αστυνομικών, που βλέπουν το φως της δημοσιότητας και παρουσιάζονται ως μεμονωμένα κρούσματα. Μιλάμε για την ίδια τη λειτουργία της στο θέμα των ναρκωτικών. Η αστυνομία δουλεύει με ένα δίκτυο πληροφοριοδοτών, που είναι έμποροι. Αυτό σημαίνει ότι τους δίνει το ελεύθερο να πουλάνε ναρκωτικά, με αντάλλαγμα τη λειτουργία τους σαν χαφιέδες. Παρότι η αστυνομία γνωρίζει όλα τα μεγάλα ονόματα, τους καπιταλιστές της παραγωγής και του εμπορίου ναρκωτικών, όλοι αυτοί παραμένουν στο σιμωρόβλητο.

Απέναντι στους χρήστες ισχύουν ταξικά κριτήρια με τελείως διαφορετική αντιμετώπιση για τους πλούσιους και για τους φτωχούς. Μέλη της αστικής τάξης που είναι χρήστες, ακόμη κι όταν οι ίδιοι παραδέχονται ότι παίρνουν ναρκωτικά, ουδέποτε καταλήγουν στη φυλακή. Ο Τιμ Μπελ, διευθυντής της εταιρίας που οργάνωσε την προεκλογική εκστρατεία της Θάτσερ, παραδέχτηκε ότι εκείνη την περίοδο έκανε χρήση ναρκωτικών. Κανείς δεν διανοήθηκε να τον δικάσει. Σε παρόμοια περίπτωση που έφτασε στα δικαστήρια, ο δικαστής δήλωσε ότι στη φυλακή κυκλοφορούν πολλά ναρκωτικά και γι' αυτό αποφάσισε να αφεθεί ελεύθερος ο χρήστης.

Ταξικές διαφορές

Όταν όμως πρόκειται για την εργατική τάξη, ο "πόλεμος εναντίον των ναρκωτικών" σημαίνει έξαρση της καταστολής. Η άρχουσα τάξη χρησιμοποιεί τα ναρκωτικά ως την καλύτερη δικαιολογία για να αυξήσει τη δύναμη της αστυνομίας, των δικαστηρίων και των φυλακών ή για να εντείνει τις ρατσιστικές της επιθέσεις. Στις ΗΠΑ, η κυβέρνηση με την δικαιολογία των ναρκωτικών άνοιξε έναν τρομερό πόλεμο μέσα στα γκέτο των μαύρων. Η επίθεση ήταν άμεσα δεμένη με τις κινητοποιήσεις των μαύρων στη δεκαετία του '60. Στην Αγγλία κατηγορούνται οι μετανάστες από τις διάφορες χώρες της πρώην κοινοπολιτείας, στην Ελλάδα οι Αλβανοί και οι ρωσοπόντιοι μετανάστες.

Κάθε φορά που οι κυβερνήσεις ανοίγουν το θέμα των ναρκωτικών, το κάνουν με τρόπο υστερικό, απαγορεύοντας ουσιαστικά οποιαδήποτε επιστημονική συζήτηση γι' αυτά. Μια συζήτηση για να ξέρουμε τι ακριβώς είναι τα ναρκωτικά, ποιοι είναι οι κίνδυνοι από αυτά και πώς μπορούν να αποφευχθούν ή να μειωθούν, ποιες είναι οι ιατρικές λύσεις για τους χρήστες που θέλουν να ξεαρτηθούν.

Μια τέτοια συζήτηση θα σήμαινε, καταρχήν, την αναγκαστική αποποινικοποίηση όλων των ναρκωτικών. Ποτέ η ποινικοποίηση δεν έχει επιφέρει κανένα απολύτως κτύπημα στην αγορά των ναρκωτικών. Από την άλλη τα κάνει πολύ πιο επικίνδυνα από ό,τι στην πραγματικότητα είναι. Γιατί αφήνει ανεξέλεγκτο το περιεχόμενό τους, οδηγεί τους φτωχούς χρήστες στο να μπαίνουν στα κυκλώματα εμπορίας, ανοίγει το δρόμο στη μεγαλύτερη καταστολή. Απόψεις που αρνούνται την αποποινικοποίηση, δεν στρέφονται εναντίον της αγοράς των ναρκωτικών, αλλά εναντίον της ίδιας της εργατικής τάξης.

Η αποποινικοποίηση δεν οδηγεί σε αύξηση της χρήσης ναρκωτικών. Μέχρι το 1967 στη Βρετανία οι χρήστες ηρωίνης μπορούσαν να προμηθεύονται τη δόση τους με συνταγή γιατρού. Οχι μόνον δεν σημειώθηκε κάποια ιδιαίτερη αύξηση στη χρήση, αλλά υπήρξε και αυτοέλεγχος των χρηστών ως προς τον εθισμό. Ούτε ευσταθεί το επιχείρημα ότι η αποποινικοποίηση διευκολύνει το πέρασμα από τα "μαλακά" ναρκωτικά στα "σκληρά". Ετσι κι αλλιώς δεν υφίσταται καμιά τέτοια αυτόματη μετακίνηση. Σε έρευνα που έγινε στα βρετανικά σχολεία, αν και το 42% των μαθητών έχει δοκιμάσει κάνναβη, λιγότερο από 2% έχει δοκιμάσει ηρωίνη, παρότι τις περισσότερες φορές και τα δύο ναρκωτικά πουλιούνται α-

πό τις ίδιες παράνομες πηγές. Οι συνθήκες για τη σύνδεση "σκληρών" και "μαλακών" δημιουργούνται από την ίδια την παρανομία και από το πώς λειτουργεί η αγορά των ναρκωτικών. Η αστυνομία που κατάρχει ως επί το πλείστον κάνναβη και κυρίως οι μεγαλέμποροι που καθορίζουν το τι κυκλοφορεί στην αγορά, δημιουργούν έλλειψη που μπορεί να οδηγήσει σε άλλα ναρκωτικά. Αντίθετα, όταν στην Ολλανδία στη δεκαετία του '80 αποποινικοποιήθηκε η κάνναβη, ο αριθμός των ανθρώπων που χρησιμοποιούσαν "σκληρά" ναρκωτικά μειώθηκε.

Όμως, η αποποινικοποίηση από μόνη της είναι ένα μετέωρο βήμα, αν όλα τα άλλα μείνουν όπως είναι σήμερα. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι υπέρ της νομιμοποίησης των ναρκωτικών υπάρχει ολόκληρη επιχειρηματολογία και από δεξιούς όπως ο Ανδριανόπουλος.

Από τη μεριά μας δεν αρκεί μόνο να καταγγείλουμε την καταστολή. Η "ελεύθερη αγορά" δεν είναι λύση. Υπουργοί, όπως ο Γ. Παπανδρέου που υποστηρίζει την αποποινικοποίηση αλλά ταυτόχρονα συμμετέχει σε μια κυβέρνηση που υποτάσσεται στην αγορά και σπέρνει την ανεργία στους νέους και τις περικοπές στο ΕΣΥ, δεν έχουν τίποτα να προσφέρουν.

Οι σοσιαλιστές συνδυάζουν το όχι στην καταστολή με το αίτημα για κρατικό έλεγχο των ναρκωτικών μέσα στο σύστημα Υγείας. Για να μπορούν οι χρήστες να προμηθεύονται από τα νοσοκομεία τη δόση τους και να μην υφίστανται τους κινδύνους της ελεύθερης αγοράς. Για να παρέχει το κράτος όλους τους τρόπους θεραπείας σε όποιον θέλει να απεαρτηθεί. Για να υπάρχει δωρεάν άφθονη και συνεχής ιατρική και φαρμακευτική βοήθεια για όποιον την έχει ανάγκη. Αλλιώς, η μεθαδόνη ή το οποιοδήποτε προϊόν μπορεί να βοηθήσει τους χρήστες, μετατρέπεται σε εμπόρευμα και ανοίγει ξανά ο κύκλος της ελεύθερης αγοράς. Ακόμη περισσότερο, απαιτούμε το κράτος να βρίσκει δουλειά σε όλον αυτό τον κόσμο για να μπορέσει πραγματικά να στηριχτεί στα πόδια του. Από όποια θεραπεία και να περάσει, αν εκείνο που θα έχει να αντιμετωπίσει μετά είναι η ανεργία, δεν θα αρχήσει να ξαναχρησιαστεί τα ναρκωτικά.

Πάνω από όλα, είναι καιρός να τελειώσουμε μια και καλή μ' αυτό το βάρβαρο σύστημα που ελέγχει το σώμα και το μυαλό μας. Θέλουμε μια κοινωνία όπου θα έχουμε τον πλήρη έλεγχο της ζωής μας. Μια σοσιαλιστική κοινωνία όπου δεν θα υπάρχει η ανάγκη να καταφεύγουμε σε μεθόδους που καλύπτουν τα προβλήματα της καθημερινότητας, αλλά θα έχουμε τη δυνατότητα να επιλεγούμε τις καλύτερες για μας λύσεις.

Το Μεξικό μετά την εξέγερση

Η "ελεύθερη αγορά" σήμανε για το Μεξικό την πιο βάρβαρη επίθεση στη ζωή των φτωχών αγροτών και των εργατών. Ο Σωτήρης Κοντογιάννης περιγράφει την εξέγερση των Ζαπατίστας και εξηγεί γιατί η προοπτική βρίσκεται στη δυναμική εμφάνιση του εργατικού κινήματος.

Η εξέγερση των Ζαπατίστας την Πρωτοχρονιά του 1994, έφερε ξανά, για πρώτη φορά μετά την "ταραγμένη" δεκαετία του 1970, το ζήτημα της επανάστασης στην ημερήσια διάταξη στο Μεξικό. Εκείνο τον Γενάρη μια ομάδα ανταρτών, που δεν ξεπέραγε τις τρεις χιλιάδες, οπλισμένη με πρωτόγονα και σαραβαλιασμένα τουφέκια έκλεισε εκατοντάδες δρόμους στη νότια, φτωχή επαρχία της Τσιάπας και κατέλαβε δεκάδες πόλεις και χωριά.

Η κυβέρνηση προσπάθησε να αντιμετωπίσει την εξέγερση με τη στρατιωτική βία. Ο τότε πρόεδρος Σαλίνας δεν δίστασε να διατάξει ακόμα και τον βομβαρδισμό των χωριών της Τσιάπας. Οι νεκροί, τις πρώτες μέρες του Γενάρη, ξεπέρασαν τους 100. Σήμερα, τέσσερα σχεδόν χρόνια μετά, ολόκληρος ο μεξικάνικος γότος εξακολουθεί να συντάρσεται από συγκρούσεις. Μέσα στα χρόνια αυτά οι αντάρτικες ομάδες έχουν πολλαπλασιαστεί. Μέχρι σήμε-

ρα η ζούγκλα Λακαντόν, το κρησφύγετο των Ζαπατίστας, παραμένει μόνιμα περικυκλωμένη από έναν πάνοπλο στρατό 25.000 ανδρών.

Ο ηρωϊκός αγώνας των Ζαπατίστας, δίκαια, κέρδισε τη συμπάθεια και τη συμπαράσταση χιλιάδων αγωνιστών μέσα και έξω από το Μεξικό. Πολλοί μέσα στην αριστερά έτρεξαν να παρομοιάσουν τους Ζαπατίστας με τον Τσε Γκεβέρα -που σκοτώθηκε πριν από τριάντα χρόνια, με το όπλο στο χέρι στα δάση της Βολιβίας- και να μιλήσουν για αναβίωση της "στρατηγικής του αντάρτικου".

Οι παραλληλισμοί, όμως, είναι λάθος. Οι Ζαπατίστας δεν πατάνε πάνω στην παράδοση του ανταρτοπολέμου της δεκαετίας του '70 -αλλά, κύρια, στις παραδόσεις της αγροτικής επανάστασης των αρχών του αιώνα. Η ίδια η πολιτική του EZLN (Εθνικός Απελευθερωτικός Στρατός των Ζαπατίστας) όχι μόνο δεν μπορεί να γίνει οδηγός για δράση για την αριστερά στον υπό-

λοιπο κόσμο αλλά και -ακόμα χειρότερα- δεν έχει να προσφέρει καμιά διέξοδο στο κίνημα στο ίδιο το Μεξικό.

Η εξέγερση είναι δίκαιη

Το Μεξικό ήταν πάντα μια χώρα με τεράστιες ταξικές αντιθέσεις. Η Μεξικάνικη Επανάσταση, στις αρχές του αιώνα, αν και κερδήθηκε χάρη στον ηρωισμό και την αποφασιστικότητα που έδειξαν οι στρατιές των αγροτών του Εμίλιο Ζαπάτα και του Πάντσο Βίλα, εξασφάλισε περιορισμένα μόνο δικαιώματα για τους εργάτες και τους φτωχούς αγρότες. Δικαιώματα που διαβρώθηκαν και απαλοτριώθηκαν και αυτά στις δεκαετίες που ακολούθησαν. Η πολιτική που ακολούθησαν οι "νεοφιλελεύθερες" κυβερνήσεις της δεκαετίας του '80 και του '90 διευρυναν δραματικά το χάσμα ανάμεσα στους πλούσιους και τους φτωχούς. Τον Γενάρη του 1994 ακόμα και το συντηρητικό περιοδικό Economist παραδεχόταν ότι:

"Το Μεξικό σήμερα έχει επτά βαθύπλουτους, με περιουσία πάνω από 1 δις δολάρια -όσους και η Βρετανία. Μερικοί πλούτισαν από τα προγράμματα ιδιωτικοποίησης, που μετέτρεψαν τα δημόσια μονοπώλια σε ιδιωτικά. Στο άλλο άκρο, το 16% του μεξικάνικου πληθυσμού -13,5 εκατομμύρια άνθρωποι- έχουν επίσημα ταξινομηθεί σαν άτομα που ζούνε σε "εξαιρετική φτώχεια" και άλλα 23,6 εκατομμύρια σαν "φτωχοί". Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η ανεργία είναι μόνο 3,7%. Ανεξάρτητοι οικονομολόγοι λένε ότι ένα ποσοστό 25%-30% του εργατικού δυναμικού βρίσκεται εκτός εργασίας..."

κάνικο κράτος αναγνωρίζει με μεγάλη επισημότητα την ινδιάνικη πολιτιστική κληρονομιά, όμως τα 15 εκατομμύρια των "πραγματικών" Ινδιάνων συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν τρομαχτικές διακρίσεις. Μέχρι και τη δεκαετία του '50 οι "ιθαγενείς" απαγορευόταν να μπούν στις πόλεις της Τσιάπας ή να πουλήσουν τα προϊόντα τους στις αγορές. Ήταν αναγκασμένοι να πουλάνε στους "μεσσίτισο" -τους μεσάζοντες- που, όπως ήταν φυσικό, τους τα αγόραζαν για ένα κομμάτι ψωμί. Σήμερα το μέσο εισόδημα των Ινδιάνων με βία ξεπερνάει το ένα τρίτο του εθνικού μέσου όρου. Στην Οαξάκα, όπου ζει το μεγαλύτερο κομμάτι

με την παμφλέτα του "Για μια πολιτική του λαού" ότι οι ριζοσπαστικοποιημένοι φοιτητές και διανοούμενοι πρέπει να ζήσουν με τις μάζες και να τις οργανώσουν. Σύμφωνα με μια εκδοχή, ο καθολικός επίσκοπος της πολιτείας Τσιάπας και υπέρμαχος της "θεολογίας της απελευθέρωσης", ο Σάμουελ Ρουζ, εντυπωσιάστηκε από τις δραστηριότητες της PP στην Τορεόν και κάλεσε τα στελέχη της να δραστηριοποιηθούν και στην δικιά του περιοχή. Ο "Σαμπ Κομαντάντε" (υποδιοικητής) Μάρκος, σύμφωνα με τα λεγόμενά του, ήταν ένας από τα δώδεκα στελέχη της PP που το 1983 εγκαταστάθηκαν στην Τσιάπας για να οργανώσουν τον ανταρτοπόλεμο. Αυτή η ομάδα δρούσε με την προστασία της εκκλησίας συνοδεύοντας συχνά αποστολές της στο εσωτερικό της πολιτείας.

Οι ρίζες του EZLN βρίσκονται στις ομάδες αυτοάμυνας των αγροτών της περιοχής απέναντι στην βία των ιδιοκτητών των φυτειών του καφέ και των μεγάλων κοπαδιών. Οι μισοφόροι τους (οι πιστολέρος) έβαψαν στο αίμα ειρηνικές καταλήψεις γης από τους αγρότες. Όπως είπε ο Μάρκος σε μια συνέντευξή του, αργότερα "οι σύντροφοι συμπέραναν ότι δεν ήταν αρκετή η οργάνωση της αυτοάμυνας σε μια κοινότητα αλλά έπρεπε να συντονιστούν και να δημιουργήσουν στρατιωτικά και παραστρατιωτικά τμήματα σε μεγαλύτερη κλίμακα". Το γεγονός που προσανατόλισε οριστικά αυτές τις ένοπλες ομάδες στο δρόμο της ένοπλης εξέγερσης ήταν η απόφαση της κυβέρνησης του Σαλίνας το 1992 να καταργήσει το Άρθρο 27 του ομοσπονδιακού Συντάγματος. Αυτό το Άρθρο, μια από τις κατακτήσεις της Μεξικάνικης Επανάστασης, δεν έδινε κατευθείαν τη γη στους αγρότες αλλά τους έδινε τις νομικές δυνατότητες να διεκδικούν την καλλιέργεια εγκαταλειμμένης γης στα κτήματα των γαιοκτημόνων ή γης που ανήκε στο κράτος. Αυτό μπορούσαν να το κάνουν συλλογικά σε αγροκτήματα που ονομάζονταν "εχίδος".

Το Άρθρο 27 ήταν για χρόνια νεκρό γράμμα ιδιαίτερα στην πολιτεία Τσιάπας. Η κυβέρνηση διατηρούσε την δυνατότητα να παίρνει την τελική απόφαση για τις αιτήσεις των αγροτών. Η ποιότητα της γης που διανεμόταν από την εποχή της επανάστασης σύμφωνα με το Άρθρο 27 χειρότερειε συνέχεια. Μόνο το 1/5 των εκτάσεων ήταν καλλιεργήσιμο. Με το "πιετρελαϊκό μπουμ" στις δεκαετίες του '70 και του '80 η ταξική διαφοροποίηση ανάμεσα στην αγροτιά της Τσιάπας οξύνθηκε. Κάποιοι χωρικοί έκαναν λεφτά δουλεύοντας στις

Συλλαλητήριο στην πόλη του Μεξικό για να σταματήσουν οι βομβαρδισμοί στην Τσιάπας

Στην ύπαιθρο η κατάσταση ήταν -και παραμένει- εκρηκτική. "Σχεδόν το ένα τέταρτο του πληθυσμού", συνέχιζε το άρθρο του Εσοπιστή, "δουλεύει στον αγροτικό τομέα, αλλά εισπράτει μόνο το 8% του εθνικού εισοδήματος. Η κυβέρνηση έχει αρχίσει να εξαλείφει την τελευταία της σημαντική αγροτική επιδότηση, την επιδότηση του αραβόσιτου... Αυτή η πολιτική εξαναγκάζει τους αγρότες να εγκαταλείψουν πιο γρήγορα τη γη -και με αυτό τον τρόπο προσφέρει τροφή στους Ζαπατίστας και τους όμοιούς τους".

Δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κανένας γιατί η εξέγερση ξέσπασε στο νότο. Στις τρεις επαρχίες του νότου, την Τσιάπας, την Οαξάκα και την Γκερέρο ζει το μεγαλύτερο κομμάτι των "ιθαγενών πληθυσμών" -των ινδιάνων- για τους οποίους τα ισπανικά είναι δεύτερη γλώσσα. Το μεξί-

των Ινδιάνων, ένα στα δυο νεογέννητα υποσιτίζεται. Στην Τσιάπας το 60% του πληθυσμού ζει κάτω από το επίσημο όριο φτώχειας.

Η κυβέρνηση προσπάθησε να καταστείλει την εξέγερση στρατιωτικά δυο φορές, τον Γενάρη του '94 και τον Φλεβάρη του '95. Υστερα από ένα τεράστιο κίνημα διαμαρτυρίας στην Πόλη του Μεξικού που απλώθηκε σε όλη την χώρα η κυβέρνηση αναγκάστηκε να υποχωρήσει και τις δυο φορές.

Ο EZLN ξεπήδησε μέσα από τις δραστηριότητες μιας μαοϊκής οργάνωσης της "Πολιτικής του Λαού", PP, που με την σειρά της προήλθε απ' το ριζοσπαστικό φοιτητικό κίνημα του '68. Ο κύριος θεωρητικός αυτής της οργάνωσης ο καθηγητής του Εθνικού Αυτόνομου Πανεπιστημίου Αντόλφο Μπερλιγκουέρ, είχε διακηρύξει

Εργατική Πρωτομαγιά στο Μεξικό

πετρελαιοπηγές της, ή σπώνοντας μικρές επιχειρήσεις που παρείχαν υπηρεσίες στην βιομηχανία πετρελαίου. Κάποιοι άλλοι, που εγκαστάθηκαν στην περιοχή την δεκαετία του '70 πλούτισαν εμπορευόμενοι σοδειές η εκτρέφοντας κοπάδια σε αποψλωμένες εκτάσεις του δάσους. Αυτοί οι πλουσιότεροι χωρικοί κατά κανόνα στήριζαν το κυβερνών κόμμα. Η κατάργηση του Άρθρου 27 πώλωσε τις κοινότητες των ιθαγενών και τις οργανώσεις των χωρικών ανάμεσα σ' αυτούς που υποστήριζαν την συνέχιση του αγώνα με "ειρηνικό" τρόπο και σε αυτούς που επέλεξαν τον "ένοπλο αγώνα", οι οποίοι τελικά επικράτησαν.

Η πολιτική των Ζαπατίστας

Σε μια συνέντευξη τις πρώτες μέρες της εξέγερσης ένας αντάρτης του EZLN δήλωσε ότι παλεύει για "ένα σοσιαλισμό σαν της Κούβας αλλά καλύτερο". Όμως, οι Ζαπατίστας δεν είναι σοσιαλιστές. Αντίθετα τοποθετούν τον εαυτό τους κατηγορηματικά στην επαναστατική εθνικιστική παράδοση του Ζαπάτα και του Βίγια. Στην "Πρώτη Διακήρυξη της Ζούγκλας του Λανκατόν" που κυκλοφόρησαν με την έναρξη της εξέγερσης θεωρούν ότι το Σύνταγμα νομιμοποιεί την εξέγερσή τους. "Είμαστε πατριώτες" δηλώναν "και οι μαχητές μας αγαπούν και σέβονται την τρίχρωμη σημαία μας".

Ταυτόχρονα απαιτούσαν "δουλειά, γη, στέγαση, τροφή, υγεία, παιδεία, ανεξαρτη-

σία, ελευθερία, δικαιοσύνη και ειρήνη" και δεσμεύονταν να σχηματίσουν μια "ελεύθερη και δημοκρατική κυβέρνηση". Την ίδια στιγμή που αναφέρονταν στο μεξικάνικο εθνικισμό, μιλούσαν επίσης εκ μέρους των ιθαγενών πληθυσμών της χώρας.

Με το ξεκίνημα της εξέγερσης οι Ζαπατίστας δήλωσαν ότι θα βαδίσουν στην Πόλη του Μεξικού και κάλεσαν του Μεξικάνους να ξεσηκωθούν και να "εκθρονίσουν το δικτάτορα" Σαλίνας. Όμως, λίγες βδομάδες μετά ο ηγέτης του EZLN, ο υποδιοικητής Μάρκος δήλωνε ότι οι Ζαπατίστας δεν θέλουν να "πάρουν την εξουσία" ούτε να αναμιχθούν στις εκλογές που είχαν προγραμματισθεί για τις 21 Αυγούστου του '94. Όπως αναφέρει ένας δημοσιογράφος φιλικός στους Ζαπατίστας:

"Αρχικά ο EZLN έλεγε ουσιαστικά ότι όλοι οι υποψήφιοι για την προεδρία ήταν αντιδημοκρατικές μαριονέτες και ότι τα κόμματα είναι διεφθαρμένα και εξυπηρετούν τα ιδιαίτερα συμφέροντά τους. Όμως, παρόλα αυτά, οι Ζαπατίστας διακήρυξαν ότι θα απαντήσουν με πανεθνική ένοπλη πάλη σε περίπτωση που γίνει νοθεία. Όμως, όταν έφθασε η μέρα των εκλογών ο EZLN είχε κατεβάσει τους τόνους λέγοντας ότι θα οργανώσει ειρηνικές διαμαρτυρίες σε περίπτωση που το PRI (το κόμμα της άρχουσας τάξης που κατέχει την εξουσία εδώ και 75 χρόνια) δεν ηττηθεί στις κάλπες".

Οι Ζαπατίστας κάλεσαν μια "Εθνική Δη-

μοκρατική Συνέλευση" τρεις βδομάδες πριν τις εκλογές. Συμμετείχαν περίπου 6.000 αγωνιστές και ήταν μια από τις μεγαλύτερες και πιο αντιπροσωπευτικές συναθροίσεις της μεξικάνικης αριστεράς. Σύμφωνα με ένα σοσιαλιστή που συμμετείχε σ' αυτή "η Συνέλευση ήταν έκφραση της προσπάθειας των Ζαπατίστας να στρέψουν το πολιτικό σκηνικό σ' αριστερά και να επηρεάσουν το αποτέλεσμα των εκλογών". Οι Ζαπατίστας απέκλεισαν από την Συνέλευση δυο τάσεις, αυτούς που υποστήριζαν την ένοπλη ανατροπή της κυβέρνησης και αυτούς που καλούσαν σε αποχή από τις εκλογές. Παρόλο που επίσημα ο EZLN και η Συνέλευση δεν υποστήριζαν κανένα από τους υποψήφιους, οι εκπρόσωποί τους καλούσαν σε ψήφο ενάντια στο PRI και το PAN (δεξιά αντιπολίτευση), υποστηρίζοντας έτσι διακριτικά τον Καρντένας.

Ο Καρντένας δεν είναι αριστερός. Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80 ήταν στέλεχος του PRI -του κόμματος που μονοπωλεί την εξουσία στο Μεξικό από την εποχή της επανάστασης μέχρι σήμερα. Ο πατέρας του, ο Λαζάρο Καρντένας, ήταν πρόεδρος του Μεξικού την περίοδο του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Ο γιος του Καρντένας έφυγε από το PRI το 1988, την περίοδο που οι προσπάθειες της κυβέρνησης, να ανοίξει την μεξικάνικη οικονομία στη διεθνή αγορά δημιουργούσαν ρήγματα και συγκρούσεις μέσα στην άρχουσα τάξη.

Τον Γενάρη του 1994 ο Καρντένας είχε καταγγείλει τους Ζαπατίστας και είχε ανοιχτά ταχθεί υπέρ της καταστολής. Μόνο όταν ανακάλυψε το μέγεθος υποστήριξης του κόσμου απέναντι στην εξέγερση, άλλαξε γραμμή και ζήτησε "διαπραγματεύσεις".

Ενας σύντροφος συνοψίζει ως εξής το χαρακτήρα της συνέλευσης:

"Με πολιτικούς όρους, η αιχμή των αποφάσεων της Συνέλευσης ήταν εθνικιστική, δημοκρατική και κοινωνική με μια λέξη σοσιαλδημοκρατική. Με καμιά έννοια δεν επρόκειτο για μια επαναστατική σοσιαλιστική Συνέλευση. Δεν έδινε κανένα ρόλο στην εργατική τάξη να ηγηθεί στη πάλη για δημοκρατία..." Έδειξε ότι στην ουσία ο χαρακτήρας της πολιτικής του EZLN είναι ρεφορμιστικός ότι οι Ζαπατίστας είναι "ένονοι ρεφορμιστές".

Παρόλο που η συμπάθεια για τους Ζαπατίστας είναι γενικευμένη σε όλη την χώρα, αυτοί παραμένουν ξεκομμένοι από την πλειοψηφία των Μεξικάνων που ζουν και εργάζονται στα μεγάλα αστικά κέντρα και γύρω απ' αυτά. Στις ανακοινώσεις των Ζαπατίστας υπάρχουν πολύ λίγες αναφορές για εργατικά ζητήματα πέρα από γενικές κριτικές στον νεοφιλελευθερισμό ή όπου η εργατική τάξη αναφέρεται αυτό γίνεται δίπλα στα άλλα "κινήματα" (για το περιβάλλον, των γυναικών, των φοιτητών, των αγροτών, των μικρών και μεσαίων καπιταλιστών, των αγροτών) που αποτελούν κομμάτια του πλατιού μετώπου που "αγωνίζεται για δημοκρατία". Στην αρχή της εξέγερσης ομάδες εργατών ζήτησαν να μπουν στον EZLN. Όμως οι Ζαπατίστας δεν κάνουν καμιά προσπάθεια να συνδέσουν τα αιτήματα των αγροτών της Τσιάπας με τα αιτήματα και τους αγώνες της εργατικής τάξης στις πόλεις. Για παράδειγμα, ο EZLN αρνιόταν για μήνες να υποστηρίξει τον αγώνα των οδηγών λεωφορείων στην Πόλη του Μεξικού που είχε συγκλονίσει την χώρα. Τελικά, το έκαναν ύστερα από πιέσεις υποστηρικτών τους μέσα κι έξω από το Μεξικό.

Ενώ ο EZLN διστάζει να συνδεθεί με τους αγώνες των εργατών αναφέρεται στην "κοινωνία των πολιτών". Ένα γενικό όρο που χρησιμοποιεί για να περιγράψει ένα πλήθος οργανώσεων για το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα, για τοπικά ζητήματα. Το Ζαπατιστικό Μέτωπο Εθνικής Απελευθέρωσης (FZLN) είναι ο δεσμός με αυτή την "κοινωνία των πολιτών". Πρωτοεμφανίστηκε το 1995 και συντονίζει την υποστήριξη στον EZLN σε όλη την χώρα, όμως, ταυτόχρονα διχοθετεί αυτή την

υποστήριξη σε εκλογικές συμφωνίες με το κόμμα του Καρντένας το PRD. Αυτή η συμμαχία στην ουσία προσαρμόζει την πράξη του EZLN στην θεωρία του. Πολύ απλά, η πολιτική του EZLN προωθεί την δημιουργία ενός μετώπου γύρω από το PRD το οποίο όλο και περισσότερο μετατρέπεται σε χώρο υποδοχής για δυσαρεστημένους αξιωματούχους του καθεστώτος.

Ο EZLN παραμένει απομονωμένος στους λόφους της Τσιάπας τότε ξεκινώντας και τότε διακόπτοντας τις συνομιλίες με την κυβέρνηση. Ισως η κυβέρνηση προσπαθήσει ξανά να τον συντριψει με τον στρατό. Από την άλλη η εθνικιστική πολιτική του EZLN δεν αποκλείει κάποιο είδους συμβιβασμό με την κυβέρνηση. Σε κάθε περίπτωση, ο EZLN έχει χάσει την πρωτοβουλία.

Ανάμεσα σε πολλούς φτωχούς αγρότες και κατοίκους των πόλεων κερδίζει δύναμη μια άλλη οργάνωση ο Επαναστατικός Λαϊκός Στρατός (ERP). Όταν πρωτοεμφανίστηκε τον Ιούνη του '96, στην επέτειο της σφαγής 18 αγροτών στην πολιτεία Γουερέρα από την αστυνομία, τόσο η κυβέρνηση όσο και η αντιπολίτευση τον χαρακτήρισαν κοροϊδευτικά "παντομίμα". Όμως οι ταυτόχρονοι επιθέσεις του ERP σε τμήματα του στρατού και της αστυνομίας στην Γκουερέρα, Οαξάκα και Τσιάπας στις 28 Αυγούστου τους διέψευσαν.

Οι πολιτικές του ιδέες δεν είναι πολύ διαφορετικές από του EZLN. Καλεί για την δημιουργία ενός "εθνικού επαναστατικού κινήματος για την ανατροπή του PRI και το χτίσιμο μιας πιο δημοκρατικής και δικαιοσύνης". Όμως σε αντίθεση με τον EZLN αρνείται να διαπραγματευτεί με "μία κυβέρνηση που δολοφονεί το λαό". Οι Ζαπατίστας έχουν διακηρύξει ότι δεν έχουν καμιά σχέση μαζί του.

Η εργατική τάξη

Την εποχή της επανάστασης του Ζαπατίστα οι αγρότες αποτελούσαν το 80% του πληθυσμού του Μεξικό. Σήμερα μόνο το 25% του ενεργού πληθυσμού δουλεύει στη γη. Η εργατική τάξη αποτελεί την συντριπτική πλειοψηφία. Τα 22 από τα 91 εκατομμύρια των κατοίκων της χώρας ζουν στις τρεις μεγάλες πόλεις - την Πόλη του Μεξικό, την Γκουανταλαχάρα και το Μοντερέι. Μόνο το 20% μένει σε χωριά και κοινότητες με λιγότερους από 1000 κατοίκους. Η νίκη της "δεύτερης" μεξικάνικης επανάστασης -της επανάστασης που έρχεται- θα εξαρτηθεί από την συνείδηση, τους πολιτικούς προσανατολισμούς και την οργάνωση της τεράστιας δύναμης των εργατών.

Η άρχουσα τάξη έχει αντιμετωπίσει με μεγάλη αγριότητα το εργατικό κίνημα. Τη

δεκαετία του '80 και του '90 η κυβέρνηση δεν δίστασε να αντιμετωπίσει τους απεργούς ακόμα και με τον στρατό ή να "χρεωκοπήσει" κρατικές επιχειρήσεις για να διαλύσει τα ισχυρά σωματεία τους.

Στις επιθέσεις αυτές οι εργάτες δυστυχώς δεν μπορούν να περιμένουν καμιά βοήθεια από την CTM, τη επίσημη μεξικάνικη ΓΣΕΕ, που ελέγχεται κυριολεκτικά από τα αφεντικά και το PRI. Το ζωντανό σύμβολο της σήψης της επίσημων συνδικάτων είναι ο 97χρονος Φιντέλ Βελάσκουεθ που βρίσκεται στην ηγεσία της CTM από τα τέλη της δεκαετίας του '40. Τη δεκαετία του '90 η CTM υπέγραψε μια σειρά "συμφωνίες αλληλεγγύης" με την κυβέρνηση και τους εργοδότες, που καθήλωσαν τα μεροκάματα μέσα σε "παραδεκτά" όρια. Για αυτό το μέλλον του εργατικού κινήματος του Μεξικού είναι δεμένο με τον αγώνα για ανεξαρτησία συνδικάτα.

Τα τελευταία χρόνια συνδικαλιστές και σωματεία από διάφορους χώρους έχουν πραγματικά ξεκινήσει μια προσπάθεια να φτιάξουν ανεξαρτησία συνδικάτα, σε αντιπαράθεση με την "κίτρινη" CTM των αφεντικών. Την Πρωτομοχιά του 1995, 200.000 εργάτες συγκεντρώθηκαν στην Πόλη του Μεξικό κάτω από τα πανό των ανεξαρτητών συνδικάτων. Το 1996 χιλιάδες εργάτες, από τα πιστά στην CTM σωματεία, προστέθηκαν στη Πρωτομαγιάτικη διαδήλωση του "Φόρουμ των Συνδικάτων Μπροστά στο Έθνος" -όπως ονόμασαν τα ανεξαρτησία συνδικάτα την κίνησή τους. Το ίδιο έγινε και φέτος.

Ταυτόχρονα έχουν ξεσπάσει τα τελευταία χρόνια μια σειρά από "άγριους" αγώνες, έξω από τον έλεγχο της CTM. Το 1995, 13.000 εργάτες στη Σιουδάδ Χουάρες στα σύνορα με το Ελ Πάσο του Τέξας-κατέβηκαν σε απεργία ζητώντας αυξήσεις. Σε δυο εργοστάσια -στην ιαπωνική TDK και την αμερικανο-σοουδική RCA-Thomson οι απεργίες έκλεισαν με νίκες των εργατών. Λίγο αργότερα οι 1.000 εργάτες της εταιρίας Κοσλίζα έκλεισαν την είσοδο του εργοστασίου, ύψωσαν μαύρες και κόκκινες σημαίες και απαίτησαν αυξήσεις 30%.

Το πρόβλημα είναι η απουσία γνήσιας επαναστατικής αριστεράς στο Μεξικό. Η επίσημη αριστερά έχει ενσωματωθεί τα τελευταία χρόνια στο Κόμμα της Δημοκρατικής Επανάστασης (PRD) του Καρντένας - που εκλέχτηκε τον περασμένο Ιούλη δήμαρχος της Πόλης του Μεξικό.

Το εργατικό κίνημα στο Μεξικό έχει άμεση ανάγκη μια γνήσια, επαναστατική αριστερά, που θα μπορεί να στηριχθεί στη δύναμη της εργατικής τάξης και να την οδηγήσει στην προοπτική του σοσιαλισμού.

Οι γυναίκες στο Μεσοπόλεμο

Συνέντευξη με την **Ιριδα Καλκάνη**, για το καινούργιο της βιβλίο **"Αθηνά Γαϊτάνου - Μια αντάρτισσα της Πόλης στην ταραγμένη Αθήνα"**

Η Αθηνά Γαϊτάνου προερχόταν από ένα κύκλο δημοτικιστών διανοούμενων, αλλά από ένα σημείο και μετά εμφανίζονται κάποια άρθρα της στον "Εργάτη" της Πόλης, και αρκετά σύντομα φεύγει μαζί με το Γιαννιό στην Αθήνα, προσπαθώντας να δημιουργήσουν σοσιαλιστική κίνηση εδώ.

Ο Νίκος Γιαννιός και η Αθηνά Γαϊτάνου έρχονται στην Αθήνα λίγο πριν από τους Βαλκανικούς Πολέμους και εδώ νομίζω θέλει μια συζήτηση, γιατί η στάση τους τελικά δεν ήταν αυτή που θα βοηθούσε την εργατική τάξη να δώσει τη δική της απάντηση στον πόλεμο. Αντίθετα, η γραμμή της ουδετερότητας αρχικά και η στήριξη που έδωσαν στην ουσία προς τον Βενιζέλο ήταν που εμπόδιζε τις αντιδράσεις προς τον πόλεμο να πάρουν πιο γρήγορα μορφή μέσα στους σοσιαλιστές. Από την πλευρά της Αθηνάς ειδικά, η αντίφαση είναι εξίσου μεγάλη, γιατί η στήριξη της πολεμικής προσπάθειας καταδικάζει τις γυναίκες της εργατικής τάξης στην πιο μεγάλη αθλιότητα. Η Αθηνά δεν ξεφεύγει από τον κύκλο των ιδεών του Γιαννιού σε μεγάλα πολιτικά ζητήματα, ο πόλεμος ένα από αυτά.

Ο Γιαννιός από την άλλη, είχε έρθει εδώ με ένα μικρό φωτιστέφανο, ο Κορδάτος και οι υπόλοιποι αναγνωρίζουν ότι αυτός ήταν ο πρώτος που έφερε τον επιστημονικό σοσιαλισμό στην Ελλάδα, οι άλλοι ήταν οι μαθητές του. Διευθύνει το "Ριζοσπάστη" αρχικά, μετά γίνεται βέβαια ό,τι και οι μενσεβίκοι στη Ρωσία, η δεξιά πλευρά του σοσιαλιστικού κινήματος.

Η Αθηνά είναι πιο ανοιχτό μυαλό, αλλά, μέσα και από τις δικές της σχέσεις βρίσκεται στους ίδιους δρόμους με το Γιαννιό. Συμμετέχει στα Συνέδρια της Σοσιαλδημοκρατίας, γνωρίζεται και συνδέεται με σημαντικές γυναίκες, τη Λουίζα Κάουτσκι και άλλες. Σε αυτούς τους χώρους παραμένει ιδεολογικά η Αθηνά. Δεν γίνεται αυτό που έγινε η Κολλοντάι στη Ρωσία, αν μπορούμε να τη συγκρίνουμε, και νομίζω αξίζει να τη συγκρίνουμε.

Η Κολλοντάι αφιέρωσε τη ζωή και τη δράση της στην προοπτική εξουσίας της εργατικής τάξης. Η Κολλοντάι πίστευε και έδωσε τα πάντα για την εργατική εξουσία γιατί συνδέει την απελευθέρωση των γυναικών με αυτή. Πίστευε στην εξουσία της εργατικής τάξης και όχι σε μια εξουσία εξ ονόματος της εργατικής τάξης, έχει μεγάλη σημασία η διαφορά ανάμεσα στα δύο. Η δράση της Κολλοντάι είναι εξαιρετικά πλούσια, τώρα μεταφράζω την αυτοβιογραφία της, είναι μια γυναίκα που πίστευε στο όραμα της εργατικής εξουσίας και εντόπισε αρκετά νωρίς και τα στραβοπατήματα του νεαρού σοβιετικού καθεστώτος.

Περισσότερο η Αθηνά μένει στην πάλη της για το γυναικείο ζήτημα, μέσα από εκεί προσπαθεί να δώσει κάποιες προτάσεις για τις εργαζόμενες γυναίκες. Βλέπεις μέσα από τα κείμενά της έναν άνθρωπο που θυμώνει για την εκμετάλλευση της εργατικής τάξης, εξεγείρεται, όμως η Αθηνά στέκεται σε αυτά που βλέπει, δεν διαθέτει μια συγκροτημένη άποψη για την πάλη της εργατικής τάξης. Σε κείμενα της εποχής της, αλλά και σε κατοπινά ιστορικά κείμενα για το φεμινισμό στο Μεσοπόλεμο, η Αθηνά Γαϊτάνου - Γιαννιού δέχεται κριτική για το γεγονός ότι ενώ ασκεί μια πολύ οξεία και σε βάθος κριτική στις θέσεις του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ένα σωματείο αστών κατά κύριο λόγο γυναικών, αλλά με πολύ ριζοσπαστικές θέσεις για μια σειρά θεμάτων), ταυτόχρονα διευθύνει ένα συντηρητικό γυναικείο περιοδικό, την "Ελληνίδα". Οι μεν του Συνδέσμου μιλούν για γυναικεία απελευθέρωση, για κοινωνική απελευθέρωση -ό,τι και αν εννοούν με αυτό- και οι άλλες, της "Ελληνίδος", είναι περισσότερο στον κύκλο της φιλανθρωπίας παρά σε μια μαχητική προοπτική για το γυναικείο ζήτημα.

Η "Ελληνίς" είναι ένα περιοδικό για αστές γυναίκες, είναι ένα συντηρητικό περιοδικό. Όμως δημοσιεύει εξαιρετικά άρθρα για την κατάσταση των εργαζόμενων γυναικών, για τη φεμινιστική κίνηση

στο εξωτερικό, όλα άρθρα της Αθηνάς.

Στον "Αγώνα της Γυναίκας" -το περιοδικό του "Συνδέσμου"- έχει εξαιρετικά άρθρα για τις εργαζόμενες γυναίκες, εμπειρίες από πρώτο χέρι που έχει μέσα από τη δουλειά της ως Επιθεωρήτρια Εργασίας. Φέρνει μέσα στον "Αγώνα της Γυναίκας" όλη την αθλιότητα που είχαν επιβάλει στην εργατική τάξη και δεν την περιγράφει απλά, βγαίνει και φωνάζει γι' αυτά.

Νομίζω ότι η στάση που κράτησαν συλλογικά αυτές οι οργανώσεις, δεν αντέχει το βάρος των ταξικών πολώσεων του Μεσοπολέμου. Συλλογικά, δεν ξέρω αν αντέδρασαν και πώς στις συγκρούσεις αυτής της δεκαετίας. Ατομικά υπάρχει βέβαια η προσχώρηση πολλών στην Αριστερά, αλλά για ένα ρεύμα φεμινιστριών που πήραν θέση με την πλευρά της εργατικής τάξης δεν νομίζω ότι μπορούμε να μιλάμε.

Στη Δικτατορία του Μεταξά ο "Σύνδεσμος" διαλύθηκε, έκλεισαν τα γραφεία του, αλλά οι γυναίκες, όσο μπορούσαν και όπως μπορούσαν, προσπάθησαν να εκφράσουν τη διαμαρτυρία τους. Μου έχουν διηγηθεί γυναίκες του "Συνδέσμου", δυστυχώς οι περισσότερες έχουν πιά πεθάνει, για μια διαδήλωση που οργάνωσαν μπροστά στον Αγνωστο Στρατιώτη, ένα παράτολμο εγχείρημα για τα μέτρα της εποχής: με σημειωματάκια που άφηναν κάτω από τις πόρτες και με πλήρη μυστικότητα, έδωσαν ραντεβού στον Αγνωστο Στρατιώτη, και εκεί φώναξαν τα συνθήματά τους κατά της Δικτατορίας, προκάλεσαν σόλο.

Πιστεύω ότι υπήρξαν και άλλα τέτοια, εγώ δεν το έχω φάξει, αξίζει όμως, είναι μια πιχιά της αντίστασης στο καθεστώς του Μεταξά, θαμμένη και για το λόγο ότι αυτές που συμμετείχαν, ήταν γυναίκες μόνο.

Από αυτή την περίοδο και μετά, η Αθηνά παύει να δρα και να παρεμβαίνει, συγκεντρώνεται στο γράψιμο, είναι και ο καρκίνος που την κατατρώγει και τελικά την καταβάλλει το 1952.

Το πραγματικό πρόσωπο της κυρίαρχης τάξης

Αλέξης Παπαχελάς: "Ο θιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ο Αμερικανικός παράγων 1947-1967"

Εκδόσεις Εστία, σελ. 450, δραχμές 5.200

Ο Παπαχελάς στο βιβλίο του εξετάζει την μεταπολεμική ιστορία της Ελλάδας μέσα από τη μελέτη των αμερικάνικων αρχείων. Είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα προσπάθεια γιατί δείχνει τι σήμανε η περίοδος του ψυχρού πολέμου στην περιοχή.

Το σύμφωνο της Γιάλτας που υπογράφουν ο Τσόρτσιλ, ο Ρούσβελτ και ο Στάλιν, παραχώρησε την Ελλάδα στη σφαίρα της δυτικής επιρροής. Στην περίοδο του ψυχρού πολέμου ο ρόλος της Ελλάδας στην περιοχή γίνεται πολύ σημαντικός. Ελλάδα και Τουρκία μπαίνουν μαζί το 1952 στο ΝΑΤΟ και γίνονται οι χωροφύλακες των πετρελαίων της Μέσης Ανατολής.

Οι πολιτικές εξελίξεις μέσα στην Ελλάδα αποκτούνε κεντρικό ενδιαφέρον. Η δεκαετία του 50 ξεκινάει με την ήττα της αριστεράς στον Εμφύλιο. Μέσα από την τρομοκρατία, τη διάλυση των συνδικάτων, το βγάλσιμο εκτός νόμου του ΚΚΕ, η δεξιά κατάφέρνει το 1952 να κερδίσει τις εκλογές με επικεφαλής το κόμμα του "Ελληνικού Συναγερμού". Πρωθυπουργός

γίνεται ο Παπάγος, στρατηγός που ονομάζεται στρατάρχης λόγω του ρόλου του στον εμφύλιο. Ο Παπάγος ήταν έμπιστος των ανακτόρων, του στρατού και των αμερικάνων. Όμως η δεκαετία του '50 δεν είναι μια ήρεμη περίοδος για την κυρίαρχη τάξη.

Ο Παπαχελάς δεν ασχολείται καθόλου με αντιδράσεις από τα κάτω, τις πρώτες σπεργίες, τα συλλαλητήρια, τις φοιτητικές πορείες που ξαναγεννιούνται μετά το '55. Εντούτοις επιδρούν στις πολιτικές εξελίξεις που περιγράφει.

Το 1955-56 στην Ελλάδα γίνονται τα μεγάλα αντιιμπεριαλιστικά συλλαλητήρια με αίτημα να φύγει ο αγγλικός στρατός από την Κύπρο. Το 1956 γίνονται οι πρώτες φοιτητικές πορείες με αίτημα να καταργηθούν τα διδάκτρα στο Πανεπιστήμιο. Την άνοιξη του 1958 στις βουλευτικές εκλογές, σε έκπληξη των πάντων, δεύτερο κόμμα βγαίνει το κόμμα της ΕΔΑ. Η ΕΔΑ (Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά) είναι το μέτωπο μέσα στο οποίο λειτουργεί το παράνομο ΚΚΕ μαζί με μικρότερα σοσιαλιστικά κόμματα και κινήσεις.

Στήν κυβέρνηση είναι το κόμμα της ΕΡΕ (Εθνική Ριζοσπαστική Ενωση), κληρονόμος του Ελληνικού Συναγερμού με πρωθυπουργό τον Κ.Καραμανλή (τον θείο του αρχηγού της Ν.Δ.)

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο βιβλίο του Παπαχελά είναι η περιγραφή του πώς η κυρίαρχη τάξη στην Ελλάδα δεν έδινε ποτέ μια δεκάρα για την δημοκρατία. Από τη στιγμή που κατάλαβε ότι το εργατικό κίνημα ξαναζωντάνευε και ήταν μια πραγματική απειλή γι' αυτήν, ότι η αριστερά δεν είχε διαλυθεί, άρχισε να σκέφτεται τους τρόπους που θα τα χτυπούσε.

Στις βουλευτικές εκλογές του 1961 χρησιμοποιεί βία και νοθεία. Το 1963 σε συνεργασία ανακτόρων, Καραμανλή και παρακρατικών, δολοφονείται ο Γρηγόρης

Λαμπράκης, βουλευτής της ΕΔΑ.

Νόμιζαν ότι μια τέτοια δολοφονία θα λειτουργούσε τρομοκρατικά για τον ίδιο τον κόσμο. Το αποτέλεσμα ήταν τελείως το αντίθετο. Η όλη επιχείρηση γύρισε μπουμεραγκ. Το κόμμα της ΕΡΕ έχασε τις επόμενες εκλογές και τις κέρδισε η "Ενωση Κέντρου" με επικεφαλής τον Γ.Παπανδρέου.

Η κατάσταση δεν έγινε πιο ελεγχόμενη. Το 1965 πραξικοπηματικά ο βασιλιάς "απολύει" τον Παπανδρέου από πρωθυπουργό και προσπαθεί να φτιάξει μια κυβέρνηση μαριονέτα. Στηρίγματά του σ' αυτή την προσπάθεια είχε τον Κ.Μητσοτάκη, τον τραπεζίτη Σταύρο Κωστόπουλο (της τράπεζας Πίστωσης) και άλλες προσωπικότητες του επιχειρηματικού κόσμου.

Η προεβία των ΗΠΑ και το σπίτι του αμερικανού πρεσβευτή μετατρέπονται στο στέκι που γίνονται οι συσκέψεις για την οργάνωση των εξαγορών βουλευτών. Στη διάρκεια του τριμήνου από τον Ιούλη μέχρι τον Σεπτέμβρη του '65, ενώ ο κόσμος βρίσκεται κάθε μέρα στους δρόμους, φωνάζοντας συνθήματα ενάντια στην μοναρχία, οι τραπεζίτες, οι βιομήχανοι, οι πολιτικοί και η ηγεσία του στρατού συνωμότηούν και ετοιμάζουν την αντεπίθεσή τους.

Επί δυο χρόνια προσπαθούν να εξασφαλίσουν τις προϋποθέσεις για στρατιωτικό πραξικόπημα. Διαλέγουν την 21 Απρίλη 1967 μια βδομάδα πριν από τις εκλογές, που τα γκάλοπ έδιναν ξανά τη νίκη στον Γ.Παπανδρέου.

Η περιγραφή από τον Παπαχελά της διετίας του 1965-67 είναι συναρπαστική. Μπορεί να μοιάζει με αστυνομικό μυστικό στόρημα, αλλά είναι η ιστορία μιας άρχνης που πλέκει σιγά-σιγά και απλώνει τον ιστό της για να μπορέσει να εξασφαλίσει την προστασία της. Στο πλέξιμο αυτού του ιστού δεν έλειψε κανείς από τους αστούς πολιτικούς.

Η δεύτερη παράλληλη ιστορία σε όλο το βιβλίο του Παπαχελά είναι το Κυπριακό. Αυξημένο ενδιαφέρον για την Ελλάδα και τις ΗΠΑ και όχι πάντοτε από την ίδια μεριά.

Το 1959 υπογράφεται η συμφωνία της Ζυρίχης-Λονδίνου, η Κύπρος γίνεται ανεξάρτητο κράτος με ελληνοκύπριο Πρόεδρο και τουρκοκύπριο αντιπρόεδρο. Η Ελλάδα, η Τουρκία, η Μεγάλη Βρετανία υπογράφουν σαν εγγύητριες δυνάμεις. Τις συμφωνίες παραβιάζει πολύ γρήγορα η Ελλάδα που ξαναγυρίζει στο αίτημα της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα. Το 1963-64 είναι η περίοδος που εθνικιστικοί κύκλοι ελληνοκύπριων σε συνεργασία με τον ελληνικό στρατό που βρίσκεται εκεί (επίσημα ήταν 5.000, ανεπίσημα πολύ μεγαλύτερος) ανοίγουν προγράμματα ενάντια στους τουρκοκύπριους. Τότε μπαίνουν οι ρίζες της διχοτόμησης ανάμεσα σε τουρκοκυπριακό και ελληνοκυπριακό κομμάτι. Η κυβέρνηση του Γ. Παπανδρέου το 1964 υποστηρίζει το σχέδιο του Ντιν Ατσεσον για την Κύπρο. "Ο πρώην υπουργός των εξωτερικών πρότεινε την Ένωση της Ελλάδας με την Κύπρο, με αντάλλαγμα την παραχώρηση στρατιωτικής βάσης στους Τούρκους. Το σχέδιο πρόβλεπε ειδικότερα την παραχώρηση κυριαρχίας της Τουρκίας επί της Χερσονήσου της Καρπασίας καθώς και την δημιουργία ξεχωριστών διοικητικών ενότητων για τις περιοχές που η πλειονότητα των κατοίκων ήταν Τουρκοκύπριοι".

Το σχέδιο προέβλεπε και ανατροπή του Μακαρίου με πραξικόπημα επειδή είχε αντιρρήσεις. Ο Μακάριος εκείνη την περίοδο έκανε ανοίγματα προς τη Μόσχα, συνεργαζόταν με τον Νασέρ στην Αίγυπτο και συμμετείχε στην κίνηση των αδεσμευτών χωρών. Τελικά όλο το σχέδιο απέτυχε γιατί διέρευσαν οι πληροφορίες στον Τύπο και το έμαθε ο Μακάριος.

Το βιβλίο του Παπαχελά έχει δυο βασικές αδυναμίες. Η μια ότι μετατρέπει τις πολιτικές εξελίξεις σε παρασκηνίο και σε ίντριγκες. Χωρίς να λείπουν όλα αυτά, αυτό που καθορίζει τις πολιτικές εξελίξεις, τον τρόπο που επιλέγει η κυρίαρχη τάξη για να κυβερνήσει δεν είναι μια εσωτερική της επιλογή. Καθορίζεται και επηρεάζεται από την ίδια την ταξική πάλη.

Η δεύτερη αδυναμία είναι το υπερβολικό κεντράρισμα στο ρόλο των ΗΠΑ. Οι επεμβάσεις τους υπάρχουν, αλλά αυτό δεν αναιρεί σε τίποτα τον ρόλο της κυρίαρχης τάξης και των αστικών κομμάτων στην Ελλάδα: ούτε για την Δικτατορία ούτε για το πραξικόπημα στην Κύπρο το '74.

Μαρία Στύλλου

Αντίσταση

Ματίνα Λέτσα, Εργατικοί αγώνες στην περίοδο της δικτατορίας, Σελίδες 97, 1000 δραχ

Συνήθως όταν τα ΜΜΕ κάνουν αφιερώματα για την περίοδο της χούντας περιορίζονται στο να αναφέρονται μόνο στις αντιστασιακές πράξεις ατόμων ή το πολύ-πολύ μικρών ομάδων. Ακόμα και όταν αναγκάζονται να μιλήσουν για τη μαζική αντίσταση, περιορίζονται στις φοιτητικές διαμαρτυρίες ξεχνώντας ότι οι δεκάδες χιλιάδες που συμμετείχαν στην εξέγερση του Πολυτεχνείου ήταν στην πλειοψηφία τους εργαζόμενοι.

Το βιβλίο της **Ματίνας Λέτσα "Εργατικοί αγώνες στην περίοδο της δικτατορίας"** σπάει αυτό το μύθο. Ο τίτλος σε μια πρώτη ματιά ξενίζει. Μα ήταν δυνατόν να υπάρχουν εργατικοί αγώνες μέσα σε συνθήκες τέτοιας καταστολής; Μπορούσε να υπάρξει μαζική δράση μέσα στους χώρους δουλειάς;

Το βιβλίο, γεμάτο από ζωντανές περιγραφές, δίνει θετικές απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα. Όχι μόνο οι εργάτες στη διάρκεια της χούντας κατέβηκαν σε απεργίες - και ακόμα συχνότερα σε καλυμμένες, αλλά μαζικές πράξεις αντίστασης - αλλά πολύ περισσότερο αυτοί οι αγώνες τους προηγίστηκαν και έδωσαν το υπόβαθρο για τη μαζική εξέγερση του Νοέμβρη 1973.

Διαβάζοντας κανείς τα περιεχόμενα παίρνει αμέσως μια εικόνα των εργατικών κινητοποιήσεων. Απεργίες των δημοσιογράφων, των μεταλλωρύχων της Χαλκιδικής, των εργαζόμενων στη ΔΕΗ, στον ηλεκτρικό σιδηρόδρομο, των εμπορουπάλλων, των πιλότων της Ολυμπιακής, των μουσικών της κρατικής ορχήστρας και πάνω απ' όλα η μεγαλειώδης απεργία στο τρόλεϊ.

"Η δικτατορία διάλυσε τα σωματεία, εξόρισε τους αριστερούς συνδικαλιστές, έβαλε στις διοικήσεις τους δικούς της ανθρώπους. Όμως η αντίδραση των εργαζόμενων ενάντια στη χούντα ήταν διαρκής. Κυρίως, όμως, το 1973 εκμεταλλευόμενοι τα λιγιστά περιθώρια νομιμότητας, προχώρησαν σε κινητοποιήσεις που βοήθησαν να γίνει το έπος του Πολυτεχνείου... Είναι βέβαιο, πως το χειμώνα του 1974-75 αν η δικτατορία δεν έπεφτε θα εξοπούσαν σημαντικές εργατικές κινητοποιήσεις".

Είναι δύσκολο διαβάζοντας το βιβλίο να μην θαυμάσει κανείς όχι μόνο το θάρ-

ρος, αλλά και την ευρηματικότητα της εργατικής τάξης:

"Το 1971 οι οδηγοί και οι εισπράκτορες των 'πράσινων' Λεωφορείων ζήτησαν αύξηση μισθών. Η διοίκηση αρνήθηκε και τότε οι εργαζόμενοι άρχισαν τις 'κηδείες', όπως τις ονόμασαν, δηλαδή την επιβράδυνση των δρομολογίων, οδηγώντας τα λεωφορεία τόσο αργά, όπως σε κηδεία, κάνοντας έτσι τη διαδρομή Αθήνα-Πειραιά σε ...τέσσερις ώρες. Αυτός ο αγώνας κράτησε από τις 20 Ιουλίου μέχρι την 1η Νοέμβρη του 1971 και τελικά νίκησε".

Το εντυπωσιακό στοιχείο είναι ότι οι περισσότερες από αυτές τις κινητοποιήσεις ήταν νικηφόρες. Όπως των μεταλλωρύχων της Κασσάνδρας μετά από ένα μήνα (!) απεργία το 1973, ανάγκασαν τον μεγαλύτερο και σκληρότερο έλληνα καπιταλιστή, τον Μποδοσάκη, να υποχωρήσει.

Οι εργαζόμενοι στα τρόλεϊ ήταν οι πρώτοι που προχώρησαν σε ίδρυση νέου σωματείου το Δεκέμβρη του 1972. "Η πρωτοβουλία ξεκίνησε από μια ομάδα νέων τραμβαγιέρηδων που δεν ένοιωθαν την απογοήτευση με την οποία ήταν φορτωμένοι οι παλιότεροι συνδικαλιστές... Στις 29 Ιούνη του 1973, σε γενική συνέλευση αποφασίζουν απεργία για τις 27 Αυγούστου... Την παραμονή της απεργίας τα μέλη του ΔΣ του σωματείου συνεληφθησαν και οδηγήθηκαν στην Ασφάλεια. Η είδηση εξαγρίωσε τους εργαζόμενους που στις 27 συγκεντρώθηκαν δίπλα στο αμαξοστάσιο στην πλατεία Αττικής. Από τα 150 τρόλεϊ κινήθηκαν μόνο 17 και αυτά τα οδηγούσαν επιθεωρητές. Οι εργαζόμενοι εξέλεξαν απεργιακή επιτροπή για να διευθύνει τον αγώνα τους μέχρι να απελευθερωθεί το ΔΣ... Τελικά με την αποφασιστικότητα τους οι τραμβαγιέρηδες νίκησαν".

Το βιβλίο της Ματίνας Λέτσα δεν είναι καινούργιο, κυκλοφόρησε τη δεκαετία του 1980. Αν και ουσιαστικά ποτέ δεν προβλήθηκε από τις στήλες βιβλιοπαρουσιάσεων των εφημερίδων (μάλλον το αντίθετο), σήμερα είναι δυσεύρετο.

Όμως, αποτελεί την καλύτερη απάντηση στην "εκουγχρονιστική" φιλολογία που θέλει τον μαχητικό συνδικαλισμό "ξεπερασμένο". Είναι το καλύτερο πειστήριο για το ότι οι αγώνες κερδίζονται με σύγκρουση. Οτι ακόμα και το ίδιο το δικαίωμα στο συνδικαλισμό κερδήθηκε με απεργίες διαρκείας που ξεκίνησαν σε μια εποχή που μια τέτοια απόφαση ισοδυναμούσε με σύλληψη και ξυλοδαρμό και κορυφώθηκε στους μεγάλους αγώνες της Μεταπολίτευσης.

Τελειώνοντας το μικρό αυτό βιβλίο το μόνο συναίσθημα που μπορεί να νιώσει κάθε εργαζόμενος είναι αισιοδοξία και αυτοπεποίθηση. Αν η εργατική τάξη μπορεί κάτω από συνθήκες δικτατορίας να δίνει τέτοιους μαζικούς αγώνες, σήμερα, από πολύ καλύτερες θέσεις μπορεί πραγματικά να παλέψει και να κερδίσει τα πάντα.

Κώστας Πίτσας

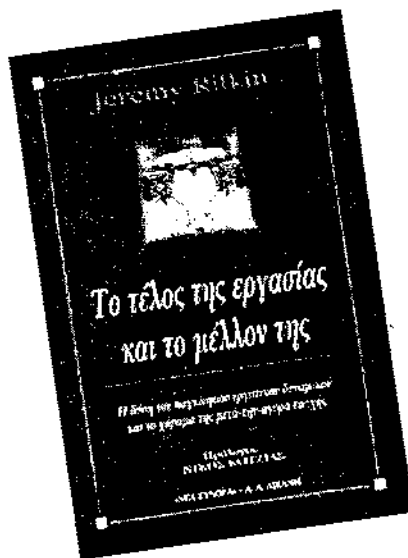
Μια εξω-πραγματική εικόνα

Τζέρεμι Ρίφκιν, Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της. Εκδόσεις "Νέα Σύνορα" - Α.Α.Λιβάνη Σελίδες 554, δραχμές 5200.

Φταίει η τεχνολογία για τα υψηλά ποσοστά ανεργίας της δεκαετίας του '90; Ναι, απαντάει χωρίς κανένα δισταγμό, ο Τζέρεμι Ρίφκιν στο βιβλίο του "Το τέλος της εργασίας". Η τεχνολογία, υποστηρίζει, έχει φτάσει στην εποχή μας σε τέτοιο επίπεδο, όπου η ανθρώπινη εργασία έχει γίνει πρακτικά περιττή για την παραγωγή όλων αυτών των αγαθών που έχει ανάγκη η κοινωνία. "Στα χρόνια που έρχονται", γράφει, "νέες πιο εξεζητημένες τεχνολογίες... θα φέρουν τον πολιτισμό πολύ κοντά σε έναν κόσμο σχεδόν χωρίς καθόλου εργατικά χέρια".

Η τεχνολογία έχει πολλές φορές, στο

παρελθόν, ενοχοποιηθεί για την ανεργία. Οι εκτιμήσεις εκείνες, παραδέχεται ο Ρίφκιν, ήταν εσφαλμένες. Κάθε φορά που η τεχνολογία καταργούσε θέσεις εργασίας σε έναν τομέα αναδύονταν πάντα κάποιος νέος τομέας, ικανός να απορροφήσει πολύ περισσότερους εργατές. Η σημερινή "τεχνολογική επανάσταση", όμως υποστηρίζει, είναι διαφορετική. Αυτή τη φορά ο "εισβολέας" δεν είναι απλά η μηχανή αλλά η "σκεπτόμενη μηχανή". Οι υπολογιστές, οι λογικοί ελεγκτές, τα ρομπότ αναλαμβάνουν πια "όχι μόνο απλά καθήκοντα ρουτίνας" αλλά εργασίες που απαι-

τούν σκέψη, κρίση, επιλογή και λήψη αποφάσεων.

Αυτή η περιθωριοποίηση της ανθρώπινης εργασίας, υποστηρίζει ο Ρίφκιν, έχει αλλάξει ριζικά τον συσχετισμό δύναμης ανάμεσα στους εργάτες και τα αφεντικά. Αντί να μοιραστούν τα οφέλη από την αύξηση της παραγωγικότητας σε όλη την κοινωνία -αντί να μειωθούν τα ωράρια εργασίας και να αυξηθούν οι μισθοί των εργαζομένων- οι καπιταλιστές έχουν χρησιμοποιήσει τη μαζική ανεργία για να αυξήσουν τις ώρες δουλειάς και να συρρικνώσουν τα μεροκάματα. "Τις τελευταίες δεκαετίες, ο χρόνος εργασίας (στις ΗΠΑ) έχει αυξηθεί κατά 163 ώρες ή ένα μήνα ετησίως... Αν συνεχιστούν οι σημερινές τάσεις εργασίας, στο τέλος του αιώνα οι Αμερικανοί θα αφιερώνουν τον ίδιο χρόνο στη δουλιά τους όπως και στη δεκαετία του 1920".

Ο Ρίφκιν δεν ανήκει στους απολογητές του "θαυμαστού νέου κόσμου". Αν η κοινωνία δεν πάρει μέτρα, γράφει, ολόκληρος ο πολιτισμός απειλείται με κατάρρευση. Εχοντας, όμως, "διαγράψει" την

εργατική τάξη και τη δυνατότητά της να αντισταθεί στις επιθέσεις των καπιταλιστών τα μέτρα που προτείνει είναι στην ουσία μια "έκκληση" στις κυβερνήσεις και τους καπιταλιστές να συναινέσουν σε μείωση του ωρρίου και μια "έκκληση" προς τους εργάτες να αποδεχτούν έναν ρόλο φτωχού "κομπάρσου" -που θα διοχετεύει την ενεργητικότητά του σε προγράμματα "εθελοντικής κοινωνικής εργασίας"- μέσα σε έναν κόσμο αυτοματοποιημένης παραγωγής που θα κινείται στον ρυθμό των καπιταλιστών.

Η εικόνα του καπιταλισμού, όμως, που ζωγραφίζει ο Ρίφκιν είναι εντελώς εξωπραγματική. Πρώτα απ' όλα η τεχνολογία είναι ακόμα πολύ μακριά από το σημείο όπου η παραγωγή θα μπορεί να γίνεται χωρίς την ανθρώπινη παρέμβαση. Ακόμα και στα πιο αυτοματοποιημένα εργοστάσια οι εργάτες δεν έχουν φύγει από τον χώρο εργασίας. Η αυτοκινητοβιομηχανία εξακολουθεί να είναι ένας από τους μαζικότερους εργοδότες παγκόσμια.

Αυτό δεν σημαίνει ότι η τεχνολογία δεν μπορεί, γενικά, να φτάσει σε τέτοια επίπεδα. Αλλά σήμερα υπάρχει ένα μεγάλο εμπόδιο σε μια τέτοια ανάπτυξη, και αυτό είναι ο ίδιος ο καπιταλισμός. Οι καπιταλιστές δεν ενδιαφέρονται να απαλλάξουν τους ανθρώπους από τις επικίνδυνες, κουραστικές και βαρετές δουλιές -την ηλεκτροσυγγόληση, την συναρμολόγηση στην αλυσίδα παραγωγής κλπ. Νοιάζονται μόνο για τα κέρδη τους, για το κόστος παραγωγής. Μόνο αν δικαιολογείται "οικονομικά" επενδύουν σε μια τεχνολογία, και η αυτοματοποίηση της κλίμακας που βλέπει ο Ρίφκιν σίγουρα δεν δικαιολογείται. Το 1994 η Τζένεραλ Μότορς εγκατέλειψε οριστικά τις προσπάθειές της να φτιάξει ένα τέτοιο, υπεραυτόματο εργοστάσιο στις ΗΠΑ -που είχε στοιχίσει ήδη εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια. Μπορεί τα ρομπότ να χαλάνε σπάνια, να δουλεύουν συνεχώς τις 364 από τις 365 μέρες το χρόνο και να σταματάνε από βλάβη τη μία, αλλά για ένα εργοστάσιο με 365 ρομπότ αυτό σημαίνει ένα χαλασμένο την ημέρα -δηλαδή το εργοστάσιο δεν δουλεύει ποτέ! Χρειάζονται ρομπότ που θα χαλάνε μια μέρα στα δέκα ή τα είκοσι χρόνια για να είναι εφικτό το αυτόματο εργοστάσιο -αλλά η ανάπτυξη τέτοιων μηχανών είναι έξω από κάθε λογική του καπιταλισμού.

Υπάρχει, όμως, ένα ακόμα πιο θεμελιώδες λάθος στην ανάλυση του Ρίφκιν. Καπιταλισμός χωρίς εργάτες δεν μπορεί να υπάρξει -πολύ απλά γιατί αυτό θα σήμαινε έναν καπιταλισμό χωρίς κέρδος. Οπως έ-

χει αποδείξει ο Μαρξ αποκλειστική πηγή του κέρδους των αφεντικών είναι η δουλιά των εργατών -η υπεραξία- και όχι η "δουλιά" των μηχανών. Τα μηχανήματα, εξηγούσε ο Μαρξ, απλά μεταφέρουν την αξία της ανθρώπινης εργασίας που χρειάστηκαν για να κατασκευαστούν στα προϊόντα που παράγουν στη διάρκεια της ζωής τους. Όσο λιγοστεύει, αναλογικά, η "ζωντανή" εργασία στην παραγωγή, όσο μειώνονται οι εργάτες σε σχέση με τα μηχανήματα, τόσο λιγοστεύουν, αναλογικά, τα κέρδη των καπιταλιστών. Η προσπάθεια του κάθε μεμονωμένου καπιταλιστή να αντικαταστήσει τους εργάτες με μηχανήματα βυθίζει συνολικά τον καπιταλισμό, όλο και πιο βαθεία στην κρίση.

Και αυτό μας φέρνει πίσω στην αφετηρία του Ρίφκιν, στην ανεργία. Η σημερινή ανεργία δεν οφείλεται στην ανάπτυξη της τεχνολογίας αλλά στην κρίση. "Το τέλος της εργασίας" είναι γραμμένο στις αρχές της δεκαετίας, όταν η αισιοδοξία της ανάκαμψης δεν είχε ακόμα εξατμιστεί. Για πρώτη φορά στην ιστορία, λέει ο Ρίφκιν, έχουμε ανάπτυξη της οικονομίας με ταυτόχρονη συρρίκνωση των θέσεων εργασίας. Ανάκαμψη, όμως -και αυτό φάνηκε δραματικά αυτές τις μέρες με το κράχ στα χρηματιστήρια- δεν σημαίνει ιόλας ότι η κρίση έχει ξεπεραστεί. Από τη δεκαετία του '70, που πρωτοξέσπασε η σημερινή κρίση, έχουν περάσει πολλές ανακάμψεις, που έδωσαν όλες τη θέση τους γρήγορα σε μια νέα, ακόμα πιο βαθεία και παρατεταμένη ύφεση.

Και βέβαια η τεχνολογία δεν έχει υπονομεύσει τη θέση και τη δύναμη της εργατικής τάξης, όπως υποστηρίζει "Το τέλος της εργασίας". Το αντίθετο μάλιστα: η αύξηση της παραγωγικότητας έχει κάνει τον καπιταλισμό πολύ πιο ευάλωτο, έχει πολλαπλασιάσει τη δύναμη του εργατικού κινήματος. Την περασμένη χρονιά οι 3000 εργάτες ενός μικρού εργοστασίου φρένων της Τζένεραλ Μότορς σταμάτησαν για 11 μέρες την παραγωγή αυτοκινήτων όλης της εταιρίας στις ΗΠΑ. Αυτοκίνητα χωρίς φρένα δύσκολα μπορούν να φτάσουν στα καταστήματα...

Η λύση δεν είναι ούτε η προσαρμογή στον καπιταλισμό, ούτε η αποδοχή των επιθέσεων των αφεντικών, με σταυρωμένα χέρια. Το εργατικό κίνημα έχει τη δύναμη και να παλέψει, και να νικήσει. Η λύση δεν είναι η αποδοχή των "νέων δεδομένων" αλλά η επανάσταση και ο σοσιαλισμός.

Σωτήρης Κοντογιάννης

Σπάζοντας τα δεσμά

Νίκος Β. Ροτζώκος, "Επανάσταση και Εμφύλιος στο Εικοσιένα", Εκδόσεις Πλέθρον/Δοκίμες, σ.205, δραχμές 4.160

Οι αστοί ιστορικοί βρίσκονται σε πολύ δύσκολη θέση όταν πρέπει να προσπεράσουν το σκόπελο του εμφυλίου πολέμου που έγινε κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821, γιατί τους ανατρέπει όλη την εικόνα του "ελληνικού έθνους που πάλευε ενωμένο εναντίον των Τούρκων".

Οποιαδήποτε επιστημονική προσέγγιση αυτών των συγκρούσεων φέρνει αυτόματα στο φως στοιχεία που αποδεικνύουν ότι επρόκειτο για έναν ταξικό πόλεμο και διαλύει την παιδαριώδη αστική επιχειρηματολογία ότι ήταν προσωπικές διαμάχες που οφείλονταν "στα προαιώνια ελαττώματα της ελληνικής φυλής, τη διχόνοια και την αρχομανία". Γι' αυτό το βιβλίο του Ν. Ροτζώκου "Επανάσταση και Εμφύλιος στο Εικοσιένα", που είναι η πρώτη ολοκληρωμένη επιστημονική μελέτη για το θέμα αυτό, είναι ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για τους μαρξιστές.

Βασικός άξονας της ανάλυσης του Ροτζώκου είναι ότι οι εμφύλιες πολεμικές συγκρούσεις ήταν αναπόσπαστο τμήμα της ίδιας της Επανάστασης του '21. Δεν ήταν ένας πόλεμος ξέχωρος και διαφορετικός από αυτόν που δινόταν στα μέτωπα με τα σουλτανικά στρατεύματα, αλλά η αναγκαστική τροπή που έπρεπε να πάρει η επαναστατική διαδικασία για να επιτευχθούν οι στόχοι της. Όπως συμπεραι-

νει ο ίδιος ο συγγραφέας, "οι συγκρουσιακές καταστάσεις και οι εκρήξεις βίας που εκδηλώνονται στη φάση αυτή της Επανάστασης [...] δεν είναι τίποτα άλλο από την κλιμάκωση της επαναστατικής πράξης με τη μορφή της σταδιακής μετατόπισης της δυναμικής του κινήματος προς την εσωτερική διαμάχη".

Ο Εμφύλιος δεν ήταν απλά μια σύγκρουση ατόμων ή ομάδων για τη νομή της πολιτικής εξουσίας στο υπό διαμόρφωση ελληνικό κράτος. Ήταν μια σύγκρουση τάξεων, γιατί από την έκβαση του εξαρτιόταν η ανατροπή του ίδιου του παλιού καθεστώτος, του φεουδαρχικού συστήματος, που εκφραζόταν σε κεντρικό επίπεδο από το σουλτάνο και σε τοπικό από τους ελληνες γαιοκτήμονες, τους πλούσιους. Αυτό γίνεται φανερό και από το ποιες δυνάμεις αποτελούν τα αντίπαλα στρατόπεδα και από τους σκοπούς που προβάλλει το καθένα από αυτά.

Από τη μια είναι οι πλούχιοντες και το κομμάτι εκείνο των οπλαρχηγών, με πρωτοστατούντα τον Κολοκοτρώνη, που κατείχε δίπλα τους ηγετικές θέσεις στο παλιό καθεστώς. Συρμένοι κυριολεκτικά στην Επανάσταση, παλεύουν καθόλη τη διάρκεια της να μην αλλάξουν "οι πατροπαράδοτες δομές εξουσίας και οι ιεραρχίες αυτού του τόπου", ούτως ώστε να διατηρήσουν τα οικονομικά και πολιτικά προνόμια που τους πρόσφερε η οθωμανική κυριαρχία. Το αντίπαλο στρατόπεδο αποτελείται από όλους αυτούς που θέλουν την εγκαθίδρυση ενός σύγχρονου αστικού κράτους, με έναν κεντρικό, συγκεντρωτικό πολιτικό μηχανισμό, που θα μπορεί να ανταπεξέλθει στις ανάγκες των νέων οικονομικών δυνάμεων. Η ίδια η αστική τάξη, όπως η μεγαλοεφοπλιστική οικογένεια των Κουντουριώτηδων, που προωθεί τα οικονομικά της συμφέροντα, και πολιτικοί και στρατιωτικοί, όπως ο Μαυροκορδάτος, ο Κωλέττης, ο Μακρυγιάννης, που προσβλέπουν σε ηγετικές θέσεις της κρατικής γραφειοκρατίας.

Ο συγγραφέας βασίζει την ανάλυσή του σε ένα πλούσιο αρχαιολογικό υλικό που αποτελούν κείμενα της περιόδου. Τα κείμενα αυτά, μεγάλα τμήματα των οποίων παρατίθενται στο βιβλίο, είναι προκηρύξεις, διαγγέλματα και επιστολές των πρωταγωνιστών των γεγονότων. Ετσι, έχουμε την πολύ ευχάριστη εμπειρία να "ακούμε" τους ίδιους τους αστούς της περιόδου να μιλούν για την ταξικότητα αυτών των συγκρούσεων. Ο Κωλέττης έτοιμος να εισβάλει στην Κορινθία και να εξοντώσει τους πλούχιοντες Νοταραίους, διακηρύσσει στους κατοίκους της περιο-

χής: "Κάτοικοι της επαρχίας Κορίνθου! Το σπῆτι των Νοταρέων είναι από εκείνας τας οικογενείας του Μωρδός, αι οποίαι εν καιρώ Τουρκίας εδαιοκούσαν με το όνομα προεστώς και κοτσαμπάσης εις όλας τας επαρχίας. Η διαγωγή των προεστῶτων και κοτσαμπάσῶτων σας είναι πολλά γνωστή, και όσα οι δυστυχείς ομογενείς απ' αυτούς έπαθον και υπέφεραν κακά είναι φανερά εις όλους μας."

Ακόμη περισσότερο, στα κείμενα αυτά οι ίδιοι οι αστοί μας ξεκαθαρίζουν ότι η Επανάσταση "δεν είναι μόνον ενάντια στους Τούρκους αλλά και στους ανθρώπους που αποβλέπουν να καθυποτάξουν τους επαναστάτες στις σουλτανικές προσταγές τους. Τέτοιοι είναι οι προύχοντες και οι αρχηγοί των όπλων..." και γι' αυτό "όπως και οι κατακτητές, έτσι και οι όμοιοί τους χριστιανοί προύχοντες θα πρέπει να εξοντωθούν". Η νικηφόρα έκβαση της Επανάστασης θα σημαίνει όχι μόνον το τέλος της "τυραννικής εξουσίας του σουλτάνου" αλλά και "το τέλος της κυριαρχίας των τοπικών χριστιανών σουλτάνων/ηγεμόνων που επιδιώκουν να επιβάλουν τη δική τους τυραννία στον επαναστατημένο χώρο".

Η αστική τάξη έκλεισε την Επανάσταση του '21 με συμβιβασμό με τους γαιοκτήμονες. Στη φάση, όμως, αυτή της επαναστατικής διαδικασίας ήταν αναγκασμένη να φτάσει στα άκρα την ταξική σύγκρουση, για να μπορέσει να κατοχυρώσει την πρωτοκαθεδρία της στις οικονομικές και πολιτικές επιλογές του νέου κράτους. Ήταν αναγκασμένη να ηγηθεί των συγκρούσεων, ακόμη κι όταν έντρομη διέβλεπε στην καταστροφή των προχοντικών περιουσιών από τους επαναστάτες στρατιώτες το δικό της μέλλον. Για τους στρατιώτες - που στο μεγαλύτερο μέρος τους ήταν φτωχοί αγρότες, οι πρώην υπήκοοι των προχόντων - η καταστροφή του υλικού πλούτου των αρχόντων σήμαινε την εφαρμογή των αξιών της ίδιας της Επανάστασης. Σήμαινε "τη λύτρωση, την οριστική ρήξη με το παλιό, τη διάρρηξη των δεσμών με το υφιστάμενο καθεστώς, τελικά τη γέννηση της νέας εποχής". Όπως συμπεραίνει ο συγγραφέας, "το χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτών των εμφυλίων συγκρούσεων είναι ότι συμπυκνώνουν μια στιγμή 'επαναστατικοποίησης' της Επανάστασης".

Ο Εμφύλιος έληξε με την ήττα των προχόντων και των συμμάχων τους. Οι αστοί, όμως, επέλεξαν να τους αμνηστεύσουν και να τους προτείνουν να συνεργαστούν, ούτως ώστε να επικρατήσει "η λογική της 'πολιτικής' διαχείρισης"

των συγκρούσεων χωρίς τις 'ακρότητες' που χαρακτηρίζουν τις ενέργειες των 'απονενομημένων' πολεμιστών".

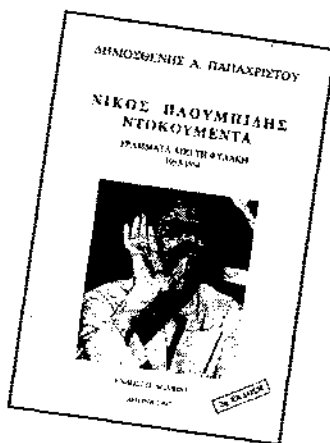
Σταυρούλα Πανίδου

Πολιτικές διαφωνίες

Δημ. Παπαχρίστος, "Νίκος Πλουμπιδής, Ντοκουμέντα"

Εκδόσεις Δελφίνι, σ. 260, δραχμές 3.100

Το βιβλίο του Δ. Παπαχρίστου "Νίκος Πλουμπιδής Ντοκουμέντα γράμματα από τη φυλακή 1953-54" προσφέρει χρήσιμα στοιχεία για τα πολιτικά αίτια της καταστροφάντησης και απομόνωσης του Ν. Πλουμπιδή από το ΚΚΕ.

Ο Ν. Πλουμπιδής ήταν μέλος του ΚΚΕ από το 1926. Σαν δάσκαλος ανέπτυξε πλούσια συνδικαλιστική και πολιτική δράση. Από τον Δεκέμβρη του 1935 γίνεται αναπληρωματικό μέλος της Κ.Ε. και το 1938 εκλέγεται μέλος του Π.Γ. θέση που διατηρεί σε όλη την διάρκεια της κατοχής και αντίστασης καθοδηγώντας την οργάνωση Αθήνας του ΚΚΕ. Στη διάρκεια του εμφυλίου προσπαθεί να διατηρήσει στη ζωή της διαλυμένες και αποθαρμυμένες δυνάμεις του κόμματος στην Αθήνα.

Τον Ιούλη του 1952 καταγγέλεται από την ηγεσία του ΚΚΕ με επικεφαλής τον Ζαχαριάδη που βρισκόταν στις πρώην ανατολικές χώρες σαν χαφίης και "ξεσκολισμένος πράκτορας της Ιντέλιτζενς Σέρβιας" υπεύθυνος για την σύλληψη του Ν. Μπελογιάννη το 1950 και για όλα τα χτυπήματα που είχε δεχθεί ο παράνομος

μηχανισμός του ΚΚΕ. Απομονωμένος από το κόμμα του και κυνηγημένος από την Ασφάλεια συλλαμβάνεται το Νοέμβρη του '52 και εκτελείται στις 15 Αυγούστου του '54. Ακόμα και τότε, ο ραδιοσταθμός του ΚΚΕ "Ελεύθερη Ελλάδα" διακηρύσσει ότι πρόκειται για εικονική εκτέλεση και ότι τον Πλουμπιδή τον έχει πάρει στις ΗΠΑ η CIA!

Ο Δ. Παπαχρίστος είναι ο κουνιάδος του Πλουμπιδή. Σ' αυτόν είχε εμπιστευθεί μια σειρά γράμματα κατά την διάρκεια της φυλάκισής του, δεσμευόντάς τον να τα παραδώσει μόνο στην ηγεσία του κόμματος όταν το επέτρεπαν οι συνθήκες. Έτσι και έκανε το Δεκέμβρη του 1974. Όμως, ποτέ δεν δημοσιεύθηκαν ολόκληρα. Και όπως λέει ο Δημοσθένης Παπαχρίστου: "...το 1958 η 8η Ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ αποκατέστησε το συκοφαντημένο Πλουμπιδή με μια λιγόλογη ανακοίνωση που κρατήθηκε σχεδόν μυστική με τρόπο σχεδόν συνομωτικό". Ποτέ δεν έγινε μια ολοκληρωμένη πολιτική συζήτηση για τα αίτια αυτής καταστροφάντησης, όχι μόνο του Πλουμπιδή αλλά και δεκάδων άλλων αγωνιστών.

Με αφορμή την κυκλοφορία του βιβλίου ο διευθυντής της Καθημερινής Α. Καρκαγιάννης έχυσε δάκρυα για την "σιωπή των αμνών" στην Αριστερά, για την επανάσταση που τρώει τα παιδιά της, φέρνοντας σαν παράδειγμα την υπόθεση Πλουμπιδή. Όμως αυτό που τσάκισε τον Πλουμπιδή δεν ήταν η αριστερή πολιτική στράτευση, αλλά οι μηχανισμοί ενός σταλινικού κόμματος και μιας ηγεσίας, φορτωμένης με τις ευθύνες της ήττας της επανάστασης στην Ελλάδα.

Από τα γράμματα του Πλουμπιδή προκύπτουν συγκεκριμένες πολιτικές διαφωνίες με την γραμμή που χάραζε ο Ζαχαριάδης ο "Αρχηγός" -στα πρότυπα του Στάλιν- του ΚΚΕ από το 1931 μέχρι το 1956.

Είχε διαφωνήσει με το περιβόητο γράμμα του Ζαχαριάδη όπου χαρακτηρίζει τον πόλεμο "εθνικοαπελευθερωτικό" και δηλώνει ότι στον "πόλεμο αυτό που διεξάγει η κυβέρνηση Μεταξά όλοι μας πρέπει να δώσουμε όλες μας τις δυνάμεις..."

Διαφώνησε με τους χειρισμούς της ηγεσίας τον Δεκέμβρη του '44, με την αποχή από τις εκλογές του Μάρτη του '46, με την απόφαση του Σεπτεμβρίου του 1947 που έριχνε το βάρος στο δεύτερο αντίπαλο έξω από τις πόλεις. Μην ξεχνάμε ότι ο Πλουμπιδής έζησε και καθοδήγησε τις μάχες του εργατικού κινήματος της Αθήνας, όπως την Γενική Απεργία του '43 ε-

νάντια στην πολιτική επιστράτευση. Δεν μπορούσε να δεχθεί ότι η λύση για αυτό το τεράστιο κίνημα είναι το βουνό, ή η μετατροπή των οργανώσεων στις πόλεις σε εφεδρικές ομάδες του Δημοκρατικού Στρατού.

Όλα αυτά δεν σημαίνουν ότι ο Πλουμπιδής είχε επαναστατική απάντηση στην πολιτική του Ζαχαριάδη. Ήταν στέλεχος της ηγεσίας του ΚΚΕ και οι διαφωνίες του παρέμεναν στα πλαίσια της ρεφορμιστικής πολιτικής του. Αλλά ο Ζαχαριάδης δεν είχε άλλη απάντηση από λάσπη, όπως έκανε και με τόσους άλλους.

Το 1950 και '51 επανειλημμένα ο Πλουμπιδής αγνοεί ή και παραβιάζει εντολές του Ζαχαριάδη σχετικά με την συγκρότηση της ΕΔΑ, το κατέβασμα στις εκλογές και άλλα ζητήματα. Η απομόνωσή του και η καταγγελία όπως και η κατασκοπική δολοφονία μελών και στελεχών του ΚΚΕ ήταν ο τρόπος που διάλεξε ο Ζαχαριάδης για να φιμώσει κάθε συζήτηση πάνω στις αιτίες της ήττας και να εξασφαλίσει τον έλεγχο στην αριστερά που άρχιζε να ξαναχτίζεται.

Σήμερα το ΚΚΕ προτιμά να μη μιλάει για εκείνη την περίοδο. Αντιμετωπίζει όποιον ανακινεί τέτοια ζητήματα λίγο πολύ σαν πράκτορα της αντίδρασης. Βέβαια ενώ κάνει επετειακούς λιβανωτούς στον Πλουμπίδη (γιατί όχι και στον Καραγιώργη, την Χρύσα Χατζηβασίλειου, μέλη του ΠΓ που ο Ζαχαριάδης τους αντιμετώπισε σαν τον Πλουμπίδη) αποκαθιστά αργά και συστηματικά τον Ζαχαριάδη και τον κερματίζοντας σταλινισμό: "Ζαχαριάδη σε υποδέχεται το κόμμα σου" είπε ο Σ. Χαλβατζής μέλος του ΠΓ όταν το 1991 η σωρός του τάφηκε στην Ελλάδα.

Το ΚΚΕ σε κάθε επέτειο της εκτέλεσης του Ν. Πλουμπίδη προβάλλει την ηρωική του στάση στο δικαστήριο, την δήλωσή του "τιμή μου είναι η τιμή του κόμματος". Ο ηρωϊσμός του Πλουμπίδη είναι αναμφισβήτητος, αλλά όπως γράφει στον πρόλογο του βιβλίου ο γιος του Δ. Πλουμπιδής: "η προβολή της ηρωικής στάσης του συσκοτίζει άλλες σημαντικές πλευρές του προβλήματος και αφήνει μια άσχημη γεύση είτε πανανθρώπινης και άχρωμης γενίκευσης του ηρωϊσμού... είτε ακόμα και μικροπολιτικής με άξονα το κόμμα του."

Στην ουσία το ΚΚΕ δεν θέλει να μιλήσει για εκείνη την περίοδο γιατί δεν θέλει να μιλήσει για τα πολιτικά αδιέξοδα της ρεφορμιστικής στρατηγικής του, τότε και τώρα. Το βιβλίο του Δ. Παπαχρίστου με τα ντοκουμέντα του είναι μια χρήσιμη συμβολή σ' αυτή την συζήτηση.

Λεάνδρος Μπόλαρης

Αμφισβήτηση των μύθων

Ελλη Σκοπετέα, "Φαλμεράουερ
"Εκδόσεις Θεμέλιο,
σ. 188, δραχμές 1.950

Η ιστορικός **Ελλη Σκοπετέα** προσπαθεί, με το νέο της βιβλίο, να δώσει την εικόνα του σάλου που δημιούργησε, στη δεκαετία του 1830, ο βαυαρός καθηγητής της ιστορίας με το έργο του "Περί της καταγωγής των Νεοελλήνων" και με άλλα του δημοσιεύματα. Ο Φαλμεράουερ θέλησε να αποδείξει ότι οι κάτοικοι του νεότερου ελληνικού κράτους, φυλετικά, δεν είχαν καμιά σχέση με τους Αρχαίους Έλληνες και ότι προέρχονταν από μια σειρά επιμειξίες, με Σλαύους, Αλβανούς, κλπ που συντελέ-

στηκαν κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα. Η θεωρία του Φαλμεράουερ ξεσήκωσε σάλο στην Ελλάδα γιατί το νεοϊδρυμένο αστικό ελληνικό κράτος ήδη χρησιμοποιούσε ως ιδεολογία νομιμοποίησής του το ότι αποτελούσε τη συνέχεια των Αρχαίων Ελλήνων και ότι αναβίωνε τη δόξα τους. Συνέχεια που έδινε στο νέο κράτος ιστορικά δικαιώματα πάνω στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Ο Φαλμεράουερ με τη θεωρία του είχε αγγίξει ευαίσθητο και αδύνατο σημείο της ελληνικής εθνικιστικής ιδεολογίας. Γι' αυτό αντιμετώπιστηκε ως ο μεγάλος εχθρός των Ελλήνων από τότε έως και τα σήμερα.

Η Σκοπετέα περιορίζεται στην περιγραφή των απόψεων του Φαλμεράουερ που αφορούν την Ελλάδα δεν αναλύει τα πολι-

τικά αίτια της στάσης του, παρόλο που από διάφορους υπαινιγμούς της προκύπτει ότι τα γνωρίζει.

Ο Φαλμεράουερ ήταν μετριοπαθής φιλελεύθερος. Εβρισκε αποπνικτικό το κλίμα της αντίδρασης που επικράτησε σ' ολόκληρη την Ευρώπη και τη Γερμανία μετά την πτώση του Ναπολέοντα. Ήταν εχθρός της Εκκλησίας, της απολυταρχίας, ήθελε την ένωση της Γερμανίας, που εμποδιζόταν από το παλιό καθεστώς, υπό ένα συνταγματικό καθεστώς. Ελαβε μέρος στην αστική επανάσταση του 1848 ως βουλευτής της περιφέρειας του Μονάχου, στην εθνοσυνέλευση της Φρανκφούρτης, κέντρο των προσπαθειών ενοποίησης της Γερμανίας τότε και της δημιουργίας ενός κοινοβουλευτικού πολιτεύματος. Ανήκε στην αριστερή πτέρυγα και όταν η Εθνοσυνέλευση διαλύθηκε ακολούθησε απρόθυμα τα ριζοσπαστικότερα στοιχεία της που έκαναν ένα μινι κοινοβούλιο στη Στουτγκάρδη. Ασχήθηκε ποινική δίωξη εναντίον του και κατέφυγε εξόριστος στην Ελβετία όπου έμεινε ως το 1850. Φυσικά, λοιπόν, έβλεπε σαν το μεγαλύτερο στήριγμα της αντίδρασης στη Γερμανία την τσαρική Ρωσία.

Αυτό σημαίνει, λχ πως το νέο ελληνικό κράτος που αποδυνάμωνε την Οθωμανική Αυτοκρατορία, η οποία αποτελούσε φραγμό στην επέκταση της Ρωσίας, αντικειμενικά έπαιζε το παιχνίδι της αντίδρασης. Γι' αυτό το λόγο ο Φαλμεράουερ χτύπησε το πιο αδύνατο σημείο τους, το ιδεολόγημα της "άρρηκτης συνέχειας", με την αρχαία Ελλάδα. Ο Βαυαρός καθηγητής είχε δίκιο για το μυθικό χαρακτήρα αυτής της συνέχειας. Όμως ως αστός ιστορικός στήριξε τη θεωρία του σε φυλετικές εξηγήσεις που οδηγούσαν σε αδιέξοδα και αντί να τραντάξει το οικοδόμημα του ελληνικού εθνικισμού του έδωσε νέα ζωή.

Η ανάλυση αυτή των κινήτρων του Φαλμεράουερ λείπει από το βιβλίο της Σκοπετέα. Αντίθετα μάλιστα από την πρόθεσή της καταλήγει να εμφανίσει τον Φαλμεράουερ ως μονομανή, που τα πολιτικά του κίνητρα μόλις αχνοφαινόνται.

Το ύφος του βιβλίου απωθεί. Δίνει την αίσθηση στον αναγνώστη ότι η συγγραφέας απευθύνεται σ' εκείνους που ήδη γνωρίζουν το ζήτημα. Ο αναγνώστης μένει με πολύ συγκεχυμένη ιδέα του τι σημαίνουν όλα αυτά που εκτίθενται εκεί. Η Σκοπετέα προσπαθεί να αποφύγει να αποδώσει στον Φαλμεράουερ την πρόθεση του "μισελληνισμού". Το βιβλίο της όμως ενισχύει αυτή την άποψη.

Χρήστος Πετράκος